

Stockholms folkskoledirektion (och barnavårdsnämnd)

jämte i samband därmed stående institutioner.

Folkskoledirektionen.

*Fredsgatan 9, C.; t. Norr 285 57; sessions-
tid: i regel varannan fredag under läse-
terminerna kl. 3,15 e. m.*

Ända till och med år 1861 skötte var och en av huvudstadens församlingar sitt folkskoleväsende oberoende av de övriga. Församlingen utgjorde ett skoldistrikt. Den 27 september 1861 erhöll emellertid Stockholms stad en särskild stadga angående folkundervisningen. Enligt denna stadga skulle folkskoleväsendet i det stora hela utgöra en stadens gemensamma angelägenhet, vars förvaltning handhades dels av en för samtliga folkskolor tillsatt överstyrelse, dels av de territoriella församlingarnas skolråd. Centralisationen har med bibehållande av detta förvaltningssätt blivit än fullständigare genomförd fr. o. m. 1904 genom lagarna angående ändrad lydelse av vissa delar av förordningen om kyrkostämna, kyrko- och skolråd i Stockholm och angående folkskoleväsendet därstädes den 15 maj 1903. Kostnaderna beslutas och utgöres numera på sätt som om kommunalutskylder är stadgat; dock blev från de samtidigt lämnade bestämmelserna om övertagandet å angivna villkor av församlingarnas lokaler för folkskolan undantagen församling, som ej ville ingå på dessa villkor. Undantagsrätten togs endast i anspråk av Klara församling; genom avtal mellan Stockholms stad och Klara församling år 1918 har emellertid numera även Klara folkskolas fastighet övergått i stadens ägo.

Efter inrättandet år 1914 av en statens folkskolöverstyrelse, erhöll den kommunala överstyrelsen för folkskolorna i Stockholm till undvikande av namnförväxling benämningen »Stockholms folkskoledirektion».

På framställning av folkskoledirektionen har kungl. maj:t den 13 febr. 1920 medgivit, att Stockholms stad må jämlikt k. kung. den 9 okt. 1914 ang. inspektion av folkskoleväsendet i stad, som ej deltagar i landsting, tillsvidare under tio år, räknat från och med den 1 januari 1920, på vissa villkor vara befriad från inspektion av sitt folkskoleväsende genom statens folkskolinspektör, dock att denna befrielse icke skall gälla granskningen och vitsordandet av folkskoledirektionens ansökningar om statsbidrag.

Enligt lagen den 14 februari 1920 om ändring av § 3 i lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm skall folkskoledirektionen utgöras, efter stadsfullmäktiges beprö-

vande, av minst nio, högst tjuguen ledamöter. I anledning härav beslöt stadsfullmäktige den 15 mars 1920, att direktionen efter den 1 april 1920 skall utgöras av femton ledamöter. Av dessa utses en av Stockholms stads konsistorium, en, tillika ordförande, av stadskollegiet bland borgarråden, en, tillika vice ordförande, av stadskollegiet bland stadskollegiets övriga ledamöter samt återstående tolv ledamöter av stadsfullmäktige. Ledamot i direktionen väljes för en tid av två år och kan återväljas. Konsistorium och stadsfullmäktige kunna ock utse suppleanter till det antal, som anses erforderligt. Enligt kungl. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm äger folkskollärarpersonalen i Stockholm utse två representanter att närvara vid direktionens sammanträden med rättighet att, utom beträffande vissa i stadgan angivna ärenden, deltaga i överläggningarna, men ej i besluten, och att få till protokollet antecknad avvikande mening. Dessa representanter jämte två suppleanter för dem väljas för två år av folkskollärarkårens ombuds-församling (se sid. 159) bland inom staden anställda lärare, som ej äro ledamöter av direktionen. Enligt § 50 av kungl. stadgan för fortsättningsskolan den 16 sept. 1918 äga fortsättningsskolans lärare likaledes utse en representant att närvara vid direktionens sammanträden med samma befogenhet vid behandling av ärenden rörande fortsättningsskolan som folkskollärarpersonalens representanter i fråga om folkskolärenden.

Folkskoledirektionen älgger, enligt den av kungl. maj:t den 19 mars 1920 fastställda instruktionen, att handhava huvudstadens folkskoleväsen i överensstämmelse med gällande författningar ävensom övriga undervisningsväsendet rörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt direktionen överlämnas.

I överensstämmelse med fortsättningsskolestadgans föreskrifter fungerar folkskoledirektionen som styrelse för de obligatoriska fortsättnings- och ersättningsskolor, som inrättats i Stockholm fr. o. m. höstterminen 1920 (se sid. 161).

Folkskoledirektionen handhaver dessutom förvaltningen och ledningen av dels de högre folkskolor, som jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 16 juni 1919 från och med höstterminen nämnda är inrättats i Stockholm, och för vilka kungl. maj:t den 6 febr. 1920 fastställt reglemente, dels — i ekonomiskt avseende — den genom kungl. maj:ts beslut den 9 mars 1923 som kommu-

FD.

nal mellanskola erkända förutvarande högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning (se vidare sid. 155 och 156).

För den årliga granskningen av direktionens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige fem revisorer.

Direktionen äger (enligt lagen den 29 juni 1908 om ändring av § 4 i lagen ang. folkskoleväsendet i Stockholm) att åt särskilda inom densamma utsedda nämnder, envar bestående av minst fem personer, överlämna att å dess vägnar fatta beslut i vissa ärenden. På grund härav har direktionen med avseende å folkskoleärenden utsett dels en ekonominämnd, dels en skolhusnämnd. Ekonominämnden äger besluta ang. tillämpning av gällande lönereglementen i vissa fall, upplåtelse av skolkalender, upphandlingar samt vissa andra ärenden av ekonomisk natur. Fr. o. m. år 1921 har direktionen dessutom uppdragit åt ekonominämnden att handlägga de ärenden ang. barnbäspisningen, som tidigare varit överlämnade åt särskilda delegerade. I övrigt förbereder nämnden ekonominärenden, som skola prövas av folkskoledirektionen. Skolhusnämnden äger besluta om utförande av underhållsarbeten å skolhus och skolgårdar samt om åtgärder för verkställande av beslutade byggnadsarbeten m. m., där icke sådant uppdragits åt särskild kommitté, varjämte nämnden förbereder sådana skolhusärenden, som skola prövas av folkskoledirektionen.

Vidare har direktionen inom sig utsett fem delegerade för undervisningsärenden samt utser årligen inom sig dels två ombud (jämte suppleanter) att närvara vid lärarprov, dels tre betygskommittéer. (Rörande den för barnavårdsärenden utsedda nämnden se nedan.)

I varje territoriell kyrkoförsamling i Stockholm skall finnas ett skolråd. Församlingens kyrkoherde är ordförande i skolrådet. Övriga ledamöter i skolrådet väljas till lämpligt antal, dock icke understigande fyra, av församlingen å kyrkostämma för två år i sänder. Skolrådet väljer inom sig för varje år en vice ordförande samt inom eller utom sig en kassör.

Församlingens skolråd har till uppgift att genom framställningar till direktionen m. m. söka främja folkskoleväsendets utveckling såväl inom staden i dess helhet som särskilt inom församlingen. Skolrådet avgiver utlåtande vid tillsättande av överlärarbefattningar och ordinarie lärarbefattningar, utfärdar, efter vederbörande överlärarens hörande, tjänstgöringsbetyg åt lärare samt skall av folkskoledirektionen höras i fråga om ny- eller ombyggnad av skolhus i församlingen m. m.

Direktionen är tillika barnavårdsnämnd i Stockholm. Med stöd av § 2 i lagen den 13 juni 1902 ang. uppföstran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, sådan denna paragraf lyder genom lag den 25 juni 1909, har direktionen uppdragit handläggningen av i näm-

da lag avsedda ärenden åt en särskild nämnd (barnavårdsnämnd i inskränkt bemärkelse). Denna nämnd fullgör jämväl de i lagen om barn utom äktenskap den 14 juni 1917 barnavårdsnämnd givna ålliganden. Vissa barnavårdsärenden skola dock handläggas av direktionen in pleno. Ang. direktionens verksamhet som barnavårdsnämnd se sid. 170.

Författningar m. m. K. förordningar om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863, med senare ändringar (se under Kyrkliga institutioner, avd. 5). Lag angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903, med ändringar den 7 juli 1905, 29 juni 1908, 16 sept. 1918, 14 febr. 1920 och 13 juni 1924. K. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm den 22 juni 1923, med ändring den 19 dec. 1924. K. stadgan ang. fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, med ändringar den 8 april 1921, 13 okt. 1922 och 17 maj 1923. K. stadgan ang. kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 30 juni och 31 dec. 1920 samt 13 april 1923. K. stadgan ang. högre folkskolor den 16 sept. 1918, med ändringar den 30 juni 1920, 8 april 1921 och 30 maj 1924. K. instruktionen för folkskoledirektionen den 19 mars 1920, med ändring den 5 nov. 1920. Reglemente för Stockholms stads folkskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 22 aug. 1923. Reglemente för kommunala mellanskolan i Stockholm, fastställt av kungl. maj:t den 9 mars 1923. Reglemente för Stockholms högre folkskolor, fastställt av kungl. maj:t den 6 febr. 1920, med ändringar den 29 sept. 1922 och 6 april 1923. Reglemente för Stockholms fortsättningsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 5 mars 1921. Lag ang. uppföstran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902, med ändringar den 25 juni 1909, 6 juni 1919 och 23 april 1920. Lag ang. barn utom äktenskap den 14 juni 1917, med ändring den 11 juni 1920, jämte i samband därmed utfärdade författningar. Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924.

Stat år 1925. Utgifter: 16,767,000 kr. (därav att täckas med lånemedel 660,000 kr.); inkomster: 4,664,000 kr. (därav statsbidrag 4,219,300 kr.).

Folkskoledirektionens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; t. »stadshuset»; träffas i stadshuset tisdagar 2—3 samt övriga vardagar 11—12.

Vice ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Holmdahl, O. S., lektor, stadsfullm.

Övriga ledamöter

(valda en av Stockholms stads konsistorium, se nedan, och övriga av stadsfullmäktige).

***Fjällbäck Holmgren,** Karin II., fru.

Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.
Johansson, E. G., ombudsman, stadsfullm.
 ***Lindhagen**, Anna J. J., barnavårdsinspektör.
Lindskog, H. J., kyrkoherde (utsedd av konsistorium).
 ***Magnuson**, P. K., förgyllare, stadsfullm.
 ***Molin**, E. W., justitieråd.
Nordström, A., byggnadsingenjör.
Rooth, I., bankdirektör.
 ***Skålander**, O. A., ombudsman, stadsfullm.
Walin, Ingeborg M., konsulent.
 ***Wallin**, H. E., kassör.
 En vakant.

Suppleant

(utsedd av konsistorium).

Edquist, C., komminister.

Lärarpersonalens vid folkskolorna representanter.

Härner, Frida M.; **Wallerius**, L.
 Suppleanter: **Andersson**, Emelie K.; **Vide**, V.

Lärarkårens vid fortsättningsskolorna representant.

Nyblom, A.
 Suppleant: **Ljunggren**, Emelie K.

Sekreterare för folkskolärenden.

Österberg, B. A. E. (se nedan).

Sekreterare för barnavårdsärenden.

Löfving, K. B. E. (se nedan).

Folkskoledirektionens nämnder och delegerade.

Ekonominämnden.

Johansson, E. G.; **Larsson**, O. E., ordf.; **Magnuson**, P. K.; **Nordström**, A.; **Rooth** I.

Skolhusnämnden.

Larsson, O. E., ordf.; **Magnuson**, P. K.; **Nordström**, A., vice ordf.; **Skålander**, O. A.; **Wallin**, H. E.

Delegerade för undervisningsärenden.
Holmdahl, O. S.; **Larsson**, O. E., ordf.; **Magnuson**, P. K.; **Rooth**, I.; **Walin**, Ingeborg M.

Ombud att närvara vid lärarprov.
Holmdahl, O. S.; **Lindskog**, H. J.
 Suppleanter: **Walin**, Ingeborg M.; en vakant.

Betygskommitterade

(enl. folkskolestadgans § 10 mom. 1).

Holmdahl, O. S.; **Larsson**, O. E.; **Lindskog**, H. J.

Barnavårdsnämnden.

(Se vidare sid. 170.)

Ordförande.

Molin, E. W., justitieråd.

Övriga ledamöter.

Lindskog, H. J. (självskr. ss. konsistorii repr.), vice ordf.; **Fjällbäck Holmgren**, Karin H.; **Gustafson**, f. Pettersson, Ruth V. M.; **Lindhagen**, Anna J. J.

Suppleant: **Edquist**, C. (utsedd av konsistorium).

Folkskoledirektionens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.
Jansson, W. A. W., ingenjör.
Nilsson, C. R., byråföreståndare.
Pettersson, K. G. A., föreståndare, stadsfullm.
Svenson, A. R., kassör.

Folkskoledirektionens expedition.

Fredsgatan 9, C.; t. Norr 285 57, Norr 240 61; expeditionstid: 10—12 samt 1—3 (lördagar 10—2).

Stat år 1925 (avseende jämväl barnavårdsnämndens expedition m. m.). Utgifter: 242,580 kr.; inkomster: 400 kr.

Ekonomidirektör (24)

(tillika föredragande i ekonomiärenden).

Robach, E. C.; t. Norr 89 92; träffas 2—3 (lördagar 1—2), under juni—augusti 1—2.

Sekreterare för folkskolärenden (4,000 kr.).

Österberg, B. A. E.; t. Norr 240 61; träffas i regel 2,30—3,30 (lördagar 1,30—2,30).

Bokhållare (18).

Göransson, K. H.; t. Norr 113 95.

Bokhållare (15).

Brunius, Augusta C.

Kontorsskrivare och kassör (11).

Barklund, Astrid M. E.; t. Norr 9 26; kassan hålles öppen 10—12 samt 1—3 (lördagar 10—2).

Kontorsskrivare och registrator (11).

Wallander, Karin J. M.; t. Norr 240 61.

Statistiskt biträde (11).

Andersson, Agnes C.

En amanuens (4,500 kr.), två kontorsskrivare (9), en kontorsskrivare (7), tre kontorsbiträden (5), fyra extra biträden (2,100—1,620 kr.).

Byggnadsinspektör

(5,000 kr.).

Eilner, E. A. V.; t. Norr 150 69; träffas å folkskoledirektionens lokal i regel måndagar 9—11 samt onsdagar 1—3.

Värmeledningsinspektör

(700 kr.).

Dahlgren, W.; t. 12 84 (kontoret, Strömsborg, C.).

FD.

Förste vaktmästare (7).

Nilsson, J.

En vaktmästare (6), en extra vaktmästare (1,380 kr.).

Inspektionen över folkskolorna.

Fredsgatan 9, C.; expeditionstider: se nedan.

Vid övervakandet av folkskolornas verksamhet biträdes direktionen av vissa tjänstemän.

Förste folkskolinspektören utövar närmast under direktionen den pedagogiska ledningen av och uppsikten över stadens folkskolor. Han skall vara närvarande vid direktionens och barnavårdsnämndens sammanträden och äger att deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Vid sidan av förste folkskolinspektören finnas även en andre folkskolinspektör samt en fortsättningsskolinspektör, vilka skola närvara vid direktionens sammanträden med uppgift för den förstnämnde att förbereda företrädesvis frågor av pedagogiskt-administrativ natur angående folkskolorna och för den sistnämnde att förbereda frågor angående fortsättningsskolorna och högre folkskolorna. Assistenten biträder med skolstatistiska samt pedagogiska arbeten och utredningar m. m. Slöjdinspektören och slöjdinspektrisen åligger att utöva tillsyn över undervisningen i slöjd och övervaka, att denna bedrivs enligt de grunder, direktionen fastställt. Inspektion över undervisningen i hushållsgöromål tillkommer skolköksinspektrisen, som också biträder med ordnande av barnbespisningen. Gymnastikinspektörerna åligger: att genom besök i skolorna taga noggrann kännedom om gymnastikundervisningens skötande i dessa samt lämna lärare och lärarinnor nödiga råd och upplysningar, att genom föredrag inför lärarpersonalen och undervisningskurser befordra de gymnastiska övningarnas ändamålsenliga bedrivande samt att med uppmärksamhet följa de ordnade lekövningar, som vid skolorna förekomma m. m.

Instruktioner m. m. K. brev ang. inspektionen av folkskoleväsendet i Stockholm den 13 febr. 1920. Instruktioner den 25 nov. 1910 för förste och andre folkskolinspektören samt den 14 dec. 1903 för slöjdinspektören, slöjdinspektrisen och gymnastikinspektören. (Instruktionerna äro f. n. under omarbetsning.) Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare samt inspektörer och inspektriser i vissa undervisningsgrenar vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921.

Stat år 1925. Utgifter: 111,340 kr.

Förste folkskolinspektör (27).

Nordlund, K. (förordn. t. o. m. ^{31/7} 1928); t. 22 78; träffas måndagar och torsdagar 2,30—3,30 och onsdagar 10—11.

Andre folkskolinspektör (24).

Lidman, C., stadsfullm.; t. Norr 89 93; träffas måndagar och torsdagar 2,30—3,30 och onsdagar 10—11.

Fortsättningsskolinspektör (24).

Ramsjö, K. O. V., *tf.* (t. o. m. ^{31/12} 1925); t. 219 69; träffas måndagar och torsdagar 2,30—3,30 samt onsdagar 10—11.

Assistent (19).

Söder, A.; t. Norr 231 16; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 2,30—3,30 samt onsdagar 10—11; dessutom å registret över skolpliktiga barn, Storkyrkoförss folkskola, Svartmangatan 22, St., tisdagar och fredagar 1—2.

Slöjdinspektör

(7,800 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år; personligt tillägg 700 kr.).

Bergh, G. (t. o. m. ^{30/9} 1925); träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 2,30—3,30 samt onsdagar 10—11, t. Norr 150 69; dessutom i slöjdsalen, Storkyrkoförss folkskola, Svartmangatan 22, St., fredagar 1,30—3.

Slöjdinspektris

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Valentin, f. Kempendahl, Elsa C.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 2,30—3,30 samt onsdagar 10—11, t. Norr 150 69; dessutom per telefon 7—8 f. m. Kungsh. 32 10.

Skolköksinspektris

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Bergström, Gertrud K. A.; träffas å direktionens lokal måndagar och torsdagar 2,30—3,30; t. 156 45, Norr 239 82.

Gymnastikinspektris

(6,180 kr. samt ett ålderstillägg å 600 kr. efter fem år).

Falk, Elin; träffas i bostaden Narvavägen 30, Ö.Dj., tisdagar och fredagar 2—3; t. Norr 161 10.

Gymnastikinspektör

(2,000 kr.).

Littorin, B. E., major; träffas i bostaden, Banérgatan 29, Ö.Dj.; onsdagar 6—6,30; t. 732 50; Norr 150 07 (tjänsterummet, högre realläroverket å Östermalm).

Folkskolans läkarvård.

För undersökning av barn vid Stockholms folkskolor antagas av direktionen medelst förordnande tillsvidare läkare för allmänna undersökningar (skolläkare); och böra dessa läkare helst vara boende var och en inom den församling, för vars skola han är anställd. Dessutom antages nödigt antal specialister för under-

sökning av sjukdomar i öron, näsa, svalg och ögon, ävensom för underlivssjukdomar hos flickorna, varjämte särskild läkare är anställd för biträde med den psykiska vården av de i hjälpklasserna intagna barnen ävensom för verkställande av nödiga undersökningar för intagning i hjälpklasser.

Skolläkare åligger bl. a. att vara närvarande vid barnens inskrivning vid läsårets början, att undersöka nyinskrivna barn, varvid de klena barn, som anses under sin skoltid böra årligen undersökas, å matrikelbladen betecknas genom ordet »läkarekontroll», att varje läsår undersöka dessa barn samt i övrigt de barn, som till honom hänvisas av skolans överlärare, att undersöka barn, som äro föreslagna att sändas till skollovskoloni, att hålla mottagningar i skolan för att meddela föreskrifter rörande de barn, som av överläraren till honom hänvisas för lindrigare invärtes sjukdom, att vid inträffad smittosam sjukdom giva nödiga föreskrifter till hindrande av smittas spridande samt att ägna noggrann uppmärksamhet åt skolans hygieniska anordningar.

Varje av direktionen för undersökning av barn i stadens folkskolor antagen läkare är skyldig att till direktionen lämna skriftlig redogörelse för sin verksamhet under det sist förflutna läsåret samt därvid göra de framställningar och lämna de anvisningar, vartill hans arbete kunnat giva anledning.

Numera äro dessutom för några överläraridistrikt anställda två skolsköterskor dels för att biträda vid läkarnas skolundersökningar, dels för att genom besök i barnens hem etc. medverka till och övervaka, att läkarnas ordinationer följas.

Slutligen finnas vid folkskolorna inrättade en klinik för talrubbingar, en ortopedisk klinik samt tolv tandklinik (se nedan).

Instruktioner. Provisoriska bestämmelser ang. skolläkares åligganden, antagna av folkskoledirektionen den 12 juni 1912. Instruktion för hjälpklassläkaren, antagen av folkskoledirektionen den 2 jan. 1920, med tillägg den 14 dec. 1923. Instruktion för skolsköterska, antagen av folkskoledirektionen den 14 febr. 1919.

Avlöningar m. m. Skolläkare: inalles 58,000 kr. (därav för kommunala mellanskolan och högre folkskolorna 8,000 kr.).

Stat år 1925. Utgifter: 79,300 kr. (Beträffande tandklinik se nedan.)

Läkare vid folkskolorna.

Kjellberg, C. J. A. (Storkyrkoförs.); t. 745 05.

Zander, E. W. (Klara förs.); t. 92 06.

Spangenberg, K. G. V. (Ulrika Eleonora och St Görans förs.); t. Norr 183 00.

Kjerrulf, H. (Adolf Fredriks förs.); t. 123 90.

Muhl, A. M. (Greta) (Gustaf Vasa och Mattens förs.); t. 323 81.

Billqvist, O. G. (Jakobs och Johannes förs.); t. 729 08.

Nordgren, R. E. (Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.); t. 759 84.

Sundell, C. (Katarina och Sofia förs.); t. Söder 330 40.

Nylin, E. W. A. (Maria och Högalids förs.); t. 10 68.

Hulting, C. G. (Brännkyrka förs.: Liljeholmens och Blommensbergs distrikt); t. 168 88.

Nordenson, A. G. (Brännkyrka förs.: Enskede och Älvsjö distrikt); t. 69 53, Söder 335 34.

Peyron, J. A. (Bromma förs.); t. 60 77.

Lönborg, F. U. (för ögonsjukdomar); t. 31 63, Norr 70 24.

Klingspor, S. W. (Storkyrko-, Klara, Jakobs och Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars samt Brännkyrka förs.); t. 730 83, Norr 97 97.

Hægström, A. E. (Ulrika Eleonora, St Görans, Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Mattens och Bromma förs.); t. 745 29.

Stangenberg, A. E. (Katarina, Sofia, Maria och Högalids förs.); t. Norr 264 53.

Wester-Hallberg, M. (Malin) (för underlivssjukdomar hos flickorna); t. 66 03.

Tamm, A. Alfhild (för hjälpklasserna); t. 86 04.

Läkare vid kommunala mellanskolan och högre folkskolorna.

För avdelningar å Norrmalm:

Zander, E. W. (se ovan) (för manliga elever).

Kjellberg, Gerda E.; t. 719 80 (för kvinnliga elever).

För avdelningar å Södermalm och i Brännkyrka:

Sundell, C. (se ovan) (för manliga elever).

Muhl, A. M. (Greta) (se ovan) (för kvinnliga elever).

Två skolsköterskor (2,900 kr.).

Klinik för talrubbingar vid Stockholms folkskolor.

För att söka lindra och bota talrubbingar hos barnen vid Stockholms folkskolor öppnades vårterminen 1914 på enskilt initiativ en klinik å Norrmalm, till vilken sedermera upplåtits lokal inom Klara folkskola. Höstterminen 1917 utvidgades kliniken med en filial för södra stadsdelarna, vilken erhöi lokal i Katarina norra folkskola. Då kliniken visat sig fylla ett stadigvarande behov, har densamma fr. o. m. år 1920 erhållit en fast organisation samt inordnats under folkskoledirektionen.

Behandlingen pågår under läseterminerna vid kliniken å Norrmalm måndagar och fredagar kl. 2—3,30 samt vid kliniken å Södermalm tisdagar och torsdagar kl. 2—3,30.

FD.

Föreståndare

(arvode 1,000 kr.).

Tamm, A. Alfild (se ovan).

Två biträden.

Ortopedisk klinik vid Stockholms folkskolor.

Från och med år 1920 är försöksvis upprättad en ortopedisk klinik vid folkskolorna, dels för att omhändervä de undersökningar, vilka erfordras för hänvisning till hållningsgymnastik, dels för att i övrigt ombesörja undersökningar av sjukdomar eller missbildningar i rörelseorganen, vilka kunna föranleda hänvisning till särskild klinisk behandling.

Kliniken hålles under lästerminerna öppen i Adolf Fredriks folkskola tredje onsdagen och andra lördagen i varje månad, i Sofia folkskola andra onsdagen i varje månad och i Högalids folkskola första onsdagen i varje månad.

Föreståndare

(arvode 1,650 kr.).

Asplund, E. G.

En assistent.

Folkskolornas tandkliniker.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 20 dec. 1906 anordnades år 1907 en försöks-tandklinik vid Stockholms folkskolor (i Engelbrekts folkskola). Sedermera hava medel anslagits för inrättande av nya kliniker, fr. o. m. höstterminen 1911 i Katarina norra folkskola, fr. o. m. höstterminen 1913 i Adolf Fredriks folkskola, fr. o. m. vårterminen 1920 i Kungsholmens, Enskede och Örby folkskolor, fr. o. m. höstterminen 1921 i Högalids och Midsommar-kransens folkskolor, fr. o. m. vårterminen 1923 i Klara, Maria och Blommensbergs folkskolor samt fr. o. m. vårterminen 1925 i Hedvig Eleonora och Oscars folkskola. Avsikten är att successivt utsträcka den konservativa tandbehandling till barn från samtliga folkskolor.

Instruktion. Bestämmelser rörande Stockholms folkskolors tandkliniker, antagna av folkskoledirektionen den 14 juni 1918.

Stat år 1925. Utgifter: 221,900 kr. (förutom rörliga lönetillägg).

Föreståndare för tandklinikerna

(1,980 kr.).

Hammarlund, H. A. F. (se nedan).

Klara tandklinik.

Klara folkskola, Klara södra kyrkogata 13—15, C.; t. Norr 215 18; kliniktid: 8—1.

Tandläkare (17).

Dahlén, G. S.

Kungsholms tandklinik.

Kungsholms folkskola, Mariebergsgatan 34, C.; t. Kungsh. 52 60; kliniktid: 8—4.

Tandläkare (17)

(dessutom extra lönetillägg 1,800 kr.).

Steenhoff-Noreen, Fanny H. L.

Tandläkare (17).

Fischer, E. W.

Adolf Fredriks tandklinik.

Adolf Fredriks folkskola, Tegnérs-gatan 44, Va.; t. Norr 293 96; kliniktid: 8—1.

Tandläkare (17).

Flodberg, Fanny; Norén, A. Emelie H.

Engelbrekts tandklinik.

Engelbrekts folkskola, Valhallavägen 76, Ö.; t. Norr 293 95; kliniktid: 8—4.

Tandläkare (17)

(dessutom extra lönetillägg 1,800 kr.).

Erikson, Märta.

Tandläkare (17).

Lundberg, f. von Schulzenheim, E. A. J. E. (Nonny); Stene, N. A.

Hedvig Eleonora och Oscars tand-klinik.

Hedvig Eleonora och Oscars folkskola, Linnégatan 54, Ö. Dj.; t. 722 36; kliniktid: 8—4.

Extra tandläkare

(7,200 kr.).

Engström, f. Ekwall, Eva M.

Katarina tandklinik.

Katarina norra folkskola, Tjärhovsgatan 15, Sö.; t. Söder 304 94; kliniktid: 8—1.

Tandläkare (17).

Mårtensson, Agnes.

Extra tandläkare

(5,400 kr.).

Huss, Ingrid; Lind, Emy M.

Maria tandklinik.

Maria folkskola, Ringvägen 23, Sö.; t. Söder 32 06; kliniktid: 8—4.

Extra tandläkare

(7,200 kr.).

Strandberg, S. O.

Högalids tandklinik.

Högalids folkskola, Reimersholm-gatan 12—16, Sö.; t. Söder 46 53; kliniktid: 8—4.

Tandläkare (17)

(dessutom extra lönetillägg 1,800 kr.).

Hammarlund, H. A. F. (se ovan); Wadensten, Gullborg L.

Enskede tandklinik.

Enskede folkskola, Enskede; t. Enskede 9 02; kliniktid: 8—1.

Extra tandläkare

(5,400 kr.).

Atler-Eskilson, Greta.

Örby tandklinik.

Örby folkskola, Älvsjö; t. Örby 65; kliniktid: 8—4.

Tandläkare (17)

(dessutom extra lönetillägg 1,800 kr.).

Isacsson, f. Aronson, Agda K. S.

Midsommarkransens tandklinik.

Midsommarkransens folkskola, Midsommarkransen; t. Liljeholmen 95; kliniktid: 8—1.

Extra tandläkare

(5,400 kr.).

Blomgren, f. Lagerborg, Willy.

Blommensbergs tandklinik.

Blommensbergs folkskola, Liljeholmen; t. Gröndal 95; kliniktid: 8—4.

Extra tandläkare

(7,200 kr.).

Stilow-Lundgren, Dagmar E.

Dessutom vid samtliga kliniker inalles tjugu biträden (2,520—1,740 kr.).

Stockholms kommunala mellanskola.

Genom kungl. maj:ts beslut den 9 mars 1923 erkändes den fr. o. m. höstterminen 1919 bestående högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning (se nedan sid. 156) såsom kommunal mellanskola, i vilken egenskap skolan åtnjuter statsbidrag fr. o. m. den 1 jan. 1923. Undervisningsplan för skolan fastställdes av skolöverstyrelsen den 26 mars 1923.

Skolan, i vilken både gossar och flickor undervisas, utgör en självständigt organiserad överbbyggnad på folkskolan, utgående från dennas sjätte årsklass. Lärokursen är fyraårig och avslutas med realskolexamen. Fr. o. m. år 1924 anordnas därjämte, efter statsfullmäktiges medgivande, under sommarferierna en fortsättningskurs för att underlätta möjligheterna för de avgående eleverna att erhålla tillträde till gymnasiet andra ring.

Den pedagogiska ledningen av skolan utövas av en särskild styrelse, bestående av ordföranden i folkskoledirektionen, skolans tjänstgörande rektor samt fyra ledamöter, som jämte tre suppleanter utses av folkskoledirektionen för en tid av två år enligt i skolans reglemente lämnade närmare bestämmelser. Den ekonomiska ledningen och förvaltningen handhåvas av folkskoledirektionen. Skolan övervakas därjämte av en inspektor, som förordnas av skolöverstyrelsen. För den när-

maste ledningen av skolan förordnas av skolöverstyrelsen en bland de tjänstgörande lärarna såsom rektor. Därjämte förordnas skolstyrelsen en lärarinna såsom biträdande föreståndarinna.

Skolan omfattar vårterminen 1925 28 avdelningar (därav 17 blandade och 11 flickavdelningar), av vilka 6 äro förlagda till Engelbrekts folkskola, 5 till vardera av Adolf Fredriks och Sofia folkskolor samt 4 till var och en av Kungsholmens, Högälids och Enskede folkskolor. Antalet lärjungar vid skolan är vårterminen 1925 818.

Författningar. K. stadgan ang. kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 30 juni och 31 dec. 1920 samt 13 april 1923. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid kommunal mellanskola samt statsbidrag till sådan skola den 19 nov. 1918, med ändringar den 8 juni 1923. K. kung. ang. tillfällig löneförbättring åt lärarpersonal vid kommunala mellanskolor den 30 maj 1924. K. kung. ang. statsbidrag för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor den 31 dec. 1920. K. kung. ang. boställsordning för lärare vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor den 19 nov. 1918, med ändringar den 26 sept. 1921. Reglemente för kommunala mellanskolan i Stockholm, fastställt av kungl. maj:ten den 9 mars 1923. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare m. fl. vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921 (enl. stadsfullm:s beslut den 15 dec. 1924 i tillämpliga delar gällande jämväl för rektor vid kommunala mellanskolan). Avlöningsreglemente för ämneslärare med full tjänstgöring vid Stockholms högre folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921 (enl. stadsfullm:s beslut den 28 juni 1923 gällande jämväl för ämneslärare vid kommunala mellanskolan). Reglemente för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. den 31 dec. 1919 med senare ändringar. Reglemente ang. tilläggs-pension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskola, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1925. Utgifter: 416,475 kr.; inkomster: 180,100 kr. (statsbidrag).

Ärlöningar. Rektor. Utöver avlöning som ord. lärare tilläggsarvode 2,500 kr. jämte ett ålderstillägg å 600 kr.

Biträdande föreståndarinna. Utöver avlöning som ord. lärarinna tilläggsarvode 600 kr.

Ordinarie ämneslärare. 12 ordinarie ämneslärare, därav 6 manliga och 6 kvinnliga ¹⁾: 5,700 kr. för manlig och 4,500 kr. för kvinnlig lärare. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring,

¹⁾ Fr. o. m. den 1 juli 1925 tillkomma ytterligare 4 ord. ämneslärare vid kommunala mellanskolan, därav 2 manliga och 2 kvinnliga.

FD.

vart och ett å 600 kr. för manlig och 420 kr. för kvinnlig lärare.

Till ord. lärare utgå dessutom enligt stadsfullmäktiges beslut den 28 juni 1923 vissa fyllnadsersättningar.

E. o. lärare. 21 e. o. lärare, därav 8 manliga och 13 kvinnliga: 4,500 kr. för manlig och 3,900 kr. för kvinnlig lärare.

Timlärare. 7 timlärare i läsåmnena, därav 6 manliga och 1 kvinnlig, 51 timlärare i övningsämnen. Ärlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme med 175 kr. för manlig och 140 kr. för kvinnlig lärare i läsåmnena samt med 130 kr. för lärare i övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Vaktbetjäning m. m. Gemensamt med de folkskolor, till vilka skolan har avdelningar förlagda.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.: **Larsson, Oscar E.**, borgarråd, stadsfullm., ordf.: **Lidman, C.**, andre folkskolinspektör, stadsfullm., vice ordf.: **Lindhagen, Anna J. J.**, barnavårdsinspektör; **Lindvall, F. E.**, överlärare; **Petterson, Anna C.**, skolföreståndarinna.

Suppleanter: **Holmdahl, O. S.**, lektor, stadsfullm.; **Robach, E. C.**, ekonomidirektör; **Stendahl, Greta**, flickskollärarinna.

Inspektor.

Nordlund, K., förste folkskolinspektör.

Ang. av stadsfullmäktige utsedda vittnen vid den muntliga prövningen i 1925 års realskol-examen se under avd. 4.

Rektor.

Öije, E. J. V.: träffas å rektorsexpeditionen, Skånegatan 117, Sö. (rum D. IV: 21), t. Söder 47 73, under terminerna, tisdagar och fredagar 11,15—11,45, i regel även övriga helgfria dagar omkr. kl. 11.

Biträdande föreståndarinna.

Carlsson, Elsa A., tjl., tlf. **Österhjelm, Hedvig M.**

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	6 1)
Ord. lärarinnor	6 1)
E. o. lärare	8
E. o. lärarinnor	13
Mauliga timlärare i läsåmnena	6
Kvinnliga timlärare i läsåmnena	1
Timlärare i övningsämnen	51

S:a lärare och lärarinnor 93

Stockholms högre folkskolor.

Som en självständigt organiserad överbyggnad på folkskolan inrättades fr. o. m. höstterminen 1919 högre folkskolor, för vilka reglemente fastställdes av kungl. maj:t den 6 febr. 1920 och undervisningsplaner godkändes av skolöverstyrelsen den 12 aug. 1920. Dessa högre folk-

skolor voro ursprungligen av följande typer, nämligen högre folkskola för allmänt medborgerlig bildning med 4 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass, högre folkskola för kvinnlig utbildning, numera med 4 årsklasser och byggd på avslutad folkskola, högre folkskola för handelsundervisning, fördelad på två linjer, nämligen en tvåspråkig linje med 3 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass samt en enspråkig linje med 2 årsklasser, byggd på avslutad folkskola, samt slutligen högre folkskola för teknisk utbildning med 3 årsklasser och byggd på folkskolans sjätte klass.¹⁾ Den högre folkskolan för allmänt medborgerlig bildning har år 1923 ombildats till kommunal mellanskola (se ovan). De återstående tre skolorna äro samtliga av yrkesbestämd karaktär. Fr. o. m. höstterminen 1923 har vid högre folkskolan för kvinnlig utbildning upprättats en avslutningsklass med undervisning huvudsakligen i husligt arbete och barnavård, parallell med andra årsklassen. Vid samtliga högre folkskolor anordnas dessutom frivilliga fortsättningskurser för avgångna elever.

Antalet avdelningar inom de högre folkskolorna är värtimeren 1925 46. Beträffande de olika avdelningarnas förläggning se nedan under de särskilda skolorna. Lärjungaantalet värtimeren 1925 utgör inalles 1,224.

Enligt reglementet för Stockholms högre folkskolor skola dessa skolor stå under förvaltning och ledning av folkskoledirektionen, som för den närmare värden och ledningen av skolorna utser särskilda skolstyrelser, en för varje skola. Sådan styrelse skall bestå av, förutom tjänstgörande rektor, fyra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter utses av folkskoledirektionen för en tid av två år.

Författningar. K. stadgan ang. högre folkskolor den 16 sept. 1918, med ändringar den 30 juni 1920, 8 april 1921 och 30 maj 1924. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid högre folkskola samt statsbidrag till sådan skola den 16 sept. 1918, med ändringar den 28 okt. 1921 och 8 juni 1923. Reglemente för Stockholms högre folkskolor, fastställt av kungl. maj:t den 6 febr. 1920, med ändringar den 29 sept. 1922 och 6 april 1923. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare m. fl. vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921 (enl. stadsfullm:s beslut den 15 dec. 1924 i tillämpliga delar gällande jämväl för rektorer vid högre folkskolorna). Avlösingsreglemente för ämneslärare med full tjänstgöring vid Stockholms högre folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921. Reglemente för statens pensionsan-

¹⁾ Vid högre folkskolan för teknisk utbildning skola såsom frivilliga fjärde årsklasser inrättas: fr. o. m. höstterminen 1925 en praktisk avslutningsklass och fr. o. m. höstterminen 1926 en handels-teknisk avslutningsklass.

1) Se noten å föreg. sida.

stalt för folkskollärare m. fl. den 31 dec. 1919 med senare ändringar. Reglemente ang. tilläggs pension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala mellanskola, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1925. Utgifter: 759,705 kr.; inkomster: 265,500 kr. (statsbidrag).

Avlöningar. Rektorer. 3 rektorer, en vid vardera av de högre folkskolorna, förutom avlöning såsom ordinarie ämneslärare tilläggslön 2,500 kr. jämte ett ålderstillägg å 600 kr.

Ordinarie ämneslärare. 22 ordinarie ämneslärare, därav 12 manliga och 10 kvinnliga¹⁾ 5,700 kr. för manlig och 4,500 kr. för kvinnlig lärare. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 420 kr. för kvinnlig lärare.

Till ord. lärare utgå dessutom enligt stadsfullmäktiges beslut den 19 dec. 1923 vissa fyllnadsersättningar.

E.o.lärare. 32 e.o. lärare, därav 21 manliga och 11 kvinnliga; 4,500 kr. för manlig och 3,900 kr. för kvinnlig lärare.

Timlärare. 78 timlärare, därav 40 i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen och 38 i övningsämnen. Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme med 175 kr. för manlig och 140 kr. för kvinnlig lärare i läs- och skrivämnen samt med 130 kr. (i regel) för lärare i övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Vaktbetjäning m. m. Gemensamt med de folkskolor, till vilka skolornas avdelningar äro förlagda.

Stockholms stads högre folkskola för handelsundervisning.

Högre folkskolan för handelsundervisning omfattar vårterminen 1925 inalles 18 avdelningar, av vilka 7 äro förlagda till Klara, 5 till Matteus, 4 till Sofia och 2 till Maria folkskola. Sammanlagda antalet elever är 481.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.: *Eldin, H., studieleddare; *Holmblad, D. G. A., grosshandlare, ordf.; *Nyberg, J., lektor vid handelshögskolan; *Wetterlind, J. A., grosshandlare, vice ordf. **Suppleanter:** *Andrén, J. C., specerihandlare; *Månsson, Gertrud K., fröken, stadsfullm.; *Nordström, A., byggnadsingenjör; *Nyblom, A., folkskollärare.

Rektor.

Ehlin, E. E.: träffas å rektorsexpeditionen, Klara södra kyrkogata 15, C, t. Norr 284 20, under terminerna säkrast måndagar 2—3 och torsdagar 8,30—9 f. m. Expeditionen hålles öppen varje läsdag 2—3.

¹⁾ Fr. o. m. den 1 juli 1925 tillkomma ytterligare 5 ord. ämneslärare vid högre folkskolorna, därav 3 manliga och 2 kvinnliga.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare	6
Ord. lärarinnor	4
E. o. lärare	8
E. o. lärarinnor	3
Timlärare i läs- och skrivämnen	20
Timlärare i övningsämnen	10

S:a lärare och lärarinnor 51

Stockholms stads högre folkskola för teknisk utbildning.

Högre folkskolan för teknisk utbildning omfattar vårterminen 1925 12 avdelningar, av vilka 7 äro förlagda till Engelbrekts och 5 till Maria folkskolas byggnader. Antalet elever utgör tillsammans 332.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.: *Almström, K. W., disponent; *Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm., ordf.; *Högquist, B. H. F., fabrikör; *Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm., vice ordf.

Suppleanter: *Björklund, C. G., journalist, stadsfullm.; *Carlson, O. B., direktör; *Myrtin, S. M., civilingenjör; *Skålander, O. A., ombudsman, stadsfullm.

Rektor.

Pehrson, A. T.: träffas å rektorsexpeditionen, Valhallavägen 76, Ö., t. Norr 284 14, under terminerna säkrast onsdagar 2,45—3,30, torsdagar 8,30—9 f. m. samt å överlärarexpeditionen i Maria folkskola, Ringvägen 23, Sö., efter föregående överenskommelse per telefon.

Lärare.

Ord. lärare	6
E. o. lärare	13
Timlärare i läs- och skrivämnen samt yrkesämnen	7
Timlärare i övningsämnen	3

S:a lärare 29

Stockholms stads högre folkskola för kvinnlig utbildning.

Högre folkskolan för kvinnlig utbildning omfattar vårterminen 1925 16 avdelningar, av vilka 10 äro förlagda till Adolf Fredriks och 6 till Maria folkskola (vid Timmermansgatan). Antalet elever utgör inalles 411.

Styrelse.

Skolans rektor (se nedan), sekr.: *Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm.; *Ramstedt, Eva J. A., lektor, vice ordf.; *Schager, H. Ingeborg S., föreståndarinnan vid statens skolköksseminarium; *Widerström, Karolina O., med. lic., ordf.

Suppleanter: *Bergstrand, Anna-Brita, lärarinna; *Lindley, f. Jonsson, Elin J., fru, stadsfullm.; *Walin, Ingeborg M., konsulent; *Östlund, f. Lundgren, Agda M., fru.

FD.

Rektor.

Aspman, Maria E.; träffas å rektorsexpeditionen, Västmannagatan 19 (uppgång E), Va., t. Vasa 32 67, under terminerna tisdagar 2—3 och torsdagar 8,30—9,15 f. m. samt i Maria folkskola, Timmermansgatan 28, 2 tr., Sö., fredagar 12—12,30.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärarinnor	6
E. o. lärarinnor	8
Timlärare i läs- och skrivämnen	13
Timlärare i övningsämnen	25

Så lärarinnor 52

Församlingarnas folkskolor.

Hela staden utgör ett skoldistrikt. Varje territoriell församling utgör efter folkskoledirektionens bestämmande ett eller flera skolområden. Där särskilda förhållanden sådant för-
anleda, kunna två eller flera församlingar förenas till ett skolområde. Dessutom finnas av Stockholms stad helt eller delvis bekostade folkskolor vid tre av barnavårdsnämndens barnhem, vid skyddshemmen för gossar å Skrubba och för flickor å Eknäs, vid Sättra barnkoloni samt vid Stockholms stadsmissions barnhem vid Boxtorp i Gryts och Hultings församlingar i Södermanlands län.

Varje skolområde utgör ett överlärardistrikt. Överläraren har närmaste ansvaret för undervisningen vid folkskolan inom sitt distrikt. I de skolhus, där överläraren icke har sin huvudexpedition, äro för ordningens övervakande särskilda tillsyningslärare utsedda. Överläraren är alltid lärare vid folkskolorna och förordnas efter skolrådets hörande av direktionen för en tid av högst fem år. Till överlärare kan även kvinna förordnas. Ordinarie lärare antages av folkskoledirektionen efter vederbörande skolråds hörande. Besvär över beslut om tillsättning av dylik befattning anföras hos kungl. maj:t i ecklesiastikdepartementet. E. o. lärare antages av direktionen på viss tid, som ej må överstiga ett år. Överläraren och de vid skolorna i hans distrikt tjänstgörande lärare och lärarinnor utgöra distriktets lärarkollegium, i vilket överläraren är ordförande. Varje lärarkollegium utser inom sig ett ombud för varje helt eller påbörjat tiotal av ledamöternas antal. Dessa ombud utgöra tillsammans lärarkårens ombudsförsamling, som minst en gång varje år på kallelse av direktionens ordförande sammanträder med direktionens och skolrådets ledamöter samt folkskolinspektören, övriga inspektörer och överlärarna för överläggning om frågor angående folkskoleväsendet.

Alla barn i åldern 7—14 år, vilka icke på annat sätt erhålla motsvarande undervisning, äro pliktiga att deltaga i folkskolans undervisning. Folkskolan i Stockholm omfattar sju obligatoriska årsklasser, av vilka de två lägsta tillhöra

småskolestadiet. Såsom överbyggnad på dem finnes en folkskolans högre avdelning, omfattande en årsklass. Denna senare skolkform är sedan år 1921 organiserad på tre elementärt yrkesbetonade linjer, en teknisk linje (för gossar), en handelslinje (för gossar och flickor) samt en huslig linje (för flickor).

Den årliga undervisningstiden i folkskolan utgör 39 veckor. Den dagliga undervisningstiden omfattar i regel 4—6 undervisningstimmar å 45 minuter. Lärjungarna i varje klass fördelas i parallellavdelningar, vilka undervisas var för sig av särskilda därtill utsedda klasslärare eller klasslärarinnor. Lärjungantalet i varje avdelning bör i klasserna 1—2 av folkskolan ej överstiga trettio, i folkskolans övriga klasser icke uppgå till mer än fyrtio samt i folkskolans högre avdelning icke uppgå till mer än trettiofem. I årsklasserna 1—3 och, då så anses lämpligt, även i årsklassen 4 av folkskolan bildas blandade avdelningar av gossar och flickor. I övrigt bildas särskilda goss- och särskilda flickavdelningar; dock må undantagsvis blandade avdelningar anordnas även i folkskolans högre klasser och i dess högre avdelning. Vid indelningen iakttages i övrigt, att avdelningslärare (avdelningslärarinnor) i regel behåller samma avdelning klass efter klass. Antalet undervisningsavdelningar vid Stockholms folkskolor uppgår vårterminen 1925 till inalles 1,087 med tillsammans 31,254 skolbarn.

Beträffande de högre folkskolorna se ovan, sid. 156, och beträffande fortsättnings- och ersättningsklasserna se nedan, sid. 161.

Hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn inrättades år 1905. I dessa avdelningar undervisas företrädesvis barn, som varit i skolan minst två terminer utan att hava gjort några märkbara framsteg; undervisningen pågår fyra å fem timmar om dagen och till lärare och lärarinnor utses sådana, som själva önska komma i fråga och kunna anses lämpliga. Hjälpklasser äro förlagda till Kungsholms, Engelbrekts, Sofia, Högalids, Enskede, Alvsjö och Bällstalunds folkskolor. För dessa hjälpklasser tillämpas särskild undervisningsplan, avpassad för sju årsklasser, motsvarande folkskolan, och en fortsättningsklass, motsvarande folkskolans högre avdelning. Antalet barn i hjälpklass bör ej överstiga femton.

Beträffande skola för bildbara sinnesslöa barn se sid. 170.

För barn, som på grund av sjuklighet eller lyte icke lämpligen kunna tillgodogöra sig vanlig klassundervisning, anordnas genom direktionens försorg särskild undervisning, i regel omfattande en timme om dagen. Ett antal med lungtuberkulos behäftade skolbarn åtnjuta undervisning i för ändamålet särskilt uprättade friluftsavdelningar (f. n. vid Engelbrekts, Högalids och Midsommarkransens folkskolor). För hörselsvaga barn finnas två klasser, den ena förlagd till Klara folkskola och den andra till Katarina norra folkskola.

Undervisning i slöjd, såväl manlig som kvinnlig, meddelas i samtliga årsklasser av folkskolan ävensom i viss utsträckning i folkskolans högre avdelning. Numera erhålla gossarna undervisning i trä-, metall- och pappslöjd samt undantagsvis även i bokbinderi och skomakeri. Flickorna undervisas i handarbeten och annan sömnad.

Undervisning i hushållsgöromål började meddelas första gången 1869, då ett försök gjordes i Storkyrkoförsamlingens folkskola i samband med tillagning av mat åt fattiga skolbarn. Följande år gjordes liknande försök i Hedvig Eleonora och Maria församlingar. Utgifterna bestredes av församlingarna och enskilda. Verksamheten utvecklades raskt och flera församlingar inrättade särskilda skolkök. År 1899 utfärdade direktionen ett »reglemente för Stockholms folkskolors skolkök». Utgifterna för denna verksamhet bestridas numera av staden, varjämte staten lämnar bidrag till lärarinnornas avlöning. I undervisningen deltaga flickor ur sjunde och åttonde klasserna samt från hjälpklassernas femte och sjätte årsklasser.

Under 1860-talet anlades tvenne skolträdgårdar för Maria och Katarina församlingars skolor; dessas verksamhet nedlades emellertid åter på 1870-talet. Numera finnas två större skolträdgårdar, av vilka den ena, södra trädgården, som tillkom 1907, är belägen vid Stora Blecktornet och den andra, norra trädgården, inrättades år 1910 vid Solnavägen. Trädgårdarna, som skötas av barnen under lärares ledning, leverera årligen tusentals exemplar av växter för undervisningen i skolorna. Vid sidan av det praktiska arbetet meddelas ungefär en timme i veckan teoretisk undervisning i trädgårdsskötsel. I södra trädgården har uppförts ett växthus, från vilket även under den kallare årstiden tillhandahållas blommande växter för teckningsundervisningen i folkskolorna. I växthuset odlas även krukväxter, som vid lämplig storlek kostnadsfritt eller mot ringa avgift utdelas till folkskolebarnen. Mindre skolträdgårdar finnas även vid flera skolor såväl i den egentliga staden som i Brännkyrka och Bromma församlingar.

I de flesta skolhusen finnas rymliga och väl inredda gymnastiksal, i vilka barnen erhålla undervisning 2 å 3 gånger i veckan. Gymnastikskor tillhandahållas genom direktionens försorg. Övningarna ledas i allmänhet av vederbörande lärare och lärarinnor. Till hjälp vid gymnastikundervisningen ög emellertid anställda 19 fackutbildade gymnastiklärarinnor. Vid skolorna äro anställda särskilda lekledare för att ordna barnens friluftss lekar och idrottsövningar; materiel för lekarna anskaffas genom direktionens försorg, och lekplatser hava anordnats i skilda delar av staden. I de flesta av skolhusen i den egentliga staden äro inrättade skolbad, och beredes därjämte ett stort antal barn tillfälle till sjöbad och simövningar i Stockholms stads bad- och simin-

rättning (se sid. 72). Dessutom är fr. o. m. år 1922 i ett stort antal skolor under läsåret anordnad obligatorisk simundervisning för elever, företrädesvis i folkskolans femte klass. På vintern anordnas med bidrag av statsmedel kurser i skidloppning. Under den varmaste årstiden förekomma utflykter, dels i staden och dess omgivningar, dels, för vissa äldre årsklasser, till olika trakter av landet.

Med anslag av stadsfullmäktige anordnar folkskoledirektionen undervisning i instrumentalmusik vid skolor, till vilka blåsinstrument blivit på enskild väg anskaffade. Musikkårer finnes f. n. vid 18 skolor.

I anslutning till den ordinarie skolundervisningen har under de senaste åren (fr. o. m. år 1923 med anslag av staden) genom svenska skolmuseets (se under avd. 4) försorg anordnats förevisningar av skolfilm.

Under senare år hava vidtagits särskilda åtgärder i syfte att vägleda från folkskolan avgående elever vid val av fortsatt, mer yrkesbestämd skolutbildning. Denna verksamhet har genom av stadsfullmäktige beviljat anslag kunnat utvidgas till att avse jämväl val av yrke. Verksamheten bedrives i form av upplysningsföredrag och därtill anknuten enskild rådgivning, varjämte genom folkskoledirektionens försorg utarbetade broschyrer med råd och anvisningar rörande fortsatt skolutbildning och yrkesval utdelas till elever i avgångsklasserna. Dessutom har under maj och juni 1924 varit inrättad en med Stockholms stads arbetsförmedlingsavdelning för minderåriga (se sid. 139) samarbetande yrkesvalrådgivningsbyrå (Storkyrkobrinken 16), med uppgift att lämna sådana upplysningar rörande företrädesvis praktiska yrken, vilka kunna vara av betydelse för yrkesvalet.

År 1907 grundlades lärarbibliotek vid de olika folkskolorna. Dessa bibliotek, till vilka stadsfullmäktige för år 1925 anslagit 10,000 kr., äro i allmänhet inrymda i de skolhus, där överlärarna hava sina expeditioner, och uppdelade i en referensavdelning med uppslagsböcker för studier på platsen och en låneavdelning för hemlän. Biblioteken omfattade den 31 dec. 1924 inalles 20,918 band (se vidare nedan under de olika skolorna). För lärarnas fortbildning anordnas årligen med stadsfullmäktiges understöd sammanhängande föreläsningkurser (jfr sid. 288) och utdelas kommunala resestipendier. Dessutom beredes varje år tillfälle för ett begränsat antal lärare att deltaga i de av centralförbundet för nykterhetsundervisning anordnade sociala och hygieniska sommarkurserna (jfr sid. 291).

Vid skolorna finnas lärjungebibliotek, till vilka stadsfullmäktige för år 1925 anslagit 33,300 kr. Deras sammanlagda bokantal uppgick den 31 dec. 1924 till 68,413 band. För de särskilda bibliotekens bokbestånd den 31 dec. 1924 redogöres nedan under de olika skolorna. Genom anordnande under vintern av s. k. »läsaftnar» i skolorna har man berett barnen

FD.

tillfälle till mer ostörd läsläsning samt till läsning av lämplig ungdomslitteratur.

För elever i folkskolans högre avdelning och folkskolans påbyggnader anordnas regelbundet föredrags- och musikafnär, till vilka jämval lärare och föräldrar inbjudas.

Bespinning av fattiga skolbarn på församlingars, donationers och enskildas bekostnad har sedan länge förekommit i folkskolan. Den omfattar numera såväl frukost- som middagsbespinning. Enligt av stadsfullmäktige den 29 dec. 1915 fastställda bestämmelser tillkommer det folkskoleledningen att anordna bespinningen och utöva ledningen av densamma i dess helhet. Avgörandet rörande vilka barn, som äro i behov av skolbespinning, tillkommer lokala kommittéer, en för varje överlärardistrikt, bestående av ordförande utsedd av folkskoleledningen, en medlem utsedd av skolrådet, företrädesvis bland skolbarnens målsmän, en medlem utsedd av fattigvårdsstyrelsen i församlingen, en medlem utsedd av den eller de arbetsstugestyrelser, som hava sin verksamhet inom överlärardistriktet, folkskolans överlärare samt en lärare eller lärarinna utsedd av skolans lärarkollegium. För lokalkommittéerna har av direktionen fastställts instruktion den 30 maj 1916. Antalet i bespinningen deltagande skolbarn utgjorde höstterminen 1924: i middagsbespinningen 2,991, varav 109 betalande, och i frukostbespinningen 459, varav 44 betalande. Fr. o. m. år 1925 har bespinningen utsträckt till att omfatta även behövande barn i fortsättningsskolorna.

Reglementen m. m. Reglemente för Stockholms folkskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 22 aug. 1923. Instruktion för överlärare vid Stockholms stads folkskolor, utfärdad av [folkskoleöverstyrelsen] den 7 mars 1911. Bestämmelser angående handhavandet av barnbespinningen vid Stockholms folkskolor, antagna av stadsfullmäktige den 29 dec. 1915. K. kung. ang. avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning den 16 sept. 1918, med ändringar den 28 okt. 1921 och 8 juni 1923. Reglemente ang. avlöning och pension för överlärare samt inspektörer och inspektriser i vissa undervisningsgrenar vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921. Avlöningsreglemente för lärarpersonalen i läs- och skrivämnen vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921. Avlöningsreglemente för lärarpersonalen i övningsämnena vid Stockholms folkskolor, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 20 febr. och 7 juni 1922. Avlöningsbestämmelser för småskollärarinnor vid Stockholms folkskolor i Brännkyrka och Bromma församlingar, antagna av stadsfullmäktige den 15 juni 1921. Reglemente för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. den 31 dec. 1919 med senare ändringar. Reglemente ang. tillägspension för lärarpersonal vid Stockholms folkskolor, högre folkskolor och kommunala

medlanskola, antaget av stadsfullmäktige den 15 och 22 juni 1921, med ändringar den 15 jan. och 18 juni 1923.

Stat år 1925. För folkskolorna: utgifter 10,559,565¹⁾ kr., inkomster 3,817,600 (därav 3,738,000 kr. statsbidrag); för folkskolelokaler: utgifter 3,959,173 kr. (därav till ny- och ombyggnader att täckas med lånemedel 660,000 kr.); inkomster 249,075 kr.

Avlöningar m. m. Överlärare. 19 överlärare: förutom avlöning såsom ordinarie folkskollärare tilläggslön 3,000 kr. samt ett ålders-tillägg å 600 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnena. Tillsammans 213 lärare och 784 lärarinnor samt 28 småskollärarinnor (därav en vid Sättra barnkoloni). Storkyrkoförsamlingen²⁾: 3 lärare, 12 lärarinnor. Klara församling: 5 lärare, 14 lärarinnor. Kungsholms och St Görans församlingar: 25 lärare, 98 lärarinnor. Adolf Fredriks församling: 16 lärare, 56 lärarinnor. Gustav Vasa församling: 8 lärare, 24 lärarinnor. Matteus församling: 11 lärare, 40 lärarinnor. Jakobs församling: 5 lärare, 13 lärarinnor. Johannes församling: 8 lärare, 32 lärarinnor. Engelbrekts församling: 11 lärare, 43 lärarinnor. Hedvig Eleonora församling: 3 lärare, 15 lärarinnor. Oscars församling: 6 lärare, 20 lärarinnor. Katarina församling: 23 lärare, 89 lärarinnor. Sofia församling: 15 lärare, 52 lärarinnor. Maria och Högålds församlingar: 29 lärare, 115 lärarinnor. Brännkyrka församling: 35 lärare, 127 lärarinnor samt 20 småskollärarinnor. Bromma församling: 10 lärare, 34 lärarinnor och 7 småskollärarinnor. — Varje lärare 4,500 kr., varje lärarinna 3,600 kr.: dessutom tre ålders-tillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för ordinarie lärare och å 360 kr. för ordinarie lärarinnor. Varje småskollärarinna 2,700 kr. samt tre ålders-tillägg, efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 300 kr.

E. o. lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnena. 25 e. o. lärare, var och en 3,600 kr., 61 e. o. lärarinnor, var och en 3,300 kr., samt 2 biträdande lärarinnor (resp. 3,600 och 2,700 kr.).

Ordinarie lärare och lärarinnor i övningsämnena. 50 lärarinnor i kvinnlig slöjd, 17 lärare i teckning, 13 lärarinnor i gymnastik, 15 lärare i sång: var och en 3,600 kr., 46 lärarinnor i hushållsgöromål: var och en 3,510 kr. jämte fri middag under arbetsdagarna (90 kr.); dessutom till samtliga övningslärare tre ålders-tillägg, vart och ett å 360 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring. Två yrkeslärare i resp. trä- och metallslöjd, var och en 4,200

¹⁾ I denna summa äro medräknade utgifterna för läkarvården och tandklinikerna (se ovan.)

²⁾ På grund av vakanser o. d. översensstämma siffrorna ang. lärarpersonalens fördelning å de olika församlingarna ej fullständigt med de nedan under de olika skolorna lämnade uppgifterna.

kr. samt tre ålderstillägg, vart och ett å 600 kr., efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring.

E. o. lärare och lärarinnor i övningsämnen. 21 e. o. lärarinnor i kvinnlig slöjd, 3 e. o. lärare i teckning, 4 e. o. lärare i sång, 18 e. o. lärarinnor i hushållsgöromål samt 6 e. o. lärarinnor i gymnastik, var och en 3,300 kr. per år för full tjänstgöring samt vid mindre omfattande tjänstgöring motsvarande mindre belopp.

37 e. o. lärare i manlig slöjd: 3,300 kr. per år för lärare i trä- och metallslöjd och 2,400 kr. per år för lärare i pappslöjd med full tjänstgöring samt vid mindre omfattande tjänstgöring motsvarande mindre belopp.

Lärare i instrumentalmusik, tillsammans: 17,000 kr. Lektedare, tillsammans: 9,000 kr.

Särskild undervisning: 60,000 kr.

Sekreterarna i skolråden avlönas av de olika församlingarna med växlande belopp (500—200 kr. per år förutom dyrtidstillägg).

Vaktbetjäning m. m. 25 vaktmästare¹⁾: lönegrupp 7. 19 värmeledningsskötare²⁾: lönegrupp 7. 20 baderskor: lönegrupp 2. 3 extra baderskor²⁾: 1,860—1,440 kr. Dessutom anslag av växlande belopp till biträden åt vaktmästare och värmeledningsskötare (eldare) samt till portvaktstjänstgöring.

Fortsättnings- och ersättningsskolorna.

Från och med höstterminen 1920 hava jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 1 mars 1920 upprättats obligatoriska fortsättningsskolor i enlighet med bestämmelserna i kungl. stadgan ang. fortsättningsskolan den 16 sept. 1918.

Kursen i fortsättningsskolan skall i Stockholm omfatta högst 440 undervisningstimmar, fördelade på två år med omkring 30 veckor årligen och med 6 å 7 timmar i veckan. Undervisningen i de särskilda skolavdelningarna är dels och företrädesvis av yrkesbestämd karaktär och avsedd att giva förberedande yrkesutbildning åt sådana elever, som hava anställning i eller ämna ägna sig åt visst yrke, dels av allmän karaktär och inriktad på meddelandet av fortsatt allmän utbildning. I överensstämmelse härmed äro tillsvidade upprättade följande utbildningslinjer:

För gossar: fortsättningsskola för 1) järnmanufaktur 2) träindustri 3) elektroteknik 4) handel 5) musik 6) allmän utbildning; för flickor: fortsättningsskola för 1) husligt arbete 2) sömnadsarbete 3) handel 4) musik 5) allmän utbildning. Dessutom meddelas frivillig undervisning i engelska åt fortsättningsskolans elever.

Antalet lärjungar utgör vårterminen 1925 tillsammans 1,666, därav i de yrkesbestämda fortsättningsskolorna 1,155 och i de allmänna 511.

¹⁾ Av dessa äro 3 vaktmästare vid Brännkyrka och Bromma folkskolor tillika värmeledningsskötare.

²⁾ Därav en gemensam för samtliga skolor.

Lärjungarna äro fördelade på 97 avdelningar, förlagda till de särskilda folkskolorna (se nedan).

För de lärjungar, som vid skolålderns slut erhållit tillstånd att avgå från folkskolan, men som på grund av bristande färdighetsförmåga eller av annan orsak ej kunnat inhämta hela folkskolekursen, hava från och med höstterminen 1920 upprättats obligatoriska ersättningsskolor enligt i fortsättningsskolestadgan givna föreskrifter. Antalet lärjungar utgör vårterminen 1925 tillsammans 432, fördelade på 31 avdelningar.

Författningar. K. stadgan ang. fortsättningsskolan den 16 sept. 1918 med ändringar den 8 april 1921, 13 okt. 1922 och 17 maj 1923. Reglemente för Stockholms fortsättningsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 3 mars 1921. K. kung. ang. statsbidrag till avlönande av lärare vid fortsättningsskolan den 16 sept. 1918, med ändringar den 19 juni 1919, 7 juli 1921, 15 juni 1922 och 8 juni 1923.

Avlöningar. Lärare och lärarinnor vid fortsättnings- och ersättningsskolorna, tillsammans: 127,000 kr. Avlöningarna utgå i form av årsarvoden per veckotimme under 32 veckor med 130 kr. för arbetskunskap och allmänna ämnen samt 110 kr. för övningsämnen (förutom rörligt tillägg).

Storkyrkoförsamlingens folkskola.

Storkyrkoförsamlingens folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 17 undervisningsavdelningar med 496 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Svartmangatan 22, St., med 13 klassrum, den andra vid Skärgårdsgatan 6, St., med 6 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 2,480 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 963 band.

I Storkyrkoförsamlingens folkskola är dessutom inrymd i avdelning av ersättningsskolan med 8 elever.

Församlingens skolråd.

Stortorget 1, St.

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Bergenzorn, J. A.**, källarmästare; **Brandel, R. A.**, komminister; ***Creutz, J. W.**, assurancesdirektör; **Hellström, L. G.**, grosshandlare; ***Johansson, B. G.**, rotaman; **Lund, C. J.**, skrädderiidkare, stadsfullm., vice ordf.; **Lundberg, C. O.**, hamnarbetare; ***Mörner, f. Murray, A. M.** (Alma), folkskollärarinna.

Suppleanter: **Adolfsson, G. A.**, privatdetektiv; ***Axelson, Lilly M.**, fröken; ***Dahlström, K. W.**, skräddarmästare; **Jordman, E.**, övermaskinist; ***Lundbom, J. E.**, urfabrikör; **Mårtensson, J. L.**, materialförvaltare; **Nilsson, f. Johansson, Hulda M.**, fru; *en vakant.

Sekreterare.

Gyllensvärd, G. V., f. d. registrator; t. Söder 3 08.

FD.

Överlärare.

Karlsson, L. V.; t. Norr 142 70; träffas å exp. Svartmangatan 22, St., i regel alla undervisningsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,30—2.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 4
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 12
Lärare i övningsämnen 2
Lärarinnor i övningsämnen 7

S:a lärare och lärarinnor 25

Vaktmästare (7).

Jansson, V. E.

En baderska (2).

Klara församlings folkskola.

Klara församlings folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 23 undervisningsavdelningar med 642 skolbarn. Skolan är inrymd i nya skolhuset vid Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., och innehåller 30 klassrum förutom ett antal rum för speciella skoländamål. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 3,125 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,207 band.

Till Klara folkskola äro vidare förlagda 4 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 68 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 7 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Klara östra kyrkogata 8, C.

Bokander, H. G. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; Billström, J. M., prakt. läkare; Dahlin, G. S., tandläkare; Lindskog, F., överlärare; *Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm., vice ordf. och kassör; *Ståhlberg, J. A. A., zinketsare; *Törnberg, A. O. Oson, förste reparatör.

Sekreterare.

Romare, P. B., aktuarie; t. 771 50.

Överlärare.

Lindskog, F.; t. Norr 193 07; träffas å exp. Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., i regel alla undervisningsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,30—2.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 14
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 4
Lärare i övningsämnen 2
Lärarinnor i övningsämnen 9

S:a lärare och lärarinnor 34

Vaktmästare (7).

Andersson, K. W.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Kungsholms och S:t Görans församlingars folkskola.

Kungsholms och S:t Görans församlingars folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 129 undervisningsavdelningar med tillsammans 3,742 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Mariebergsgatan 34, C., med 86 klassrum, den andra vid Hantverkargatan 17, C., med 12 klassrum. Dessutom finnas vid Kungsholmsgatan 92, C., två skolkök och en bespisningsanstalt. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 5,390 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,391 band.

Vid Kungsholmens folkskola finnas vidare 10 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 185 elever samt 4 avdelningar av ersättningskolan med 57 elever.

Till skolan äro dessutom förlagda 4 avdelningar av den kommunala mellanskolan (se ovan).

Kungsholms församlingens skolråd.

Parmmätaregatan 3, C.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Göransson, E., byråchef; Karlsson, A. F., järnarbetare; Ljungström, V., distriktsläkare; *Nyberg, J. S., skräddarmästare; Sällqvist, A. A., inspektör; Tillgren, J., överläkare; *Wingborg, F. A., redaktör; *Åström, A. E., undervisningsråd, vice ordf.

Suppleanter: *Bergh, J. T. A., läroverksadjunkt; Boman, A. G., typograf; Ekstam, O. J. A., rektor; Johansson, L. C., arkitekt; *Malme, G. O., lektor; *Mårtensson, K. F. D., brandförman; *Nordkvist, f. Mattsson, Amalia I., fru; Sandahl, F. G. W., övervaktmästare.

Sekreterare.

Eckerström, I. J. B. A. A. E., kamrerare; t. Norr 235 26.

S:t Görans församlingens skolråd.

Parmmätaregatan 1, C.

Norrländer, Å. H., vice pastor, självskr. ordf.; Bergström, J. I., spårvägsman, vice ordf.; *Eén, O. B. L., verkställare; Fristedt, J. Maria, folkskollärarinna; Hermansson, K. T. E., vaktmästare; *Holm, J. A., metallarbetare; Larsson, f. Karlsson, Jenny A. F., fru, stadsfullm.; *Seedoff, A. M. A., fabriksförvaltare; *Spangenberg, K. G. V., distriktsläkare.

Suppleanter: Fahicrantz, J. P. N:son, lagerförman; Fischer, C. G. H., sekreterare; Flodén, C. F., grosshandlare; Kleason, Hanna M. V., folkskollärarinna; Larsson, K. O., spårvägsman; Löfgren, G., järnarbetare; Molin, O. N. J., typograf; Wahlén, P. A., skofabriksarbetare.

Sekreterare.

Lillieros, J., civilassessor; t. Norr 165 79.

Överlärare.

Granath, E. V. K.; t. Kungsh. 304; träffas å exp. Mariebergsgatan 34, n. b., C., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m., måndagar och torsdagar 1—2, t. Norr 193 04, samt därjämte å exp. Hantverkaregatan 17, C., tisdagar 12,45—1,15, t. Norr 107 06.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 23
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 97
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 8
Lärare i övningsämnen 7
Lärarinnor i övningsämnen 27

S:a lärare och lärarinnor 165

Vaktmästare (7).

Zallhagen, K. E.

Två värmeledningsskötare (7), två baderskor (2).

Adolf Fredriks församlings folkskola.

Adolf Fredriks församlings folkskola är uppdelad på två skolhusbyggnader, en vid Tegnérsgatan 44—46, Va., och en vid Saltmätaregatan 2, Va.

Folkskolhuset vid Tegnérsgatan 44—46 har 65 klassrum, skolhuset vid Saltmätaregatan 2 12 klassrum. Skolan räknar vårterminen 1925 inalles 70 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,048 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 4,049 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,082 band.

Vid Adolf Fredriks folkskola finnas vidare 6 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 93 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 5 avdelningar av den kommunala mellanskolan och 10 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Kammakaregatan 30, Va.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Asplund, Olga H.,** folkskollärarinna; **Barr, O. D. E.,** prakt. läkare; ***Gagner, H.** Marie-Louise C., seminarielektor; ***Johannesson, E. A. V.,** justerare, vice ordf.; ***Norman, C. A.,** direktör; ***Rudner, A. E.,** möbelsnickare; **Sjöström, f. Viktorsson, A. Maria C.,** fru; **Sterner, J. L.,** överlärare.

Sekreterare.

Ljungman, C. J. D., auditör; t. Norr 245 46.

Överlärare.

Sterner, J. L.; träffas å exp. Tegnérsgatan 44—46, Va., t. Norr 169 14, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. ävensom måndagar och torsdagar 1,30—2 samt å exp. Saltmätaregatan 2, Va., t. Norr 169 16, lördagar 11,30—12.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 14
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 53
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 2
Lärare i övningsämnen 9
Lärarinnor i övningsämnen 22

S:a lärare och lärarinnor 102

Vaktmästare (7).

Petterson, G. M.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Gustav Vasa församlings folkskola.

Gustav Vasa församlings folkskola, Karlbergsvägen 34, Va., räknar vårterminen 1925 35 skolavdelningar med tillsammans 1,062 barn, därav 7 avdelningar undervisas på eftermiddagen efter 12,30 eller 1,15. Skolhuset har 28 klassrum. Den 31 dec. 1924 funnos i skolbiblioteket 2,520 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,167 band.

Till Gustav Vasa folkskola äro vidare förlagda 2 avdelningar av ersättningsskolan med tillsammans 29 elever.

Församlingens skolråd.

Västmannagatan 63, Va.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Andrén, O.,** överlärare; ***Engvist, C. E.,** posttjänsteman; ***Hallström, K. L. F.,** snickare; ***Lagerqvist, A. V.,** läroverksadjunkt; **Larsson, I. S.,** förtroendeman; **Lundbergh, G. H.,** grosshandlare, vice ordf.; ***Rudberg, T. A.,** lektor; **Östlund, f. Lundgren, Agda M.,** fru.

Sekreterare.

Falkenberg, A. C. M., frih., kanslissekreterare; t. 788 99.

Överlärare.

Andrén, O.; t. Norr 193 03; träffas å skolans exp. Karlbergsvägen 34, Va., varje läsdag 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,30—2.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen m. m. 24
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 4
Lärare i övningsämnen 3
Lärarinnor i övningsämnen 12

S:a lärare och lärarinnor 51

Vaktmästare (7).

Pettersson, E. V.

En värmeledningsskötare (7).

Matteus församlings folkskola.

Matteus församlings folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 55 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,685 skolbarn. Skolan är

FD.

belägen vid Norrtullsgatan 18, Va., och har 48 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 4,125 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,090 band.

Vid Matteus folkskola finnas vidare 7 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 136 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 5 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Västmannagatan 92, Va.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf.;
***Ahlberg**, K. J., direktör; **Carli**, E. J., f. d. överlärare, vice ordf.; **Danielsson**, T. Hj., tjänsteman, stadsfullm.; ***Ferm**, A. V., snickare, stadsfullm.; ***Forsell**, J. A. Sson, expeditiönsföreståndare, kassör; **Hedelius**, A. H., fil. lic.

Suppleanter: **Ahlin**, Hj., föräldraförvaltare; **Eriksson**, E. G., pianoarbetare; ***Kampf**, A. F., snickare; ***Larsson**, E. A., chaufför; **Norén**, G. E., läroverksadjunkt; ***Wollert**, E. A., föräldraförman.

Sekreterare.

Edman, P. V., rådmän; t. 737 04.

Överlärare.

Lindberg, A. A.; t. Norr 180 51; träffas å exp. Norrtullsgatan 18, n. b., Va., i regel varje lördag 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,45—2,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen . . .	11 1)
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . .	39
E. o. lärare i läs- och skrivämnen . . .	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . .	4
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	8

Så lärare och lärarinnor 69 1)

Vaktmästare (7).

Strömbäck, T. G.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Jakobs och Johannes församlingars folkskola.

Jakobs och Johannes församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 60 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,726 skolbarn. Skolan är fördelad på fyra skolbyggnader, en vid Brunnsgatan 11, C., med 18 klassrum, en vid Roslagsgatan 53, Va., med 28 klassrum, en vid Ynglingagatan, Va., med 12 klassrum och en å Skeppsholmen, Ö. Dj., med 1 klassrum. Den 31 dec. 1924 omfattade skolbiblioteket i Johannes folkskola 3,377 band

1) Därav en med tjänstgöring som föreståndare vid Bortoxors barnhem.

och skolbiblioteket i Jakobs folkskola 1,478 band. Johannes folkskolas lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,160 band och Jakobs 816 band.

Till Johannes folkskola äro vidare förlagda 5 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 99 elever och 2 avdelningar av ersättningsskolan med 39 elever.

Jakobs församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Jakobsgratan 2, C.

Andrä, S. E. J., kyrkoherde, självskr. ordf.;
***Hedin**, Clara C. H., fröken; **Jonsson**, G. A., ständigt adjunkt; **Lindmark**, C. A., skomakarmästare, stadsfullm. 2:e vice ordf., vice ordf.; ***Reuterskiöld**, C. B., major; **Sehardt**, Elisabeth, fröken; ***Sjögren**, P. A., ingenjör.
Suppleanter: **Helin**, O. H. F., plåtslagare; ***Högquist**, K. G. A., direktör.

Sekreterare.

Atzelius, A. C. A., rådmän; t. Brevik 77.

Överlärare.

Lindvall, F. E.; t. Norr 193 06; träffas å exp. Roslagsgatan 53, n. b., Va., alla lördagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,30—2 och i skolhuset vid Brunnsgatan 11, C., t. Norr 169 15, fredagar kl. 1,30—2.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . .	13
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . .	3
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	2

Så lärare och lärarinnor 26

Vaktmästare (7).

Söhr, O.

Johannes församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Kammakaregatan 12, Va.

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Alfvén**, K. A., prakt. läkare; ***Hjorth**, J. E., direktör, vice ordf.; **Johansson**, K., möbelsnickare; **Lindvall**, F. E., överlärare; ***Lundborg**, N., föräldraförvaltare; **Wassberg**, A., f. d. överlärare.
Suppleanter: **Andersson**, f. Andersson, Gerda A., fru; ***Kruse**, Ellen C. C., f. d. skolföreståndarinna; ***Lindgren**, K. J., snickare; ***Nyblom**, A., folkskollärare; **Svensson**, K. L., montör; **Söhr**, O., vaktmästare.

Sekreterare.

Engellau, I. L., advokat; t. 97 49.

Överlärare.

Lindvall, F. E. (se Jakobs förs. folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	31
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	4
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 54

Vaktmästare (7).

Ek, N. A.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Engelbrekts församlings folkskolor.

Engelbrekts församling har två folkskolor, se nedan.

Församlingens skolråd.

Östermalmsgatan 67, Ö.

Lindgren, J., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Brantzell, A., f. d. överlärare, vice ordf.; *Carlsson, J. A., måleriarbetare; *Jansson, E. J. (Emy), folkskollärarinna; Lindblom, K. A., rektor; Wallin, H., undervisningsråd, kassör; Westermarck, F. J. E., professor emer.

Suppleanter: *Larsson, L. O., utmätningsman; *Holge, C. F., läroverkslärare; *Lundh, E. V. R., maskinist; Rosengren, Ester M., lärarinna; Grönfors, G. B. V., ekonomidirektör; Pehrson, A. T., rektor.

Sekreterare.

Åkerman, G. A., kansliråd; t. 105 94.

Folkskolan vid Valhallavägen.

Folkskolan räknar vårterminen 1925 inalles 45 undervisningsavdelningar med 1,148 skolbarn. Skolan är belägen vid Valhallavägen 76, Ö., och har 57 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 3,581 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,128 band.

Vid Engelbrekts folkskola finnas vidare 4 avdelningar av fortsättningskolan med tillsammans 66 elever samt 2 avdelningar av ersättningskolan med 38 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 6 avdelningar av den kommunala mellanskolan samt 7 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Överlärare.

Nöjd, P. D.; t. Norr 110 29; träffas å exp. Valhallavägen 76, Ö., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 f. m., måndagar och torsdagar 1,30—2 samt tisdagar i skolan vid Värtan 12,45—1,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	37
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	9
Lärarinnor i övningsämnen	13

S:a lärare och lärarinnor 67

Vaktmästare (7).

Hagberg, A. S.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Folkskolan vid Värtan.

Folkskolan vid Värtan räknar vårterminen 1925 inalles 15 undervisningsavdelningar med 448 skolbarn. Skolan är belägen i Hjorthagen och har 11 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 1,174 band. Lärarbiblioteket omfattade vid samma tid 614 band.

Överlärare.

Nöjd, P. D.; t. Norr 68 13; träffas å exp. tisdagar 12,45—1,15. Övriga mottagningstider, se ovan.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	11
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	5

S:a lärare och lärarinnor 23

Vaktmästare (7).

Åström, P.

Hedvig Eleonora och Oscars församlingars folkskolor.

Hedvig Eleonora och Oscars församlingar hava tillsvidare en gemensam folkskola. Denna skola är uppdelad på tre skolbyggnader, den ena vid Linnégatan 54, Ö. Dj., som ligger inom Oscars församling, den andra vid Linnégatan 37, Ö. Dj., som ligger inom Hedvig Eleonora församling, och den tredje å Djurgården, tillhörande Oscars församling.

Folkskolorna räkna vårterminen 1925 inalles 49 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,395 skolbarn. Skolhuset vid Linnégatan 54 har 28 klassrum; skolhuset vid Linnégatan 37¹⁾ har 12 klassrum och Djurgårdens skolhus 7 klassrum. Hedvig Eleonora och Oscars församlingars skolbibliotek omfattade den 31 dec. 1924 4,991 band och lärarbiblioteket 1,660 band.

Till Hedvig Eleonora folkskola är vidare förlagd 1 avdelning av fortsättningskolan med 22 elever.

Hedvig Eleonora församlings folkskola.*Församlingens skolråd.*

Jungfrugatan 7 B, Ö.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Fähräus, G. R., rektor, vice ordf.; Daniels-son, A. J., montör; Falk, Ingrid A. M., fröken; Hedman, C. E., möbelsnickare; Hellström, f. Kullberg, S. E. (Lilly), fru; *Larsson, C. F., direktör, kassör; *Löfgren, B. G., direktör; *Nordgren, R. E., överläkare.

¹⁾ Detta skolhus disponeras f. n. för inkvartering av husvilla.

FD.

Sekreterare.

Holmström, G. S., sekreterare hos lantbruksstyrelsen; t. 216 22.

Överlärare.

Stålfelt, P. E.; t. Norr 192 98; träffas å exp. Linnégatan 54, Ö.Dj., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt därjämte måndagar och torsdagar 1,30—2 samt i Djurgårdens folkskola fredagar 12,45—1,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	3
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	15
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	5

S:a lärare och lärarinnor 27

Oscars församlings folkskola.

Församlingens skolråd.

Fredrikshovsgatan 3, Ö.Dj.
Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf.;
Bjurström, O. V., linjeförman; *Gezelius, A., apotekare, stadsfullm.; Göranson, J. F., byggmästare; *Sandberg, K. L. E., undervisningsråd; *Wennerholm, O. T. H., vice härads hövding, vice ordf. och kassör; Wetterling, f. Högström, Ida M., fru.

Sekreterare.

Törnell, E. R., f. d. kanslisekreterare; t. 770 68.

Överlärare.

Stålfelt, P. E. (se Hedvig Eleonora förs:s folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	20
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 38

Vaktmästare (7).

Westrén, S. J. E. (Linnégatan 54).

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Katarina församlings folkskolor.

Katarina församling bildar två överlärardistrikt, se nedan.

Församlingens skolråd.

Högbergsgatan 15, Sö.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, självskr. ordf.;
*Andersson, E. T., bryggeriarbetare, stadsfullm., vice ordf.; Beier, R. E., elektriker;
*Brunzell, O., möbelhandlare, stadsfullm.;
*Danielson, H., folkskollärare; *Eriksson, K.

A. R., möbelsnickare; *Gyberg, P. J., pastoratsadjunkt; Lindqvist-Lund, Elin E. S., fru; Lundberg, Ester H. A., fröken, kassör; Mattelin, K. G. K., överpostiljon; Thunell, J. W., byggmästare.

Sekreterare.

Lundwall, S. A., advokat; t. 225 40.

Katarina norra överlärardistrikt.

Katarina församlings norra folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 43 undervisningsavdelningar med 1,301 skolbarn. Skolan är belägen Tjårhovsgatan 15 & 17, Sö., och har 37 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 2,959 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,138 band.

Vid Katarina norra folkskola finnas vidare 4 avdelningar av fortsättningskolan med tillsammans 91 elever samt 1 avdelning av ersättningskolan med 13 elever.

Överlärare.

Lange, O.; t. Söder 135 05; träffas å exp. Tjårhovsgatan 15, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,45—2,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	33 ¹⁾
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 57¹⁾

Vaktmästare (7).

Karlsson, J. L.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2), en portvakt (900 kr.).

Katarina södra överlärardistrikt.

Katarina södra folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 74 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,298 skolbarn. Skolan är belägen vid Värmdögatan 2, Sö., och är fördelad på två skolbyggnader, gamla skolhuset med 16 klassrum och nya skolhuset med 47 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 5,682 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,125 band.

Vid Katarina södra folkskola finnas vidare 6 avdelningar av fortsättningskolan med tillsammans 107 elever samt 2 avdelningar av ersättningskolan med tillsammans 32 elever.

Överlärare.

Trönberg, P.; träffas å exp. Värmdögatan 2, Sö., nya skolhuset, alla läsdagar i regel 7,45

¹⁾ Därav en med tjänstgöring som föreståndarinna vid barnavårdsnämndens barnhem vid Stora Blecktornet.

—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar
1,45—2,15; t. Söder 302 09.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	15
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	55
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	4
Lärare i övningsämnena	3
Lärarinnor i övningsämnena	14

S:a lärare och lärarinnor 92

Vaktmästare (7).

Franzén, B.

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2).

Sofia församlings folkskola.

Sofia församlings folkskola, som är belägen Skånegatan 117, Sö., räknar vårterminen 1925 inalles 66 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,890 barn och innehåller 70 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 3,768 band. Skolans lärarymbiljotek omfattade vid samma tid 995 band.

Till Sofia folkskola äro vidare förlagda 7 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 146 elever samt 6 avdelningar av ersättnings-skolan med tillsammans 89 elever.

I skolhuset äro dessutom inrymda 5 avdelningar av den kommunala mellanskolan och 4 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Borgmästaregatan 11, Sö.

Klefbeck, E. A., kyrkoherde, självskr. ordf.; Adamson, J. R., ingenjör, kassör; *Andersson, J. G., järnarbetare; Carlquist, A. T., ingenjör; *Eriksson, O. H., statistikförelä; Johansson, K. V., filare; *Svenson, A. R., kassör; Tengelin, K. A. H., tjänsteman, stadsfullm.; *Wihlander, A. G., överlärare, vice ordf.

Sekreterare.

Wibelius, O. G. S., sekreterare i skolöverstyrelsen; t. 788 32.

Överlärare.

Wihlander, A. G. (t. o. m. ³⁰/₆ 1925); t. Söder 313 38; träffas å exp. Skånegatan 117, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,45—2,15.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	15
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	51
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnena	6
Lärarinnor i övningsämnena	23

S:a lärare och lärarinnor 98

Vaktmästare (7).

Frisk, A. R.

En värmeledningsskötare (7), två baderskor (2).

Maria församlings folkskola.

Maria församlings folkskola räknar vårterminen 1925 inalles 91 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,695 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, en vid Ringvägen 23, Sö., med 59 klassrum¹⁾ och de båda övriga vid Timmermansgatan 28, Sö., med 26 klassrum. Dessutom finnes på senare platsen en särskild mindre byggnad med slöjdsal och skolkök med matrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 6,301 band. Skolans lärarymbiljotek omfattade vid samma tid 1,647 band.

Vid Maria folkskola finnas vidare 11 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 162 elever och 2 avdelningar av ersättnings-skolan med 23 elever.

Dessutom äro här inrymda 13 avdelningar av den högre folkskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

S:t Paulsgatan 10, Sö.

Eklund, K. A., kyrkoherde, självskr. ordf.; Edberg, Ingrid M., lärariuna; *Holmdahl, O. S., lektor, stadsfullm.; *Johansson, A. R., assistent; *Molin, O. E., komminister, vice ordf.; *Rissén, H. J. R., tullkassör; Rydén, O. B., överlärare, kassör; Sundell, C., prakt. läkare; Wickberg, T. W., tullöveruppsyningsman.

Sekreterare.

Masreliez, K. V., rådman; t. 96 69.

Överlärare.

Rydén, O. B.; t. Söder 302 10; träffas å exp. vid Ringvägen, Sö., i regel alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1,45—2,15 och å exp. vid Timmermansgatan 28, Sö., t. Söder 135 06, onsdagar 10,30—11.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	17
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	69
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	4
Lärare i övningsämnena	4
Lärarinnor i övningsämnena	19

S:a lärare och lärarinnor 115

Vaktmästare (7).

Sävelin, P. J. (skolan vid Ringvägen); Björklund, E. J. E. (skolan vid Timmermansgatan).

¹⁾ Enligt kungl. maj:ts resolution den 20 juni 1924 ang. delning av Maria församling skall folkskolan vid Ringvägen, ehuru belägen inom Högalids församlings område, anses tillhöra Maria nybildade församling.

FD.

En värmeledningsskötare (7), två bader-
skor (2).

Högalids församlings folkskola.

Högalids församlings folkskola räknar vårter-
minen 1925 60 undervisningsavdelningar med till-
sammans 1,682 barn. Skolhuset, som blev färdigt
att tagas i bruk höstterminen 1921, är beläget Rei-
mersholmsgatan 12—16, Sö., och innehåller 50
klassrum. Dessutom finnas lokaler för en fri-
luftsskola med plats för 25 bröstklerna barn.
Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 2,318
band och skolans lärarbibliotek vid samma tid
794 band.

Till Högalids folkskola äro vidare förlagda
4 avdelningar av fortsättningskolan med till-
sammans 49 elever och 3 avdelningar av ersättningskolan med 26 elever.

I skolhuset finnas dessutom 4 avdelningar av
den kommunala mellanskolan (se ovan).

Församlingens skolråd.

Högalidsgatan 30, Sö.

Ljunge, H. T. N., vice pastor, självskr. ordf.;
***Andersson**, C. W., maskinarbetare; **Claës-
son**, P. J., tillsyningsman, kassör; ***Granstedt**,
G. A., bankkamrerare; **Lidman**, C., andre folk-
skolinspektör, vice ordf.; **Månsson**, S. E.,
målare; ***Nilsson**, G. E. E., köpman; **Persson**,
J. O., vaktkonstapel; ***Pettersson**, A. G., me-
tallarbetare.

Sekreterare.

Steenberg, K., överlärare; t. Söder 36 02 (jfr
nedan).

Överlärare.

Steenberg, K.; t. Söder 45 70; träffas å sko-
lans exp. Reimersholmshgatan 12—16, Sö., alla
läsdagar i regel 7,45—8,30 f. m. samt mån-
dagar och torsdagar 1,15—2.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	48
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	5
Lärarinnor i övningsämnen	13

S:a lärare och lärarinnor 78

Vaktmästare (7).

Carlsson, E. J.

En värmeledningsskötare (7), en bader-
ska (2).

Brännkyrka församlings folkskolor.

Brännkyrka bildar från den 1 juli 1918 fyra
överlärardistrikt, *Enskede*, *Älvsjö*, *Lilje-
holmens* och *Blommensbergsdistrikten*.

Församlingens skolråd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf.;
Andersson, P., folkskollärare, stadsfullm., vice

ordf.; ***Eriksson**, J. G., ingenjör; ***Gäbel**, M.,
disponent, kassör; ***Lantz**, W. G. G:son, tull-
kontorist; **Larsson**, J. L., verktygsarbetare;
***Lindberg**, J. A., hallbiträde; **Nilsson**, H.
S., faktor; ***Sandberg**, C. A. J:son, förman;
Svenson, f. Pettersson, Signe C. M., fru;
***Wiberg**, f. Lundberg, Ingrid V., fru.

Suppleanter: **Bent**, J. H., sjökaptan; ***Ekborg**,
C. J., tulltjänsteman; ***Hagelqvist**, K. E., bok-
tryckare; **Landqvist**, K. A., expressarbetare;
***Lindgren**, f. Johansson, Emma A., fru; ***Lind-
quist**, E. G., spårvägsman; **Lindqvist**, G. R.,
journalist; **Pettersson**, A. E., järnvägsman;
***Sandberg**, S. O., arrendator; **Wahlberg**, J. G.,
typograf.

Sekreterare.

Öström, J. N. H., bitr. fattigvårdsinspektör; t.
Liljeholmen 3 89.

Enskede överlärardistrikt.

Inom distriktet finnas skolor vid Enskede
och Gubbängen, vilka vårterminen 1925 räknas
45 undervisningsavdelningar med tillsammans
1,266 skolbarn. Skolbiblioteken omfattade den
31 dec. 1924 1,526 band. Lärarbiblioteket
omfattade vid samma tid 560 band.

Till Enskede folkskola äro vidare förlagda 4
avdelningar av fortsättningskolan med tillsam-
mans 49 elever och 1 avdelning av ersättnings-
skolan med 20 elever.

Dessutom finnas här 4 avdelningar av den
kommunala mellanskolan (se ovan).

Överlärare.

Edman, E. A.; träffas å exp. i Enskede folk-
skola alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt
dessutom måndagar och torsdagar 1,30—2; t.
Enskede 10 62.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	29
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Småskollärarinnor	4
Lärare i övningsämnen	8
Lärarinnor i övningsämnen	9

S:a lärare och lärarinnor 62

Vaktmästare (7).

Carlberg, W. T. (Enskede skola).

En värmeledningsskötare (7), en bader-
ska (2).

Älvsjö överlärardistrikt.

Inom distriktet finnas skolor vid Solberga
(kyrkskolan), Örby, Långbrodal och Södertörn,
vilka vårterminen 1925 räknas 46 undervisnings-
avdelningar med tillsammans 1,263 skolbarn.
Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1924
2,045 band. Skolans lärarbibliotek omfattade
vid samma tid 661 band.

Vid Örby skola finnas vidare 3 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 73 elever.

Överlärare.

Granér, C. T.; träffas å exp. i kyrkskolan alla läsdagar 7,45—8,30 f. m., t. Örby 127; i skolan i Långbrodal måndagar 1—1,30, t. Alvsjö 556; i skolan i Örby torsdagar 1,30—2, t. Örby 25.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	7
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	32
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Småskollärarinnor	3
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	7

S:a lärare och lärarinnor 57

Vaktmästare och värmelednings-skötare (7).

Andersson, T. (Örby skola); **Olofsson, C. J.** (Långbrodals skola).

En baderska (2), en extra baderska (1,440 kr.).

Blommensbergs överlärardistrikt.

Distriktet omfattar Blommensbergs, Johannisdals och Sättra skolor, vilka vårterminen 1925 räknar 55 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,601 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 2,610 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 708 band.

Vid Blommensbergs folkskola finnas dessutom 8 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 137 elever och 1 avdelning av ersättningsskolan med 14 elever.

Överlärare.

Wahlström, A. T.; träffas å exp. i nya skolhuset vid Blommensberg i regel alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt därjämte måndagar och torsdagar 1—1,30, t. Gröndal 65.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	32
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Småskollärarinnor	10
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	8

S:a lärare och lärarinnor 67

Vaktmästare (7).

Hellman, O. H. (Blommensbergs skola).

En värmeledningsskötare (7), en extra baderska (1,650 kr.).

Liljeholmens överlärardistrikt.

Distriktet omfattar Liljeholmens, Årsta och Midsommarkransens skolor, vilka vårterminen 1925 räknar 45 undervisningsavdelningar med till-

sammans 1,271 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 2,444 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 385 band.

Till Liljeholmens folkskola äro vidare förlagda 6 avdelningar av fortsättningsskolan med tillsammans 93 elever och 1 avdelning av ersättningsskolan med 11 elever.

Överlärare.

Kjellberg, A. G.; träffas å exp. i Midsommarkransens skolhus alla läsdagar 7,45—8,30 f. m., ävensom måndagar och torsdagar 1—1,30, t. Liljeholmen 401 och 481.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	11
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	31
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Småskollärarinnor	4
Lärarinnor i övningsämnen	11

S:a lärare och lärarinnor 58

Vaktmästare (7).

Olsson, P. O. (Midsommarkransens skola).

En värmeledningsskötare (7), en extra vaktmästare, en baderska (2).

Bromma församlingens folkskolor.

Församlingens skolor äro belägna vid Bromma kyrka, i Bällstalund, Alvik, Smedslätten, Äppelviken samt å Stora och Lilla Essingen, de tre sistnämnda i förhyrda lokaler. I dessa skolor undervisas vårterminen 1925 inalles 1,595 barn, fördelade på 64 undervisningsavdelningar. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1924 2,475 band (varav i kyrkskolan 357, i Bällstalund 708, i Alvik 1,180 och å Lilla Essingen 230). Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 627 band (varav 243 i Bällstalund och 384 i Alvik).

Vid Bromma folkskolor finnas dessutom 7 avdelningar av fortsättningsskolan (4 i Bällstalund och 3 i Alvik) med tillsammans 106 elever samt 2 avdelningar av ersättningsskolan (i Bällstalund och Alvik) med tillsammans 24 elever.

Församlingens skolråd.

Svensson, M. T. K., kyrkoherde, själskr. ordf.; ***Hedvall, A. G.,** folkskollärare, vice ordf.; ***Koch, C. O.,** lektor; **Larson, N. G.,** byggnadsingenjör; **Lindkvist, F. S.,** timmerman; ***Plahn, J. H.,** skomakeriarbetare; **Wickman, f. Johansson, Laura K.,** fru.

Suppleanter: ***Andersson, A.,** chaufför; ***Andersson, A. J.,** expeditivakt; ***Cederblom, f. Pahlstedt, H. J. Carolina,** skolföreståndarinna; **Finnberg, K. K.,** arbetare; **Wretling, E. P.,** civilingenjör; **Winberg, E. G.,** stenhuggare.

Sekreterare.

Larsson, L. Hj., f. d. kommunalkamrerare; t. Ulvsunda 10.

FD.

Överlärare.

Sandström, A. T. V.; träffas å exp. i Alviks skola alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 11,30—12,30, t. Ulvsunda 26; å exp. i Bällstalunds skola fredagar 11,30—12,30, t. Bromma 22; å exp. i Smedslättens skola måndagar 9—10.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	35
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	10
Småskollärarinnor	7

S:a lärare och lärarinnor 64

Vaktmästare och värmelednings-skötare (7).

Rydhammar, C. O. (Bällstalunds skola).

Vaktmästare (7).

Johansson, J. A. (Alviks skola).

En värmeledningsskötare (7), en baderska (2), en extra baderska (1,440 kr.).

Skolan för bildbara sinnesslöa barn.

Götgatan 38, Sö.; t. Söder 356 12.

I enlighet med av folkskoledirektionen framlagt förslag beslöt stadsfullmäktige den 19 dec. 1923 att i Stockholm skulle upprättas en skola för bildbara sinnesslöa barn. Skolan, som trätt i verksamhet fr. o. m. år 1925, är anordnad som externat, d. v. s. eleverna bo i hemmen. Där elevernas egna hem finnas i uppfostringshänseende olämpliga, utackeras de genom skolans försorg i andra hem. Vid sinnesslöskolans meddelas undervisning åt ett 40-tal barn, vilka dit överflyttats dels från folkskolornas hjälpklasser (se sid. 158), dels från föreningens för sinnesslöa barns vård anstalt vid Slagsta (se sid. 262). Vid skolan, som omfattar tre avdelningar, äro anställda en föreståndarinna och två lärarinnor, utbildade vid sinnesslöseminarium.

Till verksamheten utgår statsbidrag med 90 kr. per lästermin för varje barn, som under näst-föregående termin deltagit i undervisningen.

Stadsfullmäktige hava uppdragit åt folkskoledirektionen att vara styrelse för skolan.

Författningar. K. kung. den 24 okt. 1919 ang. understöd av statsmedel åt anstalter för bildbara sinnesslöa m. fl., med ändringar den 9 okt. 1922, 24 april 1923 och 11 april 1924.

Stat år 1925. Utgifter: 36,200 kr.; inkomster: 7,200 kr. (statsbidrag).

Styrelse.

Folkskoledirektionen.

Föreståndarinna, tillika lärarinna
(5,160 kr.).

Elgenström, B. Signe M.; träffas å skolans exp. alla läsdagar 8,15—8,30 f. m. samt dessutom måndagar, onsdagar och fredagar 12,15—1,30.

Två e. o. lärarinnor (3,300 kr.).

Barnavårdsnämnden.¹⁾

Hamngatan 36, 1 tr.; C.; telefoner och expeditionstid: se nedan.

Enligt lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn skall i varje skoldistrikt finnas en barnavårdsnämnd, vilken det åligger att taga vård om dylika barn under femton år, som vistas inom distriktet. I Stockholm är Stockholms folkskoledirektion barnavårdsnämnd, men direktionen har med få undantag uppdragit beslutanderätten i hithörande ärenden åt en särskild nämnd (barnavårdsnämnden i inkränkt bemärkelse). Barnavårdsnämnden utser årligen för de tolv distrikt, vari staden delats, till sitt biträde kretsombud, antingen bland sina egna ledamöter eller och bland andra män eller kvinnor, vilka nitälska för ungdomens uppfostran. Kretsombuden samt folkskolinspektören äga att närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden och att deltaga i överläggningarna, men ej i besluten. Barnavårdsnämndens ledamöter och kretsombud böra hava uppmärksamhet därpå, att barn ej må bliva försummade i sedligt avseende eller vanartas, samt, om sådant förekommer, därom göra anmälan hos nämnden. Sådan anmälan må ock göras av någon statens eller kommunens myndighet eller ock av ämbets- eller tjänsteman, vilken i denna sin egenskap erhållit kännedom om förhållanden, som föranleda till anmälan. Finner barnavårdsnämnden anmält barn vara i sedligt avseende försummat, skall nämnden tilldela dem, vilka det åligger att hava vård om barnet, en allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringsplikter. Visar barnet vanart, skall nämnden tilldela det en allvarlig varning och, om sådant anses gagneligt, jämväl föreskriva, att barnet skall inom viss tid och i ojäviga vittnens närvaro tilldelas lämplig åga. Då barnavårdsnämnden beslutit någon av dessa åtgärder, bör densamma jämväl uppdraga åt viss person (tillsyningsman) att med uppmärksamhet följa barnets levnadsförhållanden och övervaka dess uppförande. Nämnden äger att i vissa fall skilja barnet från hemmet att för vård och uppfostran till annan överlämnas. När omhändertaget barn hunnit den

¹⁾ I enlighet med bestämmelserna i den nya lagen om samhällets barnavård den 6 juni 1924, vilken träder i kraft den 1 jan. 1926 (jfr sid. 114, 121 och 150), skola samtliga barnavårdsuppgifter, som hittills varit fördelade på hälsovårdsnämnden, fattigvårdsnämnden samt folkskoledirektionen (och dess barnavårdsnämnd), centraliseras hos en särskild barnavårdsnämnd. Stadsfullmäktige beslöt den 9 mars 1925 antaga och kungl. maj:ts prövning underställa ett förslag till instruktion för *Stockholms stads barnavårdsnämnd*, vilken skall erhålla en självständig och med övriga kommunala nämnder och styrelser jämställd ställning. (Se Utl. nr 59 för år 1925.)

ålder och nått den stadga, att det anses kunna i tjänst eller yrke anställas, skall nämnden söka bereda barnet lämplig anställning och tillse, att det erhåller nödig utrustning. Utöver det kalenderår, under vilket barnet fyller sexton år, bör gottgörelse för dess vård och uppfostran i enskilt hem eller barnhem icke utfästas av nämnden. För gottgörelse, som utfästes i strid häremot, äger rätt till ersättning icke rum. Barnavårdsnämnden bör övervaka de barns uppförande och uppfostran, som till enskilt hem eller barnhem av nämnden överlämnats.

Barnavårdsnämnden i Stockholm får tillgodoseande av barnavården inrättat fyra barnhem, i vilka mottagas barn, som enligt beslut av nämnden blivit skilda från sina hem för att intagas å barnhem (se nedan). Barnhemmen nr 1 och 3 (se nedan) äro tillika upptagningsanstalter för sådana barn, som skola överlämnas till enskilt hem eller till andra uppfostringsanstalter.

Genom lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap har barnavårdsnämndens uppgift blivit väsentligen utvidgad. Nämnda lag stadgar, att för varje barn utom äktenskap skall av barnavårdsnämnden förordnas lämplig man eller kvinna till barnavårdsman. Förordnandet meddelas, så snart nämnden mottagit anmälan om den blivande moderns havandeskap eller erhållit kännedom om barnets födelse. Barnavårdsmanuens allmänna uppgift angives i lagen vara »att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behöriigen tillvaratas». Särskilt åligger honom att sörja för, att barnets börd fastställas och att barnet tillförsäkras underhåll, varjämte han skall biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag. Avtal om periodiskt utgörande av framtida underhållsbidrag är ej giltigt utan hans godkännande. Barnavårdsmannaskapet är närmast tänkt såsom ett oavlönat förtroendeuppdrag, åtaget av personligt intresse för modern och barnet, men i större samhällen kan det ej undvikas att härför jämväl anställa ett antal avlönade män eller kvinnor (jfr nedan).

Över barnavårdsmannens verksamhet skall tillsyn övas av barnavårdsnämnden, varjämte nämnden bör bistå barnavårdsmanen i hans verksamhet samt lämna honom erforderliga råd och upplysningar. Nämnden åligger att årligen granska av barnavårdsmanen förda anteckningar och räkenskaper. Nämnden har även att pröva avtal, som innefattar åtagande att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla, samt mottaga och besluta om användningen av sådant belopp.

Till biträde åt nämnden vid fullgörande av dess ovannämnda åligganden har anställts en särskild inspektör för barnavårdsmanen. För att i övrigt äga tillgång till lämpliga personer att fungera såsom barnavårdsmän, i fall där frivilliga krafter icke stå till förfogande, har nämnden anställt ett antal personer med fast avlönning, vilka

tänkts skola huvudsakligen ägna sig åt ifrågasvarande verksamhet. Vid sidan härav tillämpas sedan år 1924 ett nytt avlönningssystem, enligt vilket ersättning utgår med visst belopp per fall. Sådan ersättning utgår dock i regel endast till den, som under ett år mottager ett 50-tal barnavårdsmannauppdrag.

Härjämte hava svenska fattigvårdsförbundets i Stockholm arbetande barnavårdsbyråer (se nedan samt å avd. 4) åtagit sig nämndens uppdrag att mottaga anmälningar om havandeskap, varom förmåles i 14 § av ovannämnda lag, och förklarat sig villiga att, jämte underrättelse till nämnden om skedd anmälan, tillika till barnavårdsman föreslå någon för det särskilda fallet lämplig och villig man eller kvinna, där sådan står byrån till buds.

Utom sina ovan angivna uppgifter har nämnden att i äktenskapsmål och adoptionsärenden på domstols begäran avgiva yttrande rörande vederbörandes lämplighet såsom barnafostrare. Nämnden äger därjämte bl. a. befogenhet att för adoptivbarn föra talan om hävande av adoptivförhållande samt att i visst fall hos domstol göra anmälan om förordnande av god man för bevakande av barns rätt vid talan om dess börd.

Från och med år 1920 har barnavårdsnämnden fått sitt verksamhetsområde ytterligare utvidgat därigenom, att det nyinrättade skyddshemmet för flickor samt det från fattigvårdsnämnden till folkskoledirektionen överflyttade skyddshemmet för gossar å Skrubba blivit ställda under dess förvaltning.

Lagar m. m. Lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 med ändringar den 25 juni 1909, 6 juni 1919 och 23 april 1920.¹⁾ Lag om samhällets barnavård den 6 juni 1924. K. kung. ang. statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 med ändringar den 19 juni 1919 och 14 dec. 1923. Lag om barn utom äktenskap den 14 juni 1917 med ändring den 11 juni 1920. Kungl. kung. ang. föreskrifter om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå den 23 nov. 1917. Instruktion för kretsombud och tillsyningsmän, antagen av barnavårdsnämnden den 19 januari 1920. Reglemente för barnavårdsnämndens barnhem, fastställt av folkskoledirektionen den 13 juni 1923. Instruktioner för vissa befattningshavare vid barnavårdsnämndens barnhem, fastställda av folkskoledirektionen den 13 juni 1923.

Stat år 1925. Utgifter: 494,160 kr.; inkomster: 70,500 kr. (därav statsbidrag 16,500 kr.).

¹⁾ Genom lagen om samhällets barnavård den 6 juni 1924, vilken träder i kraft den 1 jan. 1926, upphäves från sistnämnda tidpunkt lagen ang. uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn.

FD. Barnavårdsnämndens ledamöter.

Se ovan sid. 151.

Sekreterare och föredragande (4,000 kr.).

Löfving, K. B. E.; träffas måndagar och fredagar
8,30—9,30 f. m. samt onsdagar 7—8 e. m.;
t. Norr 46 14.

Barnavårdsnämndens expedition.

Hamngatan 36, C.; telefoner: se nedan;
expeditionstid: 10—12 samt 1—3 (lör-
dagar 10—2).

Avd. I (för ärenden rörande vanartade
och i sedligt avseende försummade
barn).

T. 69 52, Norr 46 14.

Sekreterare.

Löfving, K. B. E. (se ovan).

Kontorsskrivare (11).

Brunius, Elin A.

En kontorsskrivare (7), ett skrivbiträde
(4), ett vaktmästarbiträde (1,440 kr.).

Avd. II (för ärenden rörande barn utom
äktenskap).

T. Norr 2 27 (registret); Norr 190 61 (bar-
navårdsmännen).

Anmälningar om havandeskap, enligt lagen
om barn utom äktenskap, kunna göras, förutom
å barnavårdsnämndens expedition, å svenska fat-
tigvårdsförbundets barnavårdsbyråer: Triewalds-
gränd 3, St.; t. 21 98, Norr 29 54; expeditionstid:
alla dagar, utom lördagar, 10—12 (15 juni
—15 sept. endast måndagar och torsdagar);
kommunalhuset, Liljeholmen (för Brännkyrka);
t. Liljeholmen 14; expeditionstid: måndagar och
torsdagar 9—11.

Inspektör för barnavårdsmännen (19).

Ström, T. W.; träffas 10—12; t. 69 24.

Kassör (2,400 kr.).

Sandstedt, E. Margit O.; t. 236 46; kassan hål-
les öppen 10—12, 1—3 (lördagar 10—2).

Tjugu barnavårdsmän (11), sjutton extra
barnavårdsmän, därav en med halv tjänstgö-
ring (3,360—2,700 kr.), en kontorsskrivare
(9), tre extra biträden (1,860—1,620 kr.), en
extra vaktmästare (2,100 kr.).

Barnavårdsnämndens kretsombud
(125 kr.; dessutom 11 kr. för varje undersök-
ning).

Storkyrkoförsamlingen och Klara församling.

Brandel, R. A., komminister; Prästgatan 18,
St.; t. Norr 235 50.

Kungsholms och St Görans församlingar.

Norby, J., folkskollärare; Bergsgatan 25, C.; t.
Kungsh. 18 46.

Adolf Fredriks och Gustav Vasa församlingar.

Lund, B. A., ständig adjunkt; Karlbergsvägen 7,
Va.; t. Vasa 49 07.

Matteus, Jakobs och Johannes församlingar.

Wassberg, A., f. d. överlärare; Roslagsgatan 57,
Va.; t. 834 53.

Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars
församlingar.

Törnell, f. Weber, Gertrud, fru, stadsfullm.;
Värtavägen 14, Ö.Dj.; t. 770 68.

Katarina och Sofia församlingar.

Wærn, C. (Lilli), fröken; Katarina v. kyrkogata
4, Sö.; t. Söder 316 25.

Maria församling.

Clefberg, J. P., tf. inspektör vid allm. barn-
huset; Badstugatan 39, Sö.; t. Söder 38 04.

Högalids församling.

Nilsson, N. U., vice komminister; Hornsgatan
100, Sö.; t. Söder 28 24.

Brännkyrka församling.

För 32 roten utom Örby villastad: Edman, E.
A., överlärare; Rundvägen 15, Enskede; t.
Enskede 8 88.

För 33 roten: Lindskog, H. J., kyrkoherde;
Solberga, Älvsjö; t. Älvsjö 1 02.

För 34 roten samt Örby villastad: Sandberg,
C. A. J:son, förman; Falkvägen, Älvsjö; t.
Älvsjö 6 02.

Bromma församling.

Vakant.

Barnavårdsnämndens barnhem nr 1.

Roslagsgatan 57 (Bellevue), Va.; t. 68 87.

Detta barnhem, som öppnades den 19 februa-
ri 1904, är avsett för icke vanartade flickor
och mindre gossar och har 23 platser.

Föreståndarinna (7).

Elfström, Ragnhild C.

Läkare
(550 kr.).

Sebardt, C.

En vaktmästare (7), två sköterskor (2),
en kokerska (II a), en städerska (I c).

**Barnavårdsnämndens barnhem
nr 2.***Södermannagatan 53 (f.d. 47) (Lilla Blecktornet), Sö.; t. 92 54.*

Detta barnhem, som öppnades den 5 september 1904, är avsett för äldre gossar och har 26 platser.

Föreståndare

(lön som folkskollärare; dessutom 1,200 kr.).

Dalborg, M.

Läkare

(325 kr.).

Klingberg, A. F.

En *husmoder* (2,400 kr.), en *vaktmästare* (7), en *kokerska* (II a), en *städerska* (I c).

**Barnavårdsnämndens barnhem
nr 3.***Södermannagatan 57 & 59 (f.d. 55) (Stora Blecktornet), Sö.; t. Söder 302 08.*

Detta barnhem, som öppnades år 1906, är avsett för äldre flickor och har 15 platser.

Föreståndarinna

(lön som folkskollärarinna; dessutom 1,200 kr.).

Lundgren, Anna.

Läkare

(325 kr.).

Nilsson, Ada K.

En *slöjdlärlarinna* (4), en *kokerska* (II a), ett *biträde* (I d).

**Barnavårdsnämndens barnhem
nr 4.***Eolshäll, Liljeholmen; t. Mälarhöjden 3.*

Sedan kungl. maj:t den 30 aug. 1918 återkallat sitt erkännande av alkoholistanstalten Eolshäll såsom allmän alkoholistanstalt, togs densamma, enligt beslut av stadsfullmäktige, i anspråk av barnavårdsnämnden den 1 okt. s. å. Fr. o. m. år 1921 har egendomen Eolshäll definitivt överflyttats från nykterhetsnämndens till barnavårdsnämndens förvaltning. Anstalten användes såsom barnhem för äldre gossar och har 30 platser.

Föreståndare

(lön som folkskollärare; dessutom 1,200 kr.).

Claesson, J. V.

Läkare

(325 kr.).

Hellström, Alice, U. C.

En *husmoder* (1,680 kr.), en *vaktmästare* (2,160 kr.), en *trädgårdsmästare* (2,400 kr.), en *kokerska* (II a), en *städerska* (I c).

**Stockholms stads skyddshem för
gossar å egendomen Skrubba.***Skrubba, Stockholm 4; t. Skarpnäck 3.*

Skyddshemmet vid Skrubba daterar sig i sitt nuvarande skick från år 1896, då de å den vid Tjörhovsgatan befintliga uppfostringsanstalten omhändertagna vanartiga gossarna blevo flyttade till den för ändamålet inköpta egendomen Skrubba i Brännkyrka församling.

Skyddshemmet, som tidigare under benämningen »uppfostringsanstalten vid Skrubba» sorterade under fattigvårdsnämnden, har fr. o. m. år 1920 överflyttats till folkskoledirektionen, sedan kungl. maj:t den 29 aug. 1919 på framställning av stadsfullmäktige godkänt detsamma som skyddshem enligt lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn. Dess ändamål är att i enlighet med bestämmelserna i nämnda lag till kristlig vård och uppfostran mottaga vanartade gossar från Stockholms stad, vilka enligt beslut av stadens barnavårdsnämnd skola till uppfostringsanstalt överlämnas. Skyddshemmets styrelse, som utgöres av ordförande och två andra ledamöter jämte två suppleanter, utses av barnavårdsnämnden för två år i sänder. Styrelsen utser inspektor för skyddshemmet. Detta förestås av en utav styrelsen antagen föreståndare, som har ledningen så väl av gårdens och anstaltens förvaltning som av gossarnas undervisning och uppfostran, och som för detta ändamål bör dels själv kunna undervisa i något ämne, dels besitta sådan praktisk erfarenhet i lantmannagöromål, att han kan förestå egendomens jordbruk. Undervisningen i övrigt, densamma som meddelas i folkskolan, besörjes av examinerade folkskollärare jämte yrkeslärare. Anmälan om barns intagande göres skriftligen hos styrelsen och skall vara åtföljd av prästbetyg, skol- och läkarebetyg samt barnavårdsnämndens beslut om dess intagande. Skyddshemmet får mottaga högst 60 gossar. Enligt k. kung. den 19 juni 1919 ang. statsbidrag till uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn utgår till skyddshemmets verksamhet statsbidrag med 200 kr. per år för varje i hemmet intagen skyddsling.

F. n. pågår en omfattande om- och tillbyggnad av skyddshemmet, vartill stadsfullmäktige den 1 april 1924 anvisat medel.

Reglemente. Reglemente för Stockholms stads skyddshem för gossar å egendomen Skrubba den 29 augusti 1919. Instruktioner för vissa befattningshavare vid Stockholms stads skyddshem för gossar å Skrubba, fastställda av skyddshemmets styrelse den 24 jan. 1921 och 2 mars 1922.

Stat år 1925. Utgifter: 130,325 kr.; inkomster: 45,086 kr. (däruv statsbidrag 7,000 kr.).

Styrelse.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru; Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm., ordf.; en vakant.

FD. *Suppleanter:* **Molin**, O. E., komminister; **Walin**, Ingeborg M., konsulent.

Protokollsförare.

Göransson, H. P. (se nedan).

Föreståndare (19).

Göransson, H. P.; träffas säkrast 9—11.

Predikant

(550 kr.).

Swensson, S. E.

Läkare

(450 kr.).

Hulting, C. G.

Två *ämneslärare* (lön som folkskollärare, dessutom 540 kr.), sex *yrkeslärare* (8), en *husmoder* (6), en *kokerska* (111 a), ett *köksbiträde* (1 b).

Dessutom för egendomens skötsel en *ladugårdsförman* och två *drängar*.

**Stockholms stads skyddshem för
flickor å Eknäs.**

Eknäs, Enköping; t. Upplands Vallby 3.

Vid sammanträde den 2 juni 1919 beslöt stadsfullmäktige inköpa egendomen Eknäs gård i Vallby socken av Uppsala län till skyddshem för flickor. Egendomen, belägen vid Mälaren, har en areal av omkring 28 har åker och 30 har skog. Enligt av kungl. maj:t den 7 aug. 1919 fastställt reglemente har skyddshemmet till ändamål att i enlighet med bestämmelserna i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn till kristlig vård och uppfostran mottaga vanartade flickor från Stockholms stad, vilka enligt beslut av stadens barnavårdsnämnd skola till uppfostringsanstalt överlämnas.

Högsta ledningen av skyddshemmets angelägenheter utövas av en av barnavårdsnämnden för två år i sänder utsedd styrelse, bestående av tre ledamöter med två suppleanter. Styrelsen utser för varje kalenderår en inspektör. Den närmaste ledningen och skötseln av skyddshemmet och egendomen utövas av en föreståndarinna. Skyddshemmet får mottaga högst 35 skyddslingar, vilka inom hemmet beredas folkskoleundervisning och tillfälle till övningar i sådant praktiskt arbete, som kan främja deras duglighet för självförsörjning, sedan de lämnat skyddshemmet. De första skyddslingarna intogos den 2 juli 1919.

Till verksamheten utgår ett årligt statsbidrag av 200 kr. för varje i hemmet intagen skyddsling.

Reglemente. Reglemente för Stockholms stads skyddshem för flickor å Eknäs den 7 augusti 1919.

Stat år 1925. Utgifter 57,477 kr.; inkomster: 28,539 kr. (därav statsbidrag 5,000 kr.).

Styrelse.

Gerdin, E. I., rektor, ordf.; **Gustafson**, f. Pettersson, Ruth V. M., fru, stadsfullm., inspektör; **Hellström**, f. Kullberg, E. S. E. (Lilly), fru, vice ordf.

Suppleanter: **Wahlberg**, E. G. M., jordbrukskonsulent; **Törnell**, f. Weber, Gertrud, fru, stadsfullm.

Sekreterare.

Löfving, K. B. E. (se ovan sid. 172).

En *redogörare*.

Föreståndarinna

(3,300 kr.).

Heaster, Ester C.

En *folkskollärlarinna* (3,000 kr.), en *lärlarinna i lantbrukshushållning* (2,700 kr.), en *lärlarinna i hushållsgöromål* (2,400 kr.), en *lärlarinna i kvinnlig slöjd* (2,400 kr.).

Dessutom för gårdens skötsel två *jordbruksarbetare*.

Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Lärlings- och yrkesskolestyrelsen.

Högbergsgatan 71 (f. d. 43), Sö.; telefoner och expeditionstid: se nedan. Styrelsens sammanträden hållas i stadshuset, C., i regel andra tisdagen i varje månad under lästterminerna.

Stadens yrkesskolor (se vidare nedan) sorterade till en början under folkskoledirektionen, men den 19 nov. 1917 beslöt stadsfullmäktige upprättande av en fristående nämnd för ledningen av desamma, nämligen Stockholms stads yrkesskolenämnd, för vilken instruktion fastställdes av kungl. maj:t den 31 dec. 1917. I samband med den kommunala omorganisatio- nens genomförande år 1920 upphävdes emellertid denna instruktion. I dess ställe utfärdade kungl. maj:t endast den 19 mars 1920 en särskild föreskrift rörande sammansättningen av yrkesskolenämnden, som samtidigt erhö! den förändrade benämningen Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse. Då särskild instruktion alltså saknas, är k. stadgan för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921 direkt normerande för styrelsens verksamhet.

Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens lärlings- och yrkesskolor och att handlägga därmed sammanhängande ärenden, ävensom att bereda frågor om anslag av stadens medel till institutioner eller enskilda för bedrivande av den kommunala yrkesskoleundervisningen samt handhåva förvaltningen av härför beviljade anslag.

Lärlings- och yrkesskolestyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, åtta andra ledamöter, av vilka sju väljas av stadsfullmäktige för två år och den åttonde utgöres av lärlings- och yrkesskolornas rektor (se nedan). Förste folkskolinspektören eller den tjänsteman, som folkskoledirektionen vid förfall för honom utser, äger närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Överinseendet över de särskilda lärlings- och yrkesskolorna kan styrelsen överlämna åt nämnder, bestående av, förutom skolornas rektor, minst tre för två år valda personer, av vilka en, tillika ordförande, utses av lärlings- och yrkesskolestyrelsen och de två andra av vederbörande arbetsgivar-, resp. arbetarorganisation. Dessa nämnder äga att enligt de föreskrifter, lärlings-

och yrkesskolestyrelsen meddelar, besluta i fråga om smärre ärenden. Respektive nämnders åtgärder skola vid styrelsens följande sammanträde anmälas.

Ledningen av samtliga skolor utövas under lärlings- och yrkesskolestyrelsens och resp. skolenämnders inseende av en rektor (yrkesskoldirektören), utsedd av skolöverstyrelsen efter förslag av lärlings- och yrkesskolestyrelsen. För att under yrkesskoldirektören utöva ledningen av vissa skolgrupper eller enstaka skolor äro av lärlings- och yrkesskolestyrelsen antagna överlärare, gruppföreståndare eller förste yrkeslärare. Övrig personal antages och entledigas även av styrelsen, i den mån sådant icke uppdrages åt skolenämnden. Instruktioner för å lärlings- och yrkesskolestyrelsens stat upptagen personal utfärdas av styrelsen.

För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med två suppleanter.

Uppsikt över lärlings- och yrkesskolornas verksamhet utövas av en av skolöverstyrelsen förordnad inspektör.

Författningar. K. maj:ts förnyade stadga för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921. K. kungörelse ang. statsunderstöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning den 4 nov. 1921, med ändr. den 13 okt. 1922 och 30 maj 1924. Kungl. brev den 19 mars 1920 med särskild föreskrift rörande sammansättningen av Stockholms stads lärlings- och yrkesskolestyrelse. Reglemente för Stockholms stads yrkesskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 31 dec. 1919. Reglemente för Stockholms stads verkstadsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 23 dec. 1919. (Ang. fortsättningsskoleväsendet m. m. se under folkskoledirektionen.)

Stat år 1925. Utgifter: 1,015,100 kr.; inkomster: 392,000 kr. (därav 316,675 kr. statsbidrag).

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru.

Övriga ledamöter.

Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör (se nedan).

Lys. Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru, stadsfullm.
Danielsson, T. Hj., tjänsteman, stadsfullm.
*Eklund, J. M., fabrikör.
*Jacobsson, G. L., direktör.
*Pehrsson, J. P., förtoendeman, stadsfullm.
Tengelin, K. A. H., tjänsteman, stadsfullm.

Sekreterare

(3,000 kr.).

Robach, E. C.; Fredsgatan 9, C.; t. 29 30,
Norr 89 92; träffas 2—3, under juni—augusti 1—2.

Styrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1924 års räkenskaper och förvaltning).

Brunzell, O., möbelhandlare, stadsfullm.

Linde, N., förtoendeman.

Schreuder, F., fabriksidkare.

Suppleanter:

Plahn, J. H., skomakeriarbetare.

Wassén, C., disponent.

Styrelsens expedition.

Högbergsgatan 71 (f. d. 43), Sö.; t. 162 33,
Söder 133 99, Söder 139 33; expeditionstid:
10—5.

Yrkesskoldirektör

(12,000 kr.).

Andersson, G. K. K.; Högbergsgatan 71, Sö.;
t. 162 33, Söder 133 99; mottagningstid: tis-
dagar, torsdagar och fredagar 1—2.

Bokhållare (18).

Lindeberg, A. A. R.; kassakontoret hålles öppet
10—12 och 1—3.

Assistent (13).

Hellman, G. A.

Kontorsskrivare och registrator (7).

Lagerqvist, Greta.

Två kontorsbiträden (5), två extra skriv-
biträden (1,740—1,620 kr.), en kontorsvakt-
mästare (6).

Stockholms stads verkstads-, lärllings- och yrkesskolor.

Expedition: Högbergsgatan 71 (f. d. 43),
Sö.; t. 162 33, Söder 133 99, Söder 139 33.
Beträffande de olika skolornas förlägg-
ning se nedan.

I en till stadsfullmäktige ingiven skrivelse
hemställde Stockholms arbetareförening år 1900,
att stadsfullmäktige måtte befördra inrättandet
av yrkesskolor. Denna framställning avlogs, men
en samtidigt av folkskolinspektören C. G. Bergman
väckt motion om frågans utredande genom en
kommitté vann 1901 fullmäktiges bifall. Kom-
mittén avgav sitt betänkande år 1906. I ytt-
rande över detta anslöt sig folkskoleledningen
till ett av förste folkskolinspektören F. von
Schéele avgivet förslag till lösning av yrkesskole-

frågan, som i mycket avvek från kommitterades,
och vari organisationen av yrkesskolorna i
München begagnats som förebild. Detta för-
slag följdes i allt väsentligt i stadsfullmäktiges
beslut år 1911, enligt vilket yrkesskolor med
kostnadsfri undervisning upprättades fr. o. m.
hösten 1912 i egendomen Repslagaregatan 24.
Skolorna ställdes [t. o. m. 1917] under folk-
skoleledningen, som för handläggning av
hithörande ärenden inom sig utsåg en yrkes-
skolenämnd (jfr ovan sid. 175), varjämte för
varje skola tillsattes en särskild styrelse. Till
en början inrättades en mekanisk verkstadsskola,
en möbelsnickarskola och en klädsömnadsskola.
Undervisningen i dessa skolor meddelades en dag
i veckan och omfattade utom yrkesutbildning
även meddelande av kunskaper i modersmålet,
räkning, varu- och verktygskänedom, hälso- och
sambällslära m. m. Fem nya skolor av endagsty-
pen inrättades sedermera successivt, nämligen en
elektrisk montörskola, en smedskola, en rörlä-
garskola, en bleck- och plåtslagarskola samt en
skola för llnnesömnad. Alla dessa skolor voro
treåriga. En skola av ny typ tillkom genom
den år 1913 anordnade sexdagarskolan för hem-
sömmerskor. Skolan var tvåårig och avsedd för
 flickor, som utgått från folkskolans sjunde års-
klass. Hösten 1915 inrättades under benämning-
en »Stockholms stads yrkesskolors kurser i
husligt arbete» en tvåårig endagsskola för ur-
folkskolan avgångna elever. Dessa undervisnings-
kurser överflyttades emellertid fr. o. m. höst-
terminen 1920 till fortsättningsskolorna (sid.
161). År 1917 övertog staden den för Stock-
holms byggmästareförenings muraryrkesskola å
stadens fastighet Östermalmsgatan 66 uppförda
byggnaden med inventarier och materialier; fr.
o. m. höstterminen 1917 anordnades där en
yrkesskola för lärllingar i muraryrket med afton-
skoleundervisning 8 å 9 timmar i veckan. År
1919 upprättades en urnakareskola av delvis
annan typ än de föregående; skolan bestod av
dels en ettårig kurs med undervisning fem dagar
i veckan, omfattande huvudsakligen förberedande
yrkesutbildning, dels en därpå följande treårig
skola av endagstypen.

År 1916 tillkommo vissa aftonkurser vid en-
dagsskolan för klädsömnad och vid sexdagarsko-
lan för klädsömnad, ävensom för elektriska mon-
törer och för svagströmstekniker.

I anslutning till 1918 års lagstiftning an-
gående den kommunala yrkesundervisningen ge-
nomfördes fr. o. m. år 1920 en omläggning av
yrkesskoleväsendet i Stockholm. Sålunda före-
togs en uppdelning av de olika skolformerna
samt infördes ny ämnesfördelning varjämte hela
verksamheten väsentligt utvidgades.

Från och med år 1920 finnas tre olika skol-
typer, som representera efter varandra följande stad-
ier av undervisningen, nämligen verkstadssko-
lar, lärllingskolor och yrkesskolor. Verk-
stadsskolorna, i vilka de blivande lärllingarna
beredas tillfälle att före inträdet i lärllingsskolan

genomgå en efter yrket avpassad förberedande utbildningskurs i verkstadsarbete, pågå 5 eller 6 dagar i veckan under en tid, som alltefter de olika yrkena varierar mellan 2 månader och 4 år. Läroämnena äro till huvudsaklig del yrkesarbete samt i någon mån ritning, räkning o. d. Lärlingskolorna hava till ändamål att bereda dem, som fullgjort sin fortsättningskolplikt, tillfälle att, samtidigt med inhämtande av praktisk yrkesfärdighet genom arbete i hantverk, industri el. dyl., förvärva de inom resp. arbetsområden nödiga teoretiska insikterna. Lärlingskolorna äro treåriga (i några fall tvååriga); undervisningen pågår 6—12 timmar i veckan under 8—9 månader. Läroämnena äro yrkeslära (yrkesarbete med material- och verktygslära, maskinlära, fackritning, teknologi, räkning, skrivning, yrkeshygien m. m.), yrkesekonomi (affärsräkning, affärsskrivning, kalkylation och bokföring) samt yrkes- och arbetarlagstiftning. Yrkesskolorna slutligen äro avsedda för dem, som genomgått lärlingskola och önska ytterligare förkovra sig i sitt yrke. Sådana skolor kunna anordnas under olika former med längre eller kortare lärotid, allt efter förefintliga behov och arbetsförhållanden inom resp. yrken. Läroämnena äro yrkesteknik, ritning och räkning.

Med anledning av de nya lagbestämmelserna omorganiserades de förut befintliga treåriga en-dagsskolorna i Stockholm fr. o. m. hösten 1920 till tvååriga. Sexdagarskolan för hemsömmerskor uppdelades i en verkstadsskola och en tvåårig lärlingskola.

Slutligen hava de ovan omnämnda aftonkurserna uppdelats i vid lärlingskolorna anordnade kurser för äldre arbetare samt yrkesskolor. Till de förra hänfördes sålunda t. ex. första årsklassen av svagströmsmeknikerkurserna. Till yrkesskolorna räknades andra årsklassen av svagströmsmeknikerkurserna samt övriga kurser, vilka alla äro en direkt påbyggnad på resp. lärlingskolon.

Förutom denna fr. o. m. år 1920 genomförda omorganisation av yrkesskoleväsendet i Stockholm företogs samtidigt en avsevärd utvidgning av verksamheten. Fr. o. m. höstterminen 1920 upprättades nämligen dels nya lärlingskolor inom kopparslagare-, skomakare-, vagnmakare-, tapetsare-, guldsmeds- och instrumentmakaryrkena, dels ock nya parallellavdelningar inom förut befintliga lärlingskolor. Dessutom upprättades verkstadsskolor inom samtliga nu nämnda yrken samt därjämte inom smeds-, bleck- och plåtslageri- samt möbelsnickeri- och sadelmakeriyrkena (den sistnämnda fr. o. m. år 1921 nedlagd och ersatt med särskilda undervisningskurser). För utvidgningen erforderliga lokaler erhöles genom upplåtande till lärlings- och yrkesskolestyrelsen av den s. k. stallbyggnaden vid f. d. Nürnbergs bryggeri, Högbergsgatan 71. Förutom ovan nämnda nya verkstads- och lärlingskolor hava under åren 1920—1924 tillkommit en verkstadsskola för ateljésömmerskor, en verkstadsskola för murare, en lärlingskola för husligt arbete samt nya verkstads- och lärlingskolor för

hattmodister, målare, slaktare och charkuterister samt bokbindare; fr. o. m. höstterminen 1925 skall vidare anordnas en fyraårig verkstadsskola för skräddare. De båda nya verkstadsskolorna för målare och murare skilja sig från tidigare anordnade sådana därigenom, att eleverna, sedan de en kortare tid erhållit utbildning å skolverkstaden, utsändas till målarmästare och byggmästare i staden, hos vilka de under skolledningens kontroll mot vanlig lärlingslön få deltaga i förekommande yrkesarbeten.

Fr. o. m. år 1925 hava kurserna i flertalet verkstadsskolor blivit förlängda, i regel till två år. I samband härmed har den ändringen vidtagits, att i verkstadsskolorna meddelas undervisning, förutom i yrkesarbete, även i teoretiska ämnen i en omfattning, motsvarande antingen lärlingskolans hela kunskapsområde eller ock lärlingskolans första årskurs.

Fr. o. m. hösten 1920 anordnas aftonkurser i sömnad för husmödrar. Fr. o. m. år 1921 anordnas vidare vid lärlingskolorna särskilda kurser inom olika yrken för äldre arbetare med praktisk yrkeserfarenhet samt vid yrkesskolorna ämneskurser inom vissa yrkesgrenar, avsedda att meddela grundligare fackkunskaper. Vid yrkeskolan för elektriska montörer anordnas fr. o. m. år 1923 en elektrisk installatörskurs, avsedd att meddela sådana kunskaper, som erfordras för erhållande av behörighet att utföra elektriska installationer. Fr. o. m. år 1923 har i stadens fastighet Brännkyrkagatan 2 B inrättats ett nytt skolkök, varest ett 30-tal kurser i husligt arbete årligen anordnas. Under år 1925 har ytterligare ett skolkök inrättats, beläget Sveavägen 83. Vidare har år 1924 tillkommit en särskild ettårig kurs för färghandelsbiträden.

Fr. o. m. den 1 juli 1924 har lärlings- och yrkesskolestyrelsen i enlighet med beslut av stadsfullmäktige jämväl övertagit ledningen och förvaltningen av Stockholms borgarskolas handelslinje. Denna omfattar dels dagskolor, bestående av en ettårig handelskurs, med en förberedande avdelning av en termins längd, samt en ettårig påbyggnad på handelskursen (lyceet), dels kvällskurser (tvååriga, ettåriga eller terminskurser) med undervisning i olika handelsämnen, dels ock en tvåårig lärlingskola med kvällsundervisning för kontorsanställda och butiksbiträden.

Antalet elever vid samtliga skolor utgjorde vid vårterminens början år 1925 inalles 2,790.

Författningar. K. majts förnyade stadga för den kommunala yrkesundervisningen den 4 nov. 1921. Reglemente för Stockholms stads lärlings- och yrkesskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 31 dec. 1919. Reglemente för Stockholms stads verkstadsskolor, fastställt av skolöverstyrelsen den 23 dec. 1919. Avläsningsreglemente för ordinarie lärarpersonal vid Stockholms stads verkstads-, lärlings- och yrkesskolor, antaget av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923.

Lys.

Avlöningar. (Beträffande gruppföreståndare m. fl. se nedan.) Ordinarie lärare. 7 ordinarie lärare, därav en manlig lärare i teoretiska ämnen och en manlig förste yrkeslärare 5,400 kr., 3 manliga yrkeslärare 5,100 kr. och 2 kvinnliga yrkeslärare 3,900 kr. Härtill komma tre ålderstillägg efter resp. fem, tio och femton års tjänstgöring, vart och ett å 600 kr. för manlig och 360 kr. för kvinnlig lärare.

E. o. lärarpersonal. 21 t. v. anställda lärare (5,400—3,750 kr.) och 5 t. v. anställda lärarinnor (3,600—3,300 kr.) samt 3 t. v. anställda lärare i maskinskrivning vid handelslinjen (2,310 kr.). Dessutom 107 timlärare, därav 82 manliga och 25 kvinnliga, samt därjämte tillfälligt anställda timlärare. Timlärarnas arvoden utgå med 4,50—2,40 kr. för varje undervisningstimme enligt av tjänstenämnden fastställda grunder.

Inspektor

(förordnad av skolöverstyrelsen).

Wretblad, P., ingenjör, teknisk konsulent i kommerskollegium.

Rektor.

Andersson, G. K. K., yrkesskoldirektör (se ovan).

Mekaniska, elektriska och snickaregrupperna.

Mekaniska gruppen: Svedenborgsgatan 16, Sö.; exp.: t. Söder 330 26; **elektriska och snickaregrupperna:** Repslagaregatan 24, Sö.; exp.: t. 205 04, Söder 3:7 01.

Överlärare för den teoretiska undervisningen
(7,500 kr.).

Vakant.

Överlärare för den praktiska undervisningen
(7,500 kr.).

Vakant.

Två **vaktmästare** (7), en **verktygsutlämnare** (6) (för mekaniska gruppen); ett **extra skrivbiträde** (2,160 kr.), en **vaktmästare** (7) (för elektriska och snickaregrupperna).

Lärlingsskolorna och verkstadsskolorna för mekaniker samt instrumentmakare.

Nämnd.

Hallström, G. O., f. d. disponent, ordf.; **Berthelius, F.**, civilingenjör; **Bratt, C. A. L.**, mekaniker; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för smeder.

Nämnd.

Albinn, K. J. A., civilingenjör, ordf.; **Andersson, R. G.**, ingenjör; **Andersson, K. G. E.**, smed; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan för rörläggare.

Nämnd.

Blomqvist, E. R., överingenjör, ordf.; **Falk, O. G.**, ingenjör; **Åström, G. E.**, rörläggare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för kopparslagare.

Nämnd.

Tengelin, K. A. H., tjänsteman, stadsfullm., ordf.; **Bergquist, P. J.**, fabrikör; **Enberg, J. A.**, kopparslagare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för bleck- och plåtslagare.

Nämnd.

Pehrsson, J. P., förtroendeman, stadsfullm., ordf.; **Hasselgren, J. S.**, fabrikör; **Wiberg, G. E.**, platsexpeditör; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlings- och yrkesskolorna samt verkstadsskolorna för elektriska montörer samt elektromekaniker.

Nämnd.

Holmer, R. A., civilingenjör, ordf.; **Göransson, L.**, ingenjör; **Jonsson, E. G. D.**, ombudsman; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för urmakare.

Nämnd.

Sidenbladh, E. T., byråchef, ordf.; **Lundbom, J. E.**, urfabrikör; en vakant; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för guldsmeder.

Fatbursgatan 12, Sö.

Nämnd.

Lundmark, J. E., fil. lic., ordf.; **Jahnsson, K. A.**, disponent; **Johansson, J. E.**, guldsmed; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för murare.

Östermalmsgatan 66, Ö.; t. Norr 44 76.

Nämnd.

Hansson, S., redaktör, ordf.; **Nilsson, N. J.**, byggmästare; **Engberg, J. A. A.**, murare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Förste lärare

(5,100 kr.).

Larson, G. A.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för målare.

Fatbursgatan 12, Sö.; exp.: t. Söder 358 28.

Nämnd.

Eklund, J. M., fabrikör, ordf.; **Svensson, P.**, fabrikör; **Pettersson, H. M.**, målare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Förste lärare
(5,400 kr.).

Holmberg, G. M.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för möbelsnickare.

Nämnd.

Danielsson, T. H., tjänsteman, stadsfullm., ordf.; en vakant; **Larsson, L. O.**, möbelsnickare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för tapetserare.

Fatbursgatan 12, Sö.

Nämnd.

van Rijswijk, H. E., hovdekoratör, ordf.; **Ternström, E. B. M.**, dekoratör; **Carlsson, L. H.**, tapetserare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för vagnmakare.

Nämnd.

Ehrnberg, P. A., vagnfabrikör, ordf.; **Svenzon, C. W.**, vagnfabrikör; **Jönsson, E. M.**, vagnmakare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för skomakare.

Fatbursgatan 12, Sö.

Nämnd.

Johanson, K. E., landsorganisationens sekreterare, ordf.; **Nordfors, A.**, skomakarmästare; **Holmgren, G. E.**, skomakare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan för sadelmakare.

Fatbursgatan 12, Sö.

Nämnd.

Alland, C. E. W. A.son, tygingenjör, ordf.; **Nordberg, L. G.**, fabrikör; **Eriksson, E.**, reseffektmakare; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för bokbindare.

Fatbursgatan 12, Sö.

Nämnd.

Åström, A. V., disponent, ordf.; **Ljunggren, H.**, fabrikör; **Eriksson, D. P. N.**, ombudsman; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för slaktare och charkuterister.

Slakthuset, Enschede.

Nämnd.

Ahlström, W., handlande, stadsfullm., ordf.; en vakant; **Pettersson, F. H.**, ombudsman; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Sömnadsgruppen.

Repslagaregatan 24, Sö.; exp.: t. Söder 311 47.

Gruppföreståndarinna
(5,400 kr.).

Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M.

Lärlingsskolorna och verkstadsskolorna för ateljé- och hemsömmerskor.

Nämnd.

Théel, f. Roth, Elisif, fru, stadsfullm., ordf.; **Carlenius, G. W.**, verkstadschef; **Wessman, f. Svensson, Signe A. M.**, fru; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Lärlingsskolan och verkstadsskolan för hattmodister.

Nämnd.

Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru, ordf.; **Elmdahl, Olga M.**, modist; en vakant; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Gruppen för husliga yrken.

Exp.: Brännkyrkagatan 2 B, Sö.; t. Söder 3074.

Gruppföreståndarinna
(4,680 kr.).

Johansson, Karin.

Lärlingsskolan för husligt arbete.

(Undervisningen bedrivs dels i skolköken i centralsaluhallen, t. Norr 248 27, Brännkyrkagatan 2 B, t. Söder 3074, och Sveavägen 83, dels i sömnadslokalerna, Mariagatan 8, t. Söder 7850.)

Nämnd.

Laurell, Signe, fröken, ordf.; **Arfwedson, Lilly M.**, skolkökslärarinna; **Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru, stadsfullm.; **Andersson, G. K. K.**, yrkesskoldirektör.

Handelsgruppen.

Nämnd.

Danielsson, T. H., tjänsteman, stadsfullm., ordf.; **Lindblom, Edith M.**, fröken; **Lund, C. J.**, skrädderiåldkare, stadsfullm.; **Lundberg, K. L.**, f. d. direktör; **Magnuson, P. K.**, förgyllare,

Lys.

stadsfullm.; **Fischier**, P. E. M., rektor; **Andersson**, G. K. K., yrkesskoldirektör.

Stockholms stads handelsskola.

(Förut: borgarskolans handelslinje, avd. A.)

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; exp.: Birgerjarlstorg 7, 1 tr., St.; t. Norr 21 33.

Avdelningsföreståndare

(1,980 kr.).

Broström, K. O.

En *vaktmästare* (1,820 kr.).

Yrkesskolans ämneskurser.

(Förut: borgarskolans handelslinje, avd. B.)

Munkbrogatan 2, 1 tr., St.; Birgerjarlstorg 7 och 9, St., samt Regeringsgatan 47, 1 tr., C.; t. Norr 211 95; exp.: Munkbrogatan 2, 1 tr., St.; t. Norr 65.

Avdelningsföreståndare

(1,980 kr.).

Hagman, G. H.

En *vaktmästare* (1,240 kr.) (Regeringsgatan 47), en *vaktmästare* (620 kr.) (Munkbrogatan 2).

Lärlingsskolans yrkesavdelningar.

(Förut: borgarskolans handelslinje, avd. C.)

Birgerjarlstorg 7 och 9, St.; exp.: Birgerjarlstorg 7, 1 tr., St.; t. Norr 21 33.

Avdelningsföreståndare

(1,980 kr.).

Peterson, K. V.

Beträffande lärarpersonalen vid verkstads-, lärlings- och yrkesskolorna se sid. 178.

Stockholms stads statistiska kontor.

Statistiska kontoret.

Stadshuset, 4 tr., C.; t. »stadshuset»; expeditionstid: 9—4,30.

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utge »Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången, som utkom år 1870, innehöll dessutom i många fall återblickar för den sista femårsperioden, vadan rätt fullständiga uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa nämnder och styrelser utge specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särpublikationer, bland vilka sistnämnda märkas de mera omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet framkommo, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistisk anstalt, benämnd Stockholms stads statistiska kontor, som trädde i verksamhet i augusti månad samma år.

Kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt offentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Kontoret åligger numera i sådant avseende att rörande staden publicera (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning, en statistisk månadskrift, en veckoöversikt av den sanitära statistiken samt den årliga sanitära statistiken, fattigvårdsstatistik, brand- och ambulansstatistik, arbetsförmedlingsstatistik, handels- och sjöfartsstatistik, fabriks- och hantverksstatistik, renhållningsstatistik, valstatistik, allmänna bostadsräkningar (vart femte år) samt vissa specialundersökningar. Kontoret publicerar även arbeten av icke statistiskt innehåll såsom en årlig kommunalkalender (angående stadens förvaltning, befattningshavare m. m.), en löpande kommunal författningssamling samt en kommunal författningshandbok, varjämte kontoret har

att utarbeta och granska diverse register m. m. Kontorets publikationer äro inrangerade i serierna »Stockholms stads statistik» samt »Kommunala handböcker». Utom dessa serier har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär, bland vilka märkas minnesboken »Stockholm. Quelques données statistiques», vars första upplaga publicerades med anledning av det franska parlamentariska besöket sommaren 1909 (en tysk upplaga utgavs sommaren 1910 vid det tyska pressbesöket) samt den historisk-statistiska översikten »Stockholms stads utveckling efter tillkomsten av 1862 års kommunalförordning» ingående i Minneskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges femtioårsjubileum den 20 april 1913. (Ang. kontorets publikationer jfr för övrigt publikationsförteckning å sista sidan.) — Dessutom åligger det kontoret att utföra andra, inom kontorets verksamhetsområde fallande arbeten, som av stadsfullmäktige eller stadskollegiet beslutas eller på framställning av nämnd eller ej ätt kontoret av dess styrelse uppdragas, samt i lämplig form och omfattning offentliggöra resultaten härav; att med uppmärksamhet följa övriga kontorets verksamhet berörande redogörelser eller åtgärder, som av kommunala myndigheter avgivna eller vidtagas, och på grund härav göra de framställningar, vartill kontoret kan finna anledning; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnit erfarenhet; att främst genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot annan hithörande litteratur tillförsäkra kontoret tillgång till för dess verksamhet erforderligt bibliotek; att i övrigt, i den mån förhållandena det medgiva, bistå kommunala myndigheter och befattningshavare eller andra med upplysningar i frågor, fallande inom kontorets verksamhetsområde.

För införskaffande av för verksamheten nödiga upplysningar äger kontoret att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens vederbörande myndigheter eller befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara ått dessa anförtrödd.

Efter den kommunala omorganisationen år 1920, varvid ledningen av kontorets verksamhet närmare anknyts till den centrala stadsförvaltningen, består kontorets styrelse av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, kanslichefen (stadsssekreteraren) samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem supp-

Statk. leanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Vid styrelsens sammanträden äger kontorets direktör (se nedan) att närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet. Styrelsens förvaltning granskas av drätsel-nämndens revisorer.

Kontorets chef är en av styrelsen antagen direktör.

Instruktion. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads statistiska kontor, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920.

Stat år 1925. Utgifter: 356,000 kr.; inkomster: 2,000 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

***Ekman,** V. R., direktör.

Övriga ledamöter.

Hildebrand, E., tf. kanslichef (självskr.).

Ahlbin, G. H. G., redaktionssekreterare.

***Linde,** N., förtroendeman.

***Oldenburg,** E., direktör.

Pettersson, H. V., kamrerare.

Suppleanter.

***Wallin,** J. A., transportmästare, stadsfullm.

Nordlund, K., förste folkskolinspektör.

***Söderholm,** A. H., järnvägstjänsteman.

Carlsson, B. A., förste aktuarie, stadsfullm.

***Tvengström,** A. J., tf. förste aktuarie.

Protokollsförare.

Asproth, J. K. (se nedan).

Styrelsens revisorer.

Räkenskaper och förvaltning granskas av drätsel-nämndens revisorer (se sid. 54).

Direktör (26).

Guinchard, A. J. J.; mottagningstid: 9—10.

Direktörsassistent (22).

Leijonhufvud, S. S., frih., bibliotekarie (statistiska upplysningar och därmed sammanhängande utredningar, biblioteket samt utdelning och byte av publikationer).

Aktuarier (20).

Asproth, J. K., registrator och redogörare samt arkivarie (fattigvårds-, arbetsförmedlings-, brand- och ambulansstatistik).

Själänder, V. (hustadsstatistik, valstatistik och specialundersökningar; biträder dessutom direktören vid ledningen av vissa utredningsarbeten).

Moosberg, R. W. (hälsovårdsstatistik jämte viss befolkningsstatistik, renhållningsstatistik m. m.).

Larsson, G. A. (kommunala handböcker — kommunalkalender, kommunal författnings-samling, kommunal författningshandbok — och berättelse ang. Stockholms kommunal-förvaltning; dessutom diverse registerarbeten m. m.).

Biträdande aktuarier

(7,920—6,600 kr.).

Silén, K. G. (statistisk årsbok, statistisk månads-skrift, handels- och sjöfartsstatistik samt fabriks- och hantverksstatistik); **Löfquist,** T. H. F.

En amanuens (5,700 kr.).

Första assistenter (11).

Ohlson, Helfrid I. A. (hälsovårdsavd.); **Carlsson,** Ester F. (fattigvårdsavd.); **Gustafson,** Anna T. (årsboksavd.); **Larsson,** E. B. (Brita) (hos registratören och redogöraren); **Wagner,** f. Sandstedt, Astrid W. (biblioteket); **Sundström,** Klara S. (handboksavd.); **Lundholm,** f. Ekdahl, A. K. (Stina) (ej å stat; hos direktören).

Fjorton andra assistenter (7), sex kontorsbiträden (5) samt växlande antal extra biträden (3,300—2,100 kr.).

Vaktmästare (7).

Lundman, J. H.

En vaktmästare (6).

Stockholms stadsbibliotek.

Biblioteksstyrelsen.

Adress och telefon: se nedan sekreteraren.

Frågan om inrättande av ett stadsbibliotek i Stockholm framfördes första gången i en hos stadsfullmäktige den 15 nov. 1909 väckt motion om centralisering av huvudstadens biblioteksväsen genom upprättande av ett kommunalt centralbibliotek med filialer i olika delar av staden. Med anledning av motionen tillsatte stadsfullmäktige 1910 en kommitté för frågans utredning. Kommittén avgav den 21 sept. 1912 sitt betänkande (Bih. nr 158 för 1912), vari den framlade ett detaljerat förslag till upprättande av ett kommunalt centralbibliotek med filialbibliotek, varjämte hemställdes, att stadsfullmäktige ville anvisa den då förestående utdelningen ur Forsgrénka fonden till byggnad för ett stadsbibliotek i enlighet med förslaget. Sedan stadsfullmäktige emellertid disponerat utdelningen ur Forsgrénka fonden på annat sätt och ett framkommet förslag att till hufvudstaden av minnet av stadsfullmäktigeinstitutionens i Stockholm 50-åriga tillvaro 1913 anvisa 100,000 kr. till inrättande av ett centralbibliotek för huvudstaden icke kunde förverkligas, låg frågan nere till 1915, då, i samband med påtänkt nybyggnad för Stockholms borgarskola, förslag väcktes om att i en sådan byggnad, avsedd att uppföras för genom lotteri anskaffade medel, inrymma även kommunalt centralbibliotek och gymnastikhus. Med gillande av planen beslöt stadsfullmäktige 1916 att för ändamålet upplåta tomt i kv. Träskfoden, hörnet av Karlavägen och Birgerjarlsгатan. År 1917 framställdes vidare förslag om dels att anvisa den nya utdelningen ur Forsgrénka fonden till byggnad för det föreslagna stadsbiblioteket, dels att anslå den till det av borgarskolan planerade byggnadsföretaget. Innan frågan förekom till avgörande, meddelade emellertid styrelsen för »Knut och Alice Wallenbergs stiftelse», att den — på förslag av sin ordf., bankdirektör K. A. Wallenberg — beslutat att till uppförande av ett Stockholms stadsbibliotek bidra med ett belopp av en miljon kr., under förutsättning bl. a. att till samma ändamål ansloges de tillgängliga medlen från Forsgrénka fonden samt att stadsfullmäktige upplåte sådan tomt, att byggnaden kunde uppföras fristående och med utrymme för eventuellt behöfvig tillbyggnad. På grund av detta

erbjudande uppdrogo stadsfullmäktige den 27 juni 1918 åt en kommitté att uppgöra förslag till byggnad för ett stadsbibliotek samt att i övrigt förbereda ärendet. Den 21 juni 1920 beslöt stadsfullmäktige dels att mottaga den erbjudna donationen å en miljon kr., dels att för stadsbiblioteket upplåta tomtutrymme av angiven beskaffenhet, dels ock att till uppförande av stadsbiblioteket anslå den till utdelning disponibla avkastningen av Forsgrénka fonden (575,000 kr.) jämte därå sedan den 27 juni 1918 upplupna räntor. Stadsbibliotekskommittén avgav den 22 febr. 1922 sitt slutbetänkande (Bih. nr 51 för 1921), vari föreslogs, att för stadsbibliotekets huvudbibliotek tomt skulle upplåtas i kv. Bryggpannan i hörnet av Sveavägen och Odengatan, samt att byggnad för huvudbiblioteket där skulle uppföras och inredas i hufvudsaklig överensstämmelse med av kommittén framlagt förslag. Förslaget förutsatte även, att vissa hittills utgående anslag till andra bibliotek skulle indragas eller reduceras i den mån hela biblioteksverksamheten i Stockholm komme att av staden övertagas. Sedan av ekonomiska skäl en avsevärd reduktion av kommitténs förslag företagits, föreslog stadskollegiet, som ansåg, att kommitténs förslag i dess sålunda överarbetade skick vore väl ägnat att ligga till grund för en nyorganisation av Stockholms biblioteksväsen, att det vidare arbetet med de föreliggande planernas realiserande skulle anförtros åt en särskild biblioteksstyrelse. Å denna styrelse skulle närmast ankomma att på grundval av det hittills utförda utredningsarbetet uppgöra slutligt förslag till byggnad för stadsbiblioteket samt till biblioteksväsendets organisation. Samtidigt med framläggandet av detta förslag hemställde kollegiet, att en del av 1923 års utdelning ur Forsgrénka fonden skulle anslås till stadsbibliotekets uppförande. Då emellertid detta förslag ej vann stadsfullmäktiges bifall (jfr sid. 61), erbjöd sig »Knut och Alice Wallenbergs stiftelse» att ställa till förfogande ett ytterligare belopp av intill 130,000 kr. för stadsbiblioteksbyggnadens uppförande enligt föreliggande förslag, under förutsättning att stadsfullmäktiges beslut angående byggnadens uppförande fattades under år 1923 samt att arbetet påbörjades senast den 1 maj 1924 (denna senare tidpunkt har sedermera med stiftelsens medgivande något framflyttats). Med mottagande av den er-

Sb.

bjudna donationen beslöt stadsfullmäktige den 23 april 1923 att tillsätta en *Stockholms stads biblioteksstyrelse*. Den 17 dec. 1923 beslöt stadsfullmäktige dels att för det beslutade stadsbiblioteket ställa till biblioteksstyrelsens förfogande erforderligt tomtutrymme i kv. Bryggspannan, dels uppdraga åt biblioteksstyrelsen att, med användning av härför förut anvisade medel, å det tomtområde i nämnda kvarter, som av fastighetsnämnden komme att anvisas, uppföra huvudbyggnad för stadsbiblioteket i enlighet med av biblioteksstyrelsen framlagt förslag (se Utl. nr 364 och 365 för 1923).

De för stadsbibliotekets uppförande nödiga planeringsarbetena påbörjades i juni 1924; byggnaden beräknas kunna tagas i bruk vid års-skiftet 1926—1927.

Enligt den av kungl. maj:t den 8 juni 1923 fastställda instruktionen skall biblioteksstyrelsen handhåva förvaltningen av stadsbiblioteket och därmed sammanhängande ärenden rörande stadens biblioteksväsen ävensom de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Styrelsen biträdes vid förvaltningen av stadens biblioteksväsen av stadsbibliotekarien.

Biblioteksstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, som jämte fyra suppleanter väljas av stadsfullmäktige. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äger stadsbibliotekarien att närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Styrelsens förvaltning granskas årligen av tre revisorer, som, jämte två suppleanter, utses av stadsfullmäktige.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads biblioteksstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 8 juni 1923.

Stat år 1925. Utgifter: 316,400 kr.¹⁾ (häri äro ej inräknade kostnader för biblioteksbyggnadens uppförande, vilka bestridas av förut anvisade medel).

¹⁾ Av staden beviljade anslag till föreläsningsanstalter, folkbibliotek och läsestugor (se avd. 4) hava fr. o. m. år 1924 uppförts å biblioteksstyrelsens stat.

Biblioteksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Kreüger, H., professor, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Andersson, P., folkskollärare, stadsfullm.

Borge, O. F., fil. d.r.

Hedström, J. S., rektor, stadsfullm.

Suppleanter.

*Fjällbäck Holmgren, Karin H., fru.

*Holmdahl, O. S., lektor, stadsfullm.

Johanson, K. E., landsorganisationens sekreterare.

Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.

Sekreterare

(1,980 kr.).

Tynell, K. O. L., andre bibliotekskonsulent i skolöverstyrelsen; adress: Hjärnegatan 10, C.; t. 311 60 (under tjänstgöringstid »skolöverstyrelsen»); mottagningstid: 5,15—5,45 e. m.

Biblioteksstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Eldin, H., studieledare.

Juhlin Dannfelt, f. Gentile, Brita E., fru, stadsfullm.

Tvengström, A. J., tf. förste aktuarie, stadsfullm.

Suppleanter:

Hedelius, A. H., fil. lic.

Lundström, P. J., tryckeriföreståndare.

Stadsbibliotekarie (26).

Hjelmqvist, J. F. B. (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1927).

E. andre bibliotekarie och tre assistenter (fr. o. m. ¹/₇ 1925).

Övriga till undervisningsroteln hörande institutioner.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet.

(Skönhetsrådet.)

*Stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»
(jfr nedan, sekreteraren).*

I en år 1915 hos stadsfullmäktige väckt motion föreslogs tillsättande av ett särskilt kommunalt råd för vård av Stockholms stads natur, dess estetiska intressen och kulturella minnesmärken m. m. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 19 mars 1917 att tillsätta en kommitté för frågans närmare utredning. Kommittén avgav i november 1917 sitt betänkande (Bih. nr 141 för 1917). Vid behandling av detta betänkande beslöt stadsfullmäktige den 18 mars 1918 att tillsätta sju kommitterade jämte två suppleanter (ett »naturskydds- och konstråd») med uppgift att som rådgivare åt under stadsfullmäktige lydande utskott, nämnder, styrelser och kommittéer utreda och avgiva förslag i frågor rörande bl. a. Stockholms natur, naturminnen och parkväsen, staden tillhöriga konstverk, utsmyckning av byggnader, gator, torg m. m., skyltanordningar, uppställande av kiosker, stånd och mindre byggnader, namn på gator, torg, byggnader m. m., skolorundervisning och annat upplysningsarbete i fråga om naturskydd och skönhetsvård, stadens samlingar av konst, konstindustri och konsthantverk samt andra liknande frågor, som hänskjutas till rådets bedömande. Åt de kommitterade gavs tillika i uppdrag att framlägga förslag till reglemente för sin verksamhet och till utgiftsstad efter den erfarenhet, som kunde vinnas under organisationens mer provisoriska fungerande. Rådet beslöt år 1919 att antaga namnet »*Rådet till skydd för Stockholms skönhet*». Skönhetsrådet framlade år 1920 för stadsfullmäktige ett förslag till instruktion för rådet, men detta förslag har ännu ej föranlett någon åtgärd från stadsfullmäktiges sida. I rådets stat för år 1924 ingå bl. a. utgifter för utredningar och arkitekturarbeten, tävlingar, upplysningsverksamhet, inspektionsresor m. m. Första val av ledamöter i rådet ägde rum den 17 dec. 1918, sedan dessförrinnan förslag inhämtats från olika sakkunniga myndigheter och korporationer å till ifrågavarande uppdrag lämpliga personer. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 nov. 1920 skola rådets ledamöter och

suppleanter hädanefter utses för två år i sänder, varvid hälften (eller antalet närmast hälften) avgår varje år.

Stat år 1925. Utgifter: 15,700 kr.

Ledamöter.

Bendixson, I. O., professor, stadsfullm., vice ordf.; ***Curman**, J. S., riksantikvarie; ***Elméus**, C. K. J., arkitekt, stadsfullm., kassaförvaltare; ***Hjortzberg**, G. O., professor; ***Lindhagen**, Anna J. J., barnavårdsinspektör; **Möller**, C. O., f. d. generaldirektör, ordf.; **Ström**, O. F., redaktör, stadsfullm.

Suppleanter.

Lönnberg, A. J. E., professor; ***Hallström**, G. A., konstnär.

Sekreterare

(3,000 kr.).

Josephson, R., docent; t. i Uppsala: Uppsala 45 55, i Stockholm: 331 94.

Liljevalchs konsthall.

Djurgårdsvägen 60, Ö.Dj.; t. 727 75.

Sedan grosshandlaren C. F. Liljevalch i testamente tillerkänt utredningsmännen i sitt bo befogenhet att bestämma om användningen av överskottsmedlen, sedan av testator gjorda donationer utgått, förklarade sig utredningsmännen villiga att använda intill 500,000 kr. för att i Stockholm få till stånd en byggnad, huvudsakligen avsedd för konstitutställningar. Donationen gjordes under förutsättning, att stadsfullmäktige till byggnadstomt upplåte ett område i kv. Fyrkanten (numera kv. Konsthallen) å Djurgården. Den 31 mars 1913 upplåte stadsfullmäktige tomten i fråga samt uppdrogo åt drätsel-nämndens första avdelning att med utredningsmännen träffa avtal om byggnadens förvaltning. Enligt detta avtal, som avslöts den 26 maj 1914, skulle konsthallen förvaltas av en styrelse, bestående av fyra personer (därav en intendent för byggnaden), utsedda av drätsel-nämndens första avdelning; dock skulle utredningsmännen första gången äga utse intendenten och ytterligare

Lk.

en ledamot. På framställning av utredningsmännen beslöt emellertid drätselnämndens första avdelning den 2 jan. 1915, att styrelsen till en början (t. o. m. år 1917) skulle bestå av fem personer, varav tre skulle utses av avdelningen och två av utredningsmännen, varjämte intendenten finge utses av styrelsen utom dess krets. Därefter skulle samtliga styrelsens ledamöter utses av drätselnämnden. Genom en ändring i avtalet den 9 mars 1920 har drätselnämnden[s första avdelning] erhållit rätt att bestämma antalet ledamöter och tillsvidare fastställt detsamma till sju. Av ledamöterna skall minst en vara konstnär; intendenten utses av styrelsen inom eller utom dess krets.

Konsthallen togs i bruk våren 1916.

Styrelsens ledamöter utsågos första gången av drätselnämndens första avdelning den 23 okt. 1917 för obestämd tid. Fyllnadsval hava ägt rum den 9 mars 1920 och 3 juni 1924. Vid sistnämnda tillfälle beslöt drätselnämnden, att

nytt val av styrelsen i dess helhet skall äga rum vid 1926 års utgång.

Stat år 1925. Utgifter: 82,250 kr.; inkomster: 82,250 kr. (därav överskottsmedel från föregående år 13,750 kr.).

Styrelse.

H. K. H. Prins Eugen, ordf.; **Eriksson**, Chr., skulptör; **Johansson-Thor**, E. N., målare; **Kinander**, C. E., direktör; **Lamm**, H. F., grosshandlare; **Larsson**, Oscar E., borgarråd, stadsfullm.; **Laurin**, T. O., direktör.

Intendent

(10,500 kr.).

Strindberg, S.

Ett *kontorsbiträde* (3,240 kr.), en *kas-sörska* (2,760 kr.), en *tillsyningsman* (3,330 kr.), två *vakter* (2,880 kr.) samt extra *vakter*.

Stockholms stads industriella verk.

Industriverksstyrelsen.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket». Styrelsen sammanträder minst en gång varje månad.

Stockholms stads gasverk och elektricitetsverk samt vattenledningsverk förvaltas — sedan vid den år 1920 genomförda kommunala omorganisationen vattenledningsverket utbrutits ur det förut under drätselnämndens andra avdelning ställda byggnadskontoret och sammanförts med gas- och elektricitetsverken — fr. o. m. april 1920 av en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms stads industriella verk. Denna består av, förutom ordförande och vice ordförande, som utses av stadskollegiet, fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två kalenderår. Ordförande skall vara ett av borgarråden och vice ordförande en av stadskollegiets övriga ledamöter. Vid styrelsens sammanträden äga verkställande direktören för gas- och elektricitetsverken samt vattenledningschefen närvara och var för sitt förvaltningsområde deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet. Enahanda befogenhet tillkommer överingenjör vid gas- och elektricitetsverken med avseende å ärende, som av honom inför styrelsen föredrages.

Industriverksstyrelsen har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens gas-, elektricitets- och vattenledningsverk ävensom vattenfall, andra fastigheter och anläggningar, som av staden för dessa verk användas eller förvärfvas, jämte för hithörande ändamål utförda ledningar och andra anläggningar. Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå taxa och reglemente för begagnande av gas, elektricitet och vatten från de kommunala verken, grunder för bestämmande av priset för den allmänna gatubelysningen, där ej överenskommelse härom kan komma till stånd med vederbörande nämnd, samt gasens värmevärde. I början av varje år skall styrelsen till gatunämnden avlämna uppgift å de arbeten i stadens gator, som skola under året utföras. I fråga om gatubelysningen har styrelsen att ställa sig till efterrättelse av gatunämndens meddelade beslut. För granskning av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer jämte två suppleanter.

Delegerade av styrelsen, bestående av ordföranden, vice ordföranden, jämte suppleant

för denne, samt en ledamot jämte suppleant, äga att mellan styrelsens sammanträden tillsammans med direktören för gas- och elektricitetsverken, resp. vattenledningschefen, och under förutsättning att meningsskiljaktighet ej råder, fatta beslut i frågor av mindre räckvidd eller av särskilt brådskande natur, med skyldighet för delegerade att vid styrelsens närmast infallande sammanträde anmäla sålunda fattade beslut.

F. n. pågår utredning (genom en av stadskollegiet tillsatt kommitté) ang. eventuellt förändrad organisation av de industriella verken (jfr sid. 231).

Instruktion m. m. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads industriella verk, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920. Arbetsordning för styrelsen över Stockholms stads industriella verk jämte instruktion för direktören och överingenjörerna vid gas- och elektricitetsverken samt vattenledningschefen, antagen av industriverksstyrelsen den 10 maj 1920 med ändring den 17 dec. s. å. Instruktion för industriverksstyrelsens sekreterare och juridiska biträde, antagen av industriverksstyrelsen den 25 febr. 1921.

Stat år 1923. Utgifter: 33,039,700 kr. (däruv att täckas med låneanordning 5,166,000 kr.); inkomster: 30,431,700 kr.

Styrelsen över Stockholms stads industriella verk.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

- *Andersson, E. V., förrädmästare, stadsfullm.
- Andersson, J. Edvin, ombudsman, stadsfullm.
- *Hjorth, J. E., direktör.
- Pålsson, E. A. V., slöjd lärare, stadsfullm.
- *Rossander, C. A. J., professor, stadsfullm.

Suppleanter.

- *Almström, O. H., disponent, stadsfullm.
- Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm.
- *Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.

IV.

*Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.
Lundström, P. J., tryckeriföreståndare.

Sekreterare och ombudsman

(4,600 kr.).

Boye, C. T. Hultman-, tjl., *tj.f. Hedelius*, A. G.

Delegerade av styrelsen.

Åkerman, G. R. J., ordf.; en vakant, vice ordf.; Hjorth, J. E.; Andersson, J. E. (suppl. för vice ordf.); Almström, O. H. (suppl. för Hjorth).

Industriverksstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Falk, S. G., direktör, stadsfullm.

Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.

Johansson, K. E., landsorganisationens sekreterare.

Suppleanter:

de Wahl, A., civilingenjör.

Söderberg, P., ombudsman.

Vattenledningsverket.

Huvudkontor: Torsgatan 30, Va.; t. »vattenledningsverket»; expeditionstid: 9—4,30 (lördagar och helgdagsaftnar 9—2).

Distributionen: Torsgatan 30, Va.; t. »vattenledningsverket»; expeditionstid: 9—4,30, lördagar och helgdagsaftnar 9—2 (för telefonmeddelanden hela dygnet t. »vattenledningsverket»).

Debiteringskontor för vattenavgifter: stadshuset, n. b., C.; t. »stadshuset»; expeditionstid: 10—2,30 (lördagar och helgdagsaftnar 10—2).

Norsborgsverket: t. Norsborg 10 och 44.

Den 6 december 1855 beslöt Stockholms sockenstämmonämnd anlägga en allmän ledning för filtrerat vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten uteslutande ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den härför inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 december 1899 och 7 maj 1900 beslöt stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Bornsjön och Mälaren, anlägga ett nytt vattenledningsverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. Denna anläggning invigdes den 4 oktober 1904. Den gamla anläggningen vid Årstaviken nedlades år 1923. Inom stadens område finnas dessutom vattenreservoarer i Årstalunden, Vanadislunden och Stadshagen samt (för en högttryckszon) ett vattentorn vid Mosebacketorg.

Vattenledningsverket, som till en början sorterade under en av sockenstämmonämnden ut-

sedd »direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», överflyttades 1864 till den detta år bildade drätselnämnden, där det sedermera ställdes under dåv. byggnadskontoret. I samband med den kommunala omorganisationens genomförande år 1920 blev emellertid vattenledningsverket utbrutet ur byggnadskontoret och förlagt under den nyinrättade industriverksstyrelsen.

Vattenledningsverket uppgör förslag till vattenledningens rörnät, pumpstationer, vattenkastare, fontäner m. m., verkställen anläggning och underhåll av desamma samt uppehåller driften av vattenledningsverket.

Reglemente m. m. Reglemente för begagnande av Stockholms vattenledning, antaget av stadsfullmäktige den 11 nov. 1887. Taxa å vatten från Stockholms stads vattenledningsverk, antagen av stadsfullmäktige den 17 nov. 1924. Enligt denna taxa utlämnas vatten endast genom vattenmätare; priset utgör 23 öre per kbm. (med rabatt för större förbrukning).

Stat år 1925. Utgifter: 4,563,700 kr. (därav att täckas med låne-medel 1,149,000 kr.); inkomster: 3,758,700 kr.

Vattenledningschef (26).

Nordenstrahl, T. O. R.; mottagningstid: 1—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—2.

Förste ingenjör (23).

Bergström, J. F.; mottagningstid: 1—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—2.

Ingenjör (21)

(föreståndare för rörnätet och distributionen).

Dahlöf, G. A.; mottagningstid: 9—10 och 1—2.

Ingenjör (21)

(föreståndare för Norsborgsverket).

Åberg, E. M., tjl. (se under hamnstyrelsen), *tj.f.*

Helleday, W. H. (se nedan).

Byråingenjör (19).

Ericsson, G. J. I.

Ingenjörer (18).

Alrutz, E. T., mottagningstid: 9—10 och 1—2;

Helleday, W. H., tjl. (se ovan), *tj.f. Svensson*,

E. D.; Erikson, S. V.

Ingenjör (17).

Forsman, F. A., föreståndare för mätare- och verkstaden vid distributionen.

Konstruktör (16).

Isaksson, J. O.

Två extra ingenjörer (6,000—3,600 kr.), två ritare (4,500—3,900 kr.), två ritbiträden (7).

Föreståndare för laboratoriet

(600, resp. 2,400 kr.).

Sondén, K. G. A. (kemiska avd.); Huss, H. A. (bakteriologiska avd.).

Två laboratoriebiträden (3,900—3,360 kr.).

Bokhållare (18).

Hagberg, J. T. F., kamrerare, föreståndare för bokföringsavdelningen.

Föreståndare vid kontoret för debitering av vatten- och renhållningsavgifter (18).

Ekebohm, N. K. K.

Förrådsförvaltare (18).

Edwall, A.

Bokhållare (17).

Enblom, K. J. E.; Erikson, T. K. I. (vid debiteringskontoret).

Bokhållare (15).

Flagstad, C. A. E.; Lundgren, C. A.

Förste vaktmästare (7).

Moberg, K. G. E.

En *förrådsmästare* (11), fyra *kontorskrivare* (därav en vid debiteringskontoret) (11), två *kontorsskrivare* (9), nio *kontorsskrivare* (därav fyra vid debiteringskontoret) (7), tre *extra bokhållare* (3,300—3,060 kr.), två *extra kontorsskrivare* (3,480—2,880 kr.), fem *extra kontorsbiträden* (2,100—1,620 kr.), en *telefonist* (1,380 kr.), två *extra vaktmästare* (1,740 kr.), ett *vaktmästarbiträde*.

Övermaskinist (16).

Cederqvist, K. A.

En *biträdande övermaskinist* (15), två *verkmästare* (15), två *verkmästare* (14), en *förrådsverkmästare* (14), två *verkmästare* (12), tre *maskinister* (12), femton *distriktsförmän* (9), tre *automobilförare* (7), två *extra maskinister* (4,800—3,840 kr.), två *extra verkmästare* (4,320—4,200 kr.), ett *extra verkmästarbiträde* (2,880 kr.), sex *avläsare*.

Vattenledningsentreprenörer.¹⁾

Arbete med nyanläggning, utsträckning, förändring eller reparation av till stadens vattenledningsverk ansluten vattenledning, får icke utföras av annan än den, som av industriverksstyrelsen antagits som entreprenör för dylika arbeten.

Reglemente. Bestämmelser rörande entreprenörsrättigheter för vattenledningsarbeten i

¹⁾ Dessa entreprenörer (med undantag av Pehrson, K., Jonsson, J. A. och Korsners rörlednings-ab.; se nedan) äro även av gatunämnden godkända såsom avloppsledningsentreprenörer (jfr sid. 214).

Stockholm med instruktion för antagna entreprenörer, utfärdade av industriverksstyrelsen den 2 maj 1924.

(Firmainnehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, *Sö.*; t. 20 25, Söder 89 06.

AB. Björnberg & Wikström; Surbrunnsgatan 26, *Va.*; t. Vasa 30 53, Vasa 73 25.

AB. Clausens gas- och vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, *C.*; t. »Clausens».

AB. A. Conlton; Hjärnegatan 6, *C.*; t. 339 89, Kungsh. 10 75.

AB. Fahnehjelm & C:o; Luntmakaregatan 14, *C.*; t. 2 38, Norr 25.

AB. M. Færden; Kungstensgatan 10, *Va.*; t. 34 14, Norr 6 38.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, *C.*; t. Norr 164 00, Norr 164 24, Norr 164 30.

AB. Carl Hansson; Upplandsgatan 20, *Va.*; t. 125 07, Vasa 58 11.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, *C.*; t. 31 20, Norr 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, *C.*; t. 57 44, Norr 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 40, *Sö.*; t. 30 23, Söder 95 16.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, *C.*; t. 11 75, Norr 74 04.

AB. A. Rundquist & C:o; Jakobsbergsgatan 23, *C.*; t. 3 03, Norr 46 09.

AB. Axel Sjögren & C:o; Mästersamuelsgatan 34, *C.*; t. »Axel Sjögren & C:o».

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, *C.*; t. »P. A. Sjögren».

Ahlsien & C:o; Kungsholmsstrand 131, *C.*; t. Norr 197 93.

Ahxner, Harald, Riddaregatan 17, *Ö.Dj.*; t. 736 84, Norr 46 84.

Berggrens rörledningsaffär; Sibyllegatan 41, *Ö.*; t. 709 80, Norr 42 20.

Billmans fabriks- och handels-ab.; Regeringsgatan 88, *C.*; t. 48 11, Norr 44 80.

Bromma rörledningsaffär; Älviksvägen 170, Äppelviken; t. Äppelviken 1 56 (endast inom Bromma).

Carlsson, S. J., & C:o; Stora Katrineberg 24, Liljeholmen; t. Liljeholmen 1 05 (endast inom Brännkyrka).

Centrala rörlednings-ab.; Skärgårdsgatan 10, *St.*; t. Norr 152 10.

Eriksson & Olsson; Stockholmsvägen 35, Enskede; t. Enskede 10 50 (endast inom Brännkyrka).

Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Barnhusgatan 20, *C.*; t. Norr 165 87, Norr 167 52.

Hammarsten, W. A.; Karlshov, Örby, Älvsjö; t. Örby 58 (endast inom Brännkyrka).

Hellman & Son; Hornsgatan 145, *Sö.*; t. Söder 311 57.

Johansson, J. L., & C:o; Birgerjarlsgratan 106, *Va.*; t. 56 75, Norr 56 75.

Jonsson, J. A.; Liseberg 2, Älvsjö; t. Örby 2 04 (endast inom Brännkyrka).
Korsners rörlednings-ab.; Rådmansgatan 59, *Va.*; t. Vasa 142 90, Vasa 142 95.
Lindéns, C., rörlednings-ab.; Kungsgatan 73, *C.*; t. 322 42, Kungsh. 35 28.
Ljungberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9, *St.*; t. 2 62, Norr 27 19.
Lundquist, J., & C:o; Döbelnsgatan 54, *Va.*; t. 806 49, Vasa 35 19.
Pehrson, K.; Klyftvägen, Kungsholms villastad; t. Ulvsunda 1 45 (endast inom Bromma).
Rörlednings-ab. Montör.; Rensgatan 5, *Va.*; t. Vasa 138 72, Vasa 138 73.
Sylvan, Herman.; Jakobsbergsgatan 27, *C.*; t. 33 91, Norr 95 26.
Vasa rörledningsaffär.; Rörstrandsgatan 2, *Va.*; t. Vasa 149 64.
Widebergs, Sven, efterträdare, K. Elmén.; Bryggaregatan 12, *C.*; t. 50 46, Norr 74 06.
Värmelednings-ab. Calor.; Arbetaregatan 32, *C.*; t. 340 31, Norr 62 84.

Gas- och elektricitetsverken.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Reglementen m. m. Reglemente för begagnande av gas från Stockholms gasverk och reglemente för begagnande av elektrisk ström från Stockholms elektricitetsverk, antagna av stadsfullmäktige den 16 dec. 1912, med ändringar den 10 nov. 1924. Taxa för gas, levererad från Stockholms gasverk, antagen av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, med ändring den 15 dec. 1924; enligt denna taxa utgör gaspriset f. n. 12 öre per kbm. (med rabatt för större förbrukning). Taxa för elektrisk energi, levererad från Stockholms elektricitetsverk, antagen av stadsfullmäktige den 19 dec. 1923, med ändring den 2 febr. 1925; enligt denna taxa utgör priset per kwt. för belysning 30 öre och för motorström 18 öre (med rabatt för större förbrukning). Stadsfullmäktige hava fastställt bestämmelser rörande leverans av gas till Sundbyberg (d. 29 april 1912), till Råsunda (d. 16 juni 1913) och till Nya Hagalund (d. 29 juni 1914).

Direktörskontoret.

(Gemensamt för båda verken.)

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, *lördagar och helgdagsaftnar* 9—2.

Direktör
(20,000 kr.).

Dahlander, R.; mottagningstid: 2—3, *lördagar och helgdagsaftnar* 1—1,30.

Kontorschef (22).

Kihlström, O., 1:e kamrerare; mottagningstid: 2—3, *lördagar och helgdagsaftnar* 1—1,30.

Bokhållare (18).

Tegnér, U. W., aktuarie.

Bokföringsavdelningen.

Förste bokförare (18).

Winge, F. G. E., kamrerare; **Porne, G. E.,** kamrerare, tjl. (se sid. 221), *tjfr. Bergman, A. E.,* bokhållare (se nedan).

Bokhållare.

Särling, A. A. A., **Edholm, J. A.** (17); **Lindström, V. R. A.,** **Ålsén, J. A. H.** (15); **Hultström, F. G.** (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.).

Kassakontoret.

Förste kassör (19).

Roggen, H. A.

Kassör (17).

Widfond, S. A.

Bokhållare.

Schalin, A. V. (17); **Svensson, N. G. A.** (15).

Korrespondent och föreståndare för biproduktsförsäljningen (20).

Edberg, F. O., kamrerare; träffas säkrast 2—3, *lördagar och helgdagsaftnar* 1—1,30.

Direktörskontorets kansli.

Bokhållare.

Larsson, C. J. (17); **Schwartz, T. G.** (13).

Två stenografer (7).

Förrådsintendentens expedition.

Förrådsintendent (20).

Pihlgren, O. V.; mottagningstid: 2—3, *lördagar och helgdagsaftnar* 1—1,30.

Bokhållare (15).

Svartengren, C. A.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.).

Förste vaktmästare (7).

Johansson, F. A. O.

Sju expeditionsvakter.

Gasverket.

Adresser, telefoner m. m.: se nedan.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas husägare om lämpligheten av att göra gatubelys-

IV.

ningen till en för hela staden gemensam angelägenhet. Något formligt beslut därom fattades likväl icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutanderätten hade övergått till sockenstämmonämnden. Den 18 december 1853 tändes gasen första gången i Stockholm. I januari året därpå var gasbelysningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans församlingar. Belysningen hade staden på vissa koncessionsvillkor tills vidare överlåtit på ett gaslysningsbolag. Det dröjde till hösten 1860, innan gasbelysningen utsträcktes till stadens övriga församlingar. Tio år därefter hade en utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet. Stockholms stad hade bland de nämnda koncessionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige beslöt nu att begagna denna rätt. Vid koncessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick till följd härav gasverket i stadens ägo, och gastillverkningen började med sagda dag att drivas för stadens räkning. Genom utvidgningsarbeten, som i det närmaste voro färdiga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket, Klaragasverket, till dubbla storleken. När tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning var inne, beslöt att anlägga ett nytt gasverk. Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande Hjorthagen inom norra Djurgården med strand vill Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till lägenheterna Mariedal och Ropsten förvärfvades för vinnande av ökat strandutrymme. Planen till det nya verket, Värtagasverket, uppgjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets framtida nedläggande som behovet av utvidgning under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnadsarbetena togo sin början 1890 och fortgingo till hösten 1893, då anläggningen började tagas i användning och för första gången tillförde staden gas. I enlighet med av stadsfullmäktige år 1913 fattat beslut har Värtagasverket sedermera avsevärt utvidgats och moderniserats. Arbetena härmed avslutades år 1921. Gasen tillverkas numera i kammarugnar, vilka som biprodukt giva en för värmeledningar särskilt lämplig koks. På hösten 1919 inställdes driften vid Klaragasverket; verket nedlades definitivt hösten 1922. — En större administrationsbyggnad, som uppförts vid Torsgatan, togs i bruk år 1906.

Stat år 1925. Utgifter: 10,508,000 kr. (däruv att täckas med lånemedel 150,000 kr.); inkomster: 10,880,000 kr.

Överingenjör (27).

Blomqvist, E. R.; t. »gasverket»; mottagnings-tid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Gasverkets kansli.

Torsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Bokhållare (15).

Förssell, K. G.

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *kontorsskrivare* (11), två *stenografer* (7), en *vaktmästare* (6).

Försäljningsexpeditionen.

Torsgatan 24, Va.; t. »gasverkets koks-försäljning»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Föreståndare.

Carell, S. T., bokhållare (17).

Bokhållare och kassör (15).

Morén, O. W.

Bokhållare (13).

Håkansson, G. H.; Lindvall, J. V. A.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), ett *kontorsbiträde* (5), en *expeditionsvakt*.

Värtagasverket.

Värtan; t. 711 82, 729 51, 729 86, Norr 74 26, Norr 82 48; expeditionstid: 8,30—4,30, lördagar och helgdagsaftnar 8,30—1,30.

Förste ingenjör för driften (24)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 17, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Morén, K. E.; mottagnings-tid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer för driften (20)

(nuv. inneh. kvarstå å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Dahlin, O. B.; Fredriksson, V. J. V.

Ingenjör för driften (20).

Jeanson, K. B. H.

Byråingenjör (22).

Molin, A. G.

Laboratorieföreståndare (19).

Qvarfort, S. G.

Fyra *kemister* och *laboranter* (5,700—2,520 kr.), fyra *ritare* (5,400—3,600 kr.), en *laboratorievak*.

Förste gasmästare (17).

Ekman, O. G.

Tre *gasmästare* (15).

Iv.

Förste verkmästare (17).

Cronvall, J.; Sjölund, K. J.; Danielsson, S. E.

Två verkmästare (15).

Bokföringsavdelningen.

Kamrerare (19).

Malmborg, E. K. G.

Bokhållare.

Idholm, K. G. (17); Gihl, C. I. E., Jaensson, K. B. (15); Sköld, E. E. E., Törngren, B. T. O., Rehnberg, A. O., Johnsson, J. A. G. (13).

En kontorsskrivare (11), en extra bokhållare (3,900 kr.), ett extra kontorsbiträde (3,300 kr.), två expeditionsvakter.

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (18).

Bergstrand, K. H.

Bokhållare.

Eklöf, E. A. (17); Strandberg, K. W. (15); Ericson, H. T. S., Andersson, V. G. (13).

En förrådsmästare (13).

Dessutom vid Värtagasverket: fyra maskinister (12), fem förmän (12), tio förmän (11), sju förmän (10), tre förrådsvakter (6) och sex portvakter (6) samt 217 arbetare (vid 1925 års början).

Distributionen.

Torgsgatan 22, Va.; t. »gasverket»; expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (24).

Lewin, R. C.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byrå för tekniska utredningar.

Byråingenjör (22).

Danielson, A.

Extra byråingenjör

(7,200 kr.).

Wennerbärg, P. A.

Tre ritare (4,800—2,520 kr.).

Provköket.

Torgsgatan 26, Va.

Hemkonsulent

(3,300 kr.).

Andersson, f. Jönsson, Elina V.

Bokföringsavdelningen.

Bokhållare.

Haglund, J. B. (17); Ahrfelt, K. H. (15); Harlén, C. G. (13).

Rörnäts- och gatubelysningsavdelningen.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Hybbinette, N. F.

Förste verkmästare (17).

Johansson, A. G.

Två verkmästare (15).

Bokhållare (13).

Stenberg, N. G.

En kartritare (4,500 kr.).

Installations- och verkstadsavdelningen.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Cederström, E. B.

Förste verkmästare (17).

Karlsson, K. L.; Södergård, E. E. E.

Bokhållare.

Gillstedt, A. H. (17); Carlsson, S. V. (13).

En kontorsskrivare (7), ett kontorsbiträde (5).

Norra utställningen.

Kungsgatan 54, C.; t. »gasverket».

Södra utställningen.

Västra Slussgatan, Sö.; t. »gasverket».

Mätare- och kontrollavdelningen.

Ingenjörer.

Larson, J. V. (19); Schylow, T. E. (18).

Förste verkmästare (17).

Stenberg, C. F. L.

En verkmästare (15).

Bokhållare (13).

Nilsson, G. D.

En *extra bokhållare* (3,900 kr.).

Förrådskontoret.

Förrådsförvaltare (18).

Rossing, C. A. E.

Bokhållare.

Nyström, J. D., Bergschöld, F. E. (15): Fredrikson, E. G., Samuelson, K. A. W. (13).

En *förrådsmästare* (13), en *extra bokhållare* (4,200 kr.).

Avdelningen för avläsning och uppbörd.

Uppbördschef (19).

Sirlfeldt, C. A.

Bokhållare (17).

Lindström, K. F. (å räkningskontoret I); Jörne, T. (å räkningskontoret II); Ekstrand, G. M. (för avläsning); Bergman, A. E., tjl. (se ovan) (för inkasseringsavd.).

Bokhållare.

Larsson, J. E., Schönhult, S. I. M., Anderson, E. V. (15); Keyser, F. R., Fröding, V. K. H., Broman, I. R., Johansson, G. V., Jönsson, E. W., Widegren, E. M. (13).

Två *extra bokhållare* (4,200 kr.), två *kontorsskrivare* (9), fyra *kontorsskrivare* (7), fem *kontorsbiträden* (5), två *extra kontorsbiträden* (2,580—1,980 kr.).Fyra *uppbördsförmän* (12), tre *centraluppbördsförmän* (11), fyrtio två *uppbördsförmän* (10), tre *extra uppbördsförmän* (3,660—2,940 kr.), en *förmän* (11), sex *förmän* (10), fem *förmän* (9), två *förrådsvakter* (6), två *automobilförare* (7), en *klockvakt* (5), tre *portvakter* (4), två *telefonister* (2,340—1,980 kr.), fyra *expeditionsvakter* samt 238 *arbetare* (vid 1925 års början).**Elektricitetsverket.***Adresser, telefoner m. m.: se nedan.*
Expeditionstid: 9—5, lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

På grund av motion, väckt 1887 inom stadsfullmäktige, inkom gasverksstyrelsen i oktober 1889 med förslag till anläggning av ett elektricitetsverk för större delen av Norrmalm, avsett till en början för endast 10,000 lampor, men för en framtida utvidgning till 30,000 lampor.

Detta förslag antogs av stadsfullmäktige den 13 december 1889. Sedan tomten nr 6 i kv. Hästen (Regeringsgatan 38) blivit inköpt, ansgo stadsfullmäktige den 19 december 1890 medel för anläggningens utförande. Den 1 september 1892 öppnades Brunkebergsvirket — såsom stationen kallades — officiellt, och då voro 1,024 glödlampor inkopplade. Verket utvidgades sedermera väsentligt i mån av behov. Under åren 1911—1912 borttogos ångmaskinerna och ombyggdes verket till enbart understation.

Den 1 juni 1900 biföllo stadsfullmäktige gasverksstyrelsens hemställan att, på det att hela staden måtte kunna förses med elektrisk ström för lyse och kraft, låta utföra ett ångkraftverk i Hjorthagen — den blivande elektriska huvudstationen vid Värtan — med därtill hörande understationer och ledningsnät.

Det nya elektricitetsverket vid Värtan med dess understationer i staden blev i det närmaste fullbordat till sin första utbyggnad under år 1903 och började sin verksamhet den 30 september samma år, då ström för första gången utsläpptes från Tulestationen. Kronobergsstationen började sin verksamhet den 14 oktober s. å. och Katarinastationen den 3 november s. å. Till Brunkebergsvirket levererades ström från Värtaverket första gången den 28 november s. å. Djurgårdsstationen färdigbyggdes 1906, Enskedestationen 1911, Nybohovstationen och Lillsjöstationen 1914.¹⁾

Under år 1905 inköptes från Söderfors aktiebolag ett flertal forars i Dalälven till ett pris av c:a 1,150,000 kr. för en blivande vattenkraftstation, benämnd Untraverket. Arbetet med verkets utbyggande påbörjades 1912 och kunde, sedan byggnadsförslaget i oktober 1914 vunnit laga kraft, upptagas i full utsträckning. Den 23 december 1918 levererades för första gången energi från Untra till Stockholm, och år 1921 avslutades hela utbyggnaden. Untraverket kan nu med sina fyra turbiner å 10,000 hkr av Dalälvens vattenkraft uttaga 40,000 hkr för överförande till Stockholm. Kostnaden för anläggningen i dess helhet har uppgått till 27,489,987.78 kr.

På grund av det under senare tid alltmer ökade behovet av elektrisk energi för olika ändamål har det emellertid visat sig, att Untraverket inom relativt få år ej längre torde kunna tillgodose Stockholms hela behov av vattenkraft. För att tillförsäkra staden möjlighet att fylla dess framtida behov i detta hänseende inköpte staden 1920 den i Indalsälven belägna Svartåhålsforsen för en kostnad av omkring 1,350,000

¹⁾ Stadsfullmäktige hava den 19 dec. 1923 och 2 febr. 1925 beviljat medel till uppförande av två nya understationer, en i kv. Harpan å Östermalm och en i kv. Postiljonen å Södermalm. Den 2 febr. 1925 beviljade stadsfullmäktige därjämte medel till utvidgning av Värtaelektricitetsverket och vissa understationer.

Iv. kr. Fullt utbyggd och efter vissa sjöregleringar beräknas Svarthälsforsen kunna lämna 60,000 hkr.
Stat år 1925. Utgifter: 17,968,000 kr. (därav att täckas med lånemedel 3,867,000 kr.); inkomster: 15,793,000 kr.

Överingenjör (27).

Decker, A; Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket»; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Elektricitetsverkets kansli.

Tulegatan 13, Va., t. »elektricitetsverket».

Bokhållare (18).

Lindqvist, C. E. O., aktuarie.

Bokhållare.

Gustafsson, K. F. (15); Alsén, E. D. J. (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), tre *stenografer* (7), ett *extra biträde* (3,420 kr.), tre *extra kontorsbiträden* och *telefonister* (2,100—1,980 kr.), fyra *expeditionsvakter*.

Driften.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Richson, E. H.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 2,000 kr., bostad, värme och lyse).

Andreason, E. M.

Ingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme och lyse).

Dahl, A. M.

Extra ingenjörer

(5,100 kr.).

Påhle, E. A. P.; Dahlgren, F. A.

Fyra *ritare* (5,400—3,600 kr.).

Förste verkmästare (17).

Nilsson, K. E.

Tre *verkmästare* (15).

Untraverket.

Postadress: Orrskog; t. Tierp 57.

Driftchef (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 17, bostad, värme, lyse och planteringsland).

Hollstein, J. A. G.

Förste verkmästare (17).

Hammarlund, K. A.

Övermaskinist (17).

Hedling, K. K.

Bokhållare (17).

Vakant, *tjff. Lagerquist, K. H.*, bokhållare (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *för-rådsförmän* (10), en *expeditionsvakt*.

Värtaverket.

Värtan; kontoret: t. 744 24, Norr 51 84; maskinrummet: t. 744 47.

Maskiningenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 16, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Lindblad, B. E.

Elektroingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 14, konjunkturtillägg 1,000 kr., bostad, värme, lyse och planteringsland).

Holmberg, K. R.

Extra ingenjör

(5,100 kr.).

Gustavsson, F. H.

Övermaskinist (17).

Mattsson, F. L. L.

Förste verkmästare (17).

Råman, C. A.

Två *biträdande övermaskinister* (15).

Bokhållare.

Ström, N. D. (17); Holmgren, K. A. (15); Broström, T. (13).

En *ritare* (4,800 kr.), en *förrådsförmän* (10), ett *verkmästarbiträde* (8), ett *extra verkmästarbiträde* (2,220 kr.), en *portvakt* (4), en *expeditionsvakt*.

Tulestationen.

Tulegatan 9 & 11, Va.; t. 136 84, Norr 197 57.

Fyra *stationsförmän* (12).

Brunkebergssstationen.

Regeringsgatan 38, C.; t. Norr 207 18.

Fyra *stationsförmän* (11).

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 55—57, C.; t. Norr 167 06.

Fyra *stationsförmän* (11).

Katarinastationen.

Kapellgränd, Sö.; t. Söder 137 76.

Fyra stationsförmän (12).

Djurgårdsstationen.

Djurgården, Ö.Dj.; t. Norr 48 23.

Två stationsförmän (10).

Enskedestationen.

Enskede; t. Söder 334 43.

Tre stationsförmän (10).

Nybohovstationen (Brännkyrka).

Liljeholmen; t. Söder 348 90.

Tre stationsförmän (10).

Lillsjöstationen (Bromma).

Lillsjönäs, Ulvsunda; t. Norr 8 20.

Fyra stationsförmän (10).

Dessutom för driften: tjugufem maskinister (12), nio elektromaskinistförmän (12), tre stationsförmän (12), tre förmän (12), två stationsförmän (11), två batteriförmän (10), tre förmän (10), fyrtio elektromaskinister (9).

Distributionen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Wallér, C. H.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,500 kr., bostad, värme och lyse).

Klingberg, K. Hj.

Ingenjörer (19).

Dalén, G. E. A.; Egnell, E. A.

Förste verkmästare (17).

Bergqvist, S. E.

En verkmästare (15), ett verkmästarebiträde (8).

Bokhållare.

Sundstrand, G. D. (18); Spång, P. E. (17), tj. (se sid. 56); Grandell, J. G., Wirén, C. G. L. (15); Eriksson, N. G. J., Kristoffersson, J., Holmberg, O. (13).

Sju extra bokhållare (4,200—2,100 kr.), tre expeditionsvakter.

Ledningsnäten.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste ingenjör (24).

Laurell, K. J.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjör (20).

Block, J. L.

Ingenjör (19)

(nuv. inneh. kvarstår å 1911 års lönestat: grupp 13, konjunkturtillägg 1,500 kr., bostad, värme och lyse).

Ringström, R. G.

Förste verkmästare (17).

Ohrling, A. W.

Två verkmästare (15).

Bokhållare (15).

Ramberg, J. S.

En extra bokhållare (3,900 kr.), fem ritare (3,600—3,300 kr.).

Dessutom vid ledningsnäten: en förman (12), två förmän (11), två förmän (10), en extra förman (3,840 kr.), ett verkmästarebiträde (8), två extra verkmästarebiträden (2,880—2,640 kr.).

Byrå för tekniska utredningar.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Byråingenjörer (22).

Widström, A. D.; Erikson, E.

Två ritare (5,700—3,060 kr.).

Verkstäderna.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förste verkmästare (17).

Andersson, A. L.

Två verkmästare (15), en förman (12), två förmän (11), en förman (10), två verkmästarebiträden (8), en automobilförare (7), en portvakt (4).

Ackvisitionsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Ingenjör

(för ackvisition och i samband därmed stående utredningar)
(högst 8,100 kr.).

Rahm, C. O.

Utställningen.

Regeringsgatan 38, C.; t. 66 27, Norr 10 62.

Föreståndare

(6,300 kr.).

Nissar, J. W., förman (se nedan).

Två biträden (4,200—1,860 kr.).

IV.

Uppbördsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Uppbördschef (19).

Eckerström, L. A.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kontraktsteckning.

Bokhållare.

Österman, G. H. (17); Millstein, O. F. M. (13).

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), en *uppbördsman* (10) (för inkassering av depositioner).

Avläsning.

Bokhållare.

Ericsson, G. E. (17); Hodell, F. E. B. (15).

En *extra bokhållare* (3,900 kr.), sju *förmän* (därav en tjänstledig; se ovan) (12), tjugu *uppbördsmän* (10), nitton *extra uppbördsmän* (3,660—3,120 kr.), växlande antal *extra skrivbiträden* samt tre *expeditionsvakter*.

Debitering och inkassering av strömvavgifter.

Bokhållare.

Östervall, C. J. (17); Mathson, L. A. W., Wetzdorff, K. E. B. (15); Kjellqvist, F. J. H., Rydberg, W. O., Biriell, E. P. V., Möller, E. O. V. (13).

Sju *extra bokhållare* (4,200—2,880 kr.), en *kontorsskrivare* (9), två *kontorsskrivare* (7), nio *kontorsbiträden* (5), två *extra kontorsbiträden* (2,340—1,980 kr.), två *centraluppbördsmän* (11), nitton *uppbördsmän* (10), fyra *extra uppbördsmän* (3,600—3,420 kr.), en *expeditionsvakt*.

Inbetalning av strömvavgifter och inkassögöromål utanför den vanliga inkasseringen.

Bokhållare.

Gustafsson, K. G. A. (17); Löfgren, K. R. (13).

Två *extra bokhållare* (3,900—2,820 kr.), två *centraluppbördsmän* (11), två *expeditionsvakter*.

Räkenskaps- och kassakontoret.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Kamrerare (19).

Ahlström, J. G.

Kassör (17).

Carlsson, A. T.

Bokhållare.

Bergwall, C. T. (17); Ullman, P. R., Fagerell, J. V. W. (15); Nyström, K. T., Guldbrand, S. G. (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *expeditionsvakt*.

Förrådskontoret.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Förrådsförvaltare (19).

Nylén, A. E.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Bokhållare (17).

Stenrot, J. A. T., förrådsförvaltarens assistent; Eriksson, K. E. M.

Inköpsavdelningen.

Bokhållare (13).

Thunholm, D. N. V.; Trotter, J. K.

Räkningsavdelningen.

Bokhållare (13).

Söderberg, K. S.

En *extra bokhållare* (4,200 kr.).

Bokföringsavdelningen.

Bokhållare.

Söderlind, R. D. (15); Trotz, G. (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), två *expeditionsvakter*.

Förråden.

Huvudförrådet.

En *förrådsmästare* (13), två *förrådsvakter* (6).

Värtaförrådet.

Se Värtaverket.

Untraförrådet.

Se Untraverket.

Husbyggnadsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; t. »elektricitetsverket».

Arbetschef

(10,000 kr.).

Hansson, A. G.; mottagningstid: 2—3, lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Arkitekt

(7,500 kr.).

de Frumerie, G.

Byråingenjör

(7,200 kr.).

Olsson, G. I.

Byggnadsingenjörer

(6,300—5,400 kr.).

Andersson, G. N.; Barke, K. F.; Eigert, R. E.

Byggmästare (6,000 kr.).

Hultman, C. V.

En *verkmästare* (3,900 kr.), fyra *ritare* (4,140—3,300 kr.).

Belysning av gator och allmänna platser.

Gas- och elektricitetsverken ombesörja belysningen av gator och allmänna platser. Belysningen sker dels med gas, dels med elektricitet och dels med fotogen.

Lykttändarpersonalen ombesörjer gas- och oljebelysningen; den elektriska belysningen, som tändes och släcks medelst automatiska anordningar, skötes av elektricitetsverkets montörer. Staden är indelad i fem lykttändardistrikt, vart och ett med sin förman och 12 å 20 lykttändare (se nedan).

Längsta lyktiden är den 25 december, då lyktorna tändas kl. 3,45 e. m. och släcks kl. 8,30 f. m.

Stat år 1925. Gasbelysningen: Utgifter (förutom gasförbrukning, ränta och amortering): 330,000 kr. Oljebelysningen: Utgifter (jfr ovan): 16,000 kr. Elektricitetsbelysningen: Utgifter (jfr ovan): 230,000 kr.

Arlöningar. Förmän: lönegrupp 9. Lykttändare: 3,384—3,084 kr.

Lykttändardistriktet.

1 distriktet.

Indraget.

2 distriktet.

Vaktrum: Skepparegatan 34, Ö. Dj.
Personal: 1 förman och 15 lykttändare.

3 distriktet.

Vaktrum: Förutv. klaragasverket, Vintervägen, C.

Personal: 1 förman och 17 lykttändare.

4 distriktet.

Vaktrum: Regeringsgatan 105, C.
Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

5 distriktet.

Vaktrum: Kocksgatan 20, Sö.
Personal: 1 förman och 12 lykttändare.

6 distriktet.

Vaktrum: Hornsgatan 92, Sö.
Personal: 1 förman och 20 lykttändare.
Inalles sålunda 5 förmän och 78 lykttändare; dessutom äro anställda 4 sifonpumpare.

Gas- och elektricitetsledningsentreprenörer.

Gasledningsentreprenörer.

Arbete med nyanläggning, utsträckning, förändring eller reparation av till stadens gasverk ansluten gasledning får icke utföras av annan än den, som blivt av industriverksstyrelsen antagen som entreprenör för dylika arbeten.

Reglemente. Bestämmelser rörande entreprenörrättigheter för gasledningsarbeten i Stockholm med instruktion för antagna entreprenörer, utfärdade av industriverksstyrelsen den 2 maj 1924.

(Firmainnehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

AB. Beskow & C:o; Högbergsgatan 30 A, Sö.; t. 20 25, Söder 89 05.

AB. Björnberg & Wikström; Surbrunnsgatan 26, Va.; t. Vasa 30 53, Vasa 73 25.

AB. Clausens Gas- och Vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, C.; t. »Clausens».

AB. A. Conilton; Hjärnegatan 6, C.; t. Kungsh. 10 75, 339 89.

AB. Fahnehjelm & C:o; Luntmakaregatan 14, C.; t. 2 38, Norr 25.

AB. M. Færden; Kungstengatan 10, Va.; t. 34 14, Norr 6 38.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, C.; t. Norr 164 00, Norr 164 24, Norr 164 30.

AB. Carl Hansson; Upplandsgatan 20, Va.; t. 125 07, Vasa 58 11.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, C.; t. 31 20, Norr 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, C.; t. 57 44, Norr 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 40, Sö.; t. 30 23, Söder 95 16.

AB. P. Naumburg & C:o; Norrlandsgatan 24, C.; t. 11 75, Norr 74 04.

AB. A. Rundquist & C:o; Jakobsbergsgatan 23, C.; t. 3 03, Norr 46 09.

AB. Axel Sjögren & C:o; Mästersamuelsgatan 34, C.; t. »Axel Sjögren & C:o».

AB. P. A. Sjögren; Mästersamuelsgatan 16, C.; t. »P. A. Sjögren».

Ahlsien & C:o; Kungsholmsstrand 131, C.; t. Norr 197 93.

Ahnner, Harald; Riddaregatan 17, Ö. Dj.; t. 736 84, Norr 46 84.

Berggrens rörledningsaffär; Sibyllegatan 41, Ö.; t. 709 80, Norr 42 20.

Billmans fabriks- och handels-ab.; Regeringsgatan 88, C.; t. 48 11, Norr 44 80.

Bromma rörledningsaffär; Alviksvägen 170, Äppelviken; t. Äppelviken 156 (endast inom Bromma).

Carlsson, S. J. & C:o; Stora Katrineberg 24, Liljeholmen; t. Liljeholmen 1 05 (endast inom Brännkyrka).

Centrala rörlednings-ab.; Skärgårdsgatan 10, St.; t. Norr 152 10.

IV.

Eriksson & Olsson; Stockholmsvägen 35, Enskede; t. Enskede 10 50 (endast inom Brännkyrka).
Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Barnhusgatan 20, C.; t. Norr 163 78, Norr 165 87, Norr 167 52.
Hellman & Son; Hornsgatan 145, Sö.; t. Söder 311 57.
Jonsson, J. A.; Liseberg 2, Älvsjö; t. Örby 2 04 (endast inom Brännkyrka).
Korsners rörlednings-ab.; Rådmansgatan 59, Va.; t. Vasa 142 90, Vasa 142 95.
Lindens, C., rörlednings-ab.; Kungsgatan 73, C.; t. 322 42, Kungsh. 35 28.
Ljungberg, J. A., & C:o; Skärgårdsgatan 9, St.; t. 2 62, Norr 27 19.
Lundqvist, J., & C:o; Döbelnsgatan 54, Va.; t. 806 49, Vasa 35 19.
Pehrson, K.; Klyftvägen, Kungsholms villastad; t. Ulysunda 1 45 (endast inom Bromma).
Rörlednings-ab. Montör; Rensgatan 5, Va.; t. Vasa 138 72, Vasa 138 73.
Sundin, V.; Vasalund 7, Hagalund; t. Hagalund 1 84 (endast inom Sundbyberg, Lilla Alby, Räsunda och Hagalund).
Sylvan, Herman; Jakobsbergsgatan 27, C.; t. 3391, Norr 95 26.
Vasa rörledningsaffär; Rörstrandsgatan 2, Va.; t. Vasa 149 64.
Widebergs, Sven, Eftr., K. Elmén; Bryggaregatan 12, C.; t. 50 46, Norr 74 06.
Värmelednings-ab. Calor; Arbetaregatan 32, C.; t. 340 81, Norr 62 84.

Elektricitetsverkets installatörer.

Arbete med nyanläggning, utsträckning, förändring eller reparation av till stadens elektricitetsverk anslutna elektriska ledningar och apparater får icke utföras av annan än den, som av industriverksstyrelsen antagits som installatör för dylika arbeten. Installatörer äro av två slag, *entreprenörer* och *installationsmästare*. Entreprenör äger rätt att utföra alla slag av installationsarbeten; installationsmästare däremot endast sådana arbeten av mindre omfattning (jfr nedan).

Reglemente. Bestämmelser rörande installationsrättigheter för Stockholms elektricitetsverk, antagna av industriverksstyrelsen den 27 febr. 1923. (Firmainnehavarna äro ej i egenskap av installatörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning.)

Entreprenörer.

Efter arbetstidens slut kunna fel anmälas till *elektriska entreprenörernas centralställe för felanmälningar*: t. Kungsh. 25 86, Vasa 24 15, Vasa 44 14.
A. E. G., Elektriska ab., filial i Stockholm; Sveavägen 21, C.; t. »A. E. G.».
Ahlsons elektriska ab.; Birgerjarlsgatan 31, C.; t. 144 19, Norr 146 05.
Allmänna svenska elektriska ab.; Klarabergsgatan 21, C.; t. »Asea».

Berg & C:o, Chr., Elektriska ab.; Tunnelgatan 20 A, C.; t. 235 99.
von Brömmsen, Adolph, Ingenjörsfirma; Kungsgatan 56, C.; t. 114 64 (endast för hissar).
Elektriska bolaget Poijes & Wettermark; Regeringsgatan 31, C.; t. 85 69, Norr 56 51, Norr 123 55.
Fackföreningarnas byggnadsproduktion, förening u. p. a.; Barnhusgatan 20, C.; t. Norr 163 78, Norr 165 87, Norr 167 52.
Graham Brothers ab.; Norr Mälarstrand 34, C.; t. »Graham Brothers».
Heilborns, Aug., elektricitetsbyrå; Drottninggatan 55, C.; t. 17, Norr 58 00.
Järnhs elektriska ab.; Malmstorgsgatan 8, C.; t. 1 08, 42 08, Norr 80 32, Norr 94 13, Norr 213 13.
Luth & Roséns elektriska ab:s filial; Lästmakaregatan 18, C.; t. 45 50, 52 28, Norr 108, Norr 83 62.
Löfquists, Hjalmar, elektriska ab.; Birgerjarlsgatan 23, C.; t. 5 03, 714 03, Norr 76 10.
Rudhammar & C:o, Elektriska ab.; Kungsgatan 56, C.; t. 105 36, Norr 46 24.
Siemens-Schuckert, Elektriska ab.; Kapstensgatan 6, Ö. Dj.; t. »Siemens-Schuckert» och Norr 50 90.
Skandia, Elektriska ab.; Tunnelgatan 14, C.; t. 223 30, 223 33, 223 96, Norr 45 24, Norr 45 74.
Småindustrier, ab.; Linnégatan 29, Ö.; t. 711 19, 760 16.
Werdenhoffs elektriska ab.; Biblioteksgatan 9, C.; t. 214 28, Norr 92 64.

Installationsmästare.

Installationsmästare äger endast rätt att utföra installationsarbete å anläggningar, som huvudsakligen äro avsedda för belysning och endast omfatta tvåledareanläggningar för 220 volt likström eller enfasanläggningar för lågspind växelström.

Björk, I. G. L.; Bergviksvägen 48, Smedslätten; t. Appelviken 13 25.
Ericson, C. E.; Fleminggatan 67, C.; t. Kungsh. 8 21.
Eriksson, E. A.; Folkungagatan 95, Sö.; t. 201 54.
Fredriksson, J.; Karlbergsvägen 36, Va.; t. 305 57, Norr 62 57.
Hjelmström, E. A.; Hornsgatan 19 B, Sö.; t. 39 78, Söder 339 78.
Jansson, K. A.; Roslagsgatan 54, Va.; t. Vasa 151 44.
Karlsson, K. E.; Grevgatan 29, Ö. Dj.; t. 739 87.
Lennström, E. V.; Skräddaregränd 2 B, St.; t. Norr 165 83.
Lundberg, C. J. I.; Årstadal 14, Liljeholmen; t. Liljeholmen 2 03.
Lundh, B. H.; Ringvägen 14, Sö.; t. Söder 305 39.
Nilsson, P.; Stockholmsvägen 99, Enskede, t. Enskede 1, Enskede 10 93.
Nordling, K. G.; Skånegatan 20, Sö.; t. Söder 99 91.

Stockholms stads hamnstyrelse

och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Katarinavägen 13 A och Stadsgården 14—16, Sö.; t. »hamnstyrelsen». Styrelsen sammanträder i regel varannan helgfri onsdag kl. 7,30 e. m.

I gamla tider ägde Stockholm en hamnstyrelse, »kommitterade för börs-, hamn- och brobyggnader». Senare hava frågor rörande stadens hamnväsende handlagts av drätselnämnden efter dess upprättande år 1864. År 1875 väcktes ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilket emellertid avslogs av stadsfullmäktige 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antog en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva utlåtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, som med år 1909 trädde i verksamhet.

I samband med ombildningen av den centrala stadsförvaltningen och på grundval av ett av särskilda kommittéer för hamnväsendets omorganisation utarbetat förslag har ny instruktion för hamnstyrelsen utfärdats den 19 mars 1920. Bland de härvid genomförda organisatoriska förändringarna märkes särskilt överförandet av byggnadskontorets hamnavdelning till hamnstyrelsen under benämningen hamnbyggnadsavdelningen samt inrättande av en ledande befattning i spetsen för hamnförvaltningen (hamndirektör). År 1921 ändrades hamnstyrelsens sammansättning därhän att, utöver de av stadsfullmäktige valda, kungl. maj:t och Stockholms handelskammare skulle utse vardera en ledamot (jfr nedan).

Hamnstyrelsen handhaver skötseln av stadens hamnväsen; det åligger den i sådant avseende att omhänderväsa hamnrörelsens drift och sända tillse, att för trafiken upplåtna delar av hamnen med därtill hörande anläggningar och inrättningar på ändamålsenligt sätt användas till handelns och sjöfartens bästa; att sörja för, att såväl tullhamnen som de färdigbyggda delarna av frihamnen med därtill hörande anläggningar och inrättningar underhållas i det skick, trafiken kräver, att handelns och sjöfartens behov av nya anläggningar bli tillgodosedda, samt att de utredningar, som härför erfordras, bli verkställda; samt att tillse, att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter, att handhåva till hamnväsendet hörande uppbörd och ombesörja förandet av nödiga räkenskaper över den styrelsen anförtrodda förvaltningen.

Hamnstyrelsen består av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av kungl. maj:t, en av Stockholms handelskammare samt fyra av stadsfullmäktige. För vardera av de av kungl. maj:t och Stockholms handelskammare utsedda ledamöterna tillsättes i enahanda ordning en suppleant. För övriga ledamöter väljs stadsfullmäktige fyra suppleanter.

Hamnstyrelsen biträdes vid skötseln av stadens hamnväsende av hamndirektören, vilken äger närvara vid styrelsens sammanträden med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Enahanda befogenhet tillkommer avdelningsföreståndare (se nedan) med avseende å ärende, som av honom inför styrelsen föredrages.

Hamndirektören, som har ledningen av och överinseendet över hamnrörelsen och hamnen, ävensom hamnväsendets förvaltning med därtill hörande uppbörd och räkenskaper, äger avgöra ärenden av löpande natur samt i övrigt ärenden av mindre vikt.

De hamnstyrelsen åliggande uppgifterna handläggas under hamndirektören å tre avdelningar, nämligen hamnkontoret för driften, hamnbyggnadsavdelningen för nybyggnad och underhåll samt kameralavdelningen, innefattande styrelsens räkenskapsavdelning och hamnkassakontoret. För handläggning av husbyggnadsärenden äger styrelsen påkalla biträde av vederbörande stadsmyndighet.

HS.

Styrelsens räkenskaper och förvaltning granskas årligen av tre utav stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktioner. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändringar den 29 april 1921. Instruktion för hamndirektören, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923. Instruktion för styrelsens sekreterare och ombudsman, fastställd av hamnstyrelsen den 4 jan. 1922.

Stat år 1925. Utgifter: 9,908,880 kr. (därav att täckas med lånemedel 2,533,000 kr.); inkomster: 4,483,480 kr. (därav ersättning från statsverket 26,500 kr.).

Hamnstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Övriga ledamöter.

*Fagerlund, C. A. V., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

Kamph, A. O. L., direktör, stadsfullm. (utsedd av kungl. maj:t).

Larsson, A. G., ombudsman (utsedd av stadsfullm.).

*Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

*Rissén, Hj. R., tullkassör (utsedd av stadsfullm.).

Suppleanter.

*Ancher, K. M., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

Forsman, F. V., direktör (utsedd av stadsfullm.).

Indebetou, E. A., direktör (utsedd av stadsfullm.).

Jacobsson, G. L., direktör (utsedd av kungl. maj:t).

*Törnberg, A. O. Oson, förste reparatör (utsedd av stadsfullm.).

*Weideman, C. O., åkeriföreståndare, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Hamnstyrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Ericson, T., grosshandlare.

Göthberg, J. A., förman.

Zetterlund, C. R., kontorschef.

Suppleanter:

Pettersson, C. M., hamnarbetare.

Zander, B. I., kapten.

Hamndirektör (29).

Vinberg, S. W. (förordn. t. o. m. ³⁰/4 1927); t. »hamnstyrelsen»; mottagningstid: 10—12.

Sekreterare och ombudsman

(4,700 kr.).

Boys, C. T. Hultman-, tjll., tjf. Ekman, S. O. V.

Kameralavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 3 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 02 (övriga tider); expeditionstid: 9,30—3, lördagar och helgdagsaftnar 9,30—2.

Kameralavdelningen, som består av styrelsens expedition och räkenskapsavdelning samt hamnkassakontoret, förestås av hamnkamreraren, vilken närmast under hamndirektören ansvarar för hamnstyrelsens räkenskaper och kassaväsen ävensom för dess taxe-, tull- och fastighetsärenden. Kameralavdelningen åligger bl. a. att öva tillsyn över att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter, att handhåva till hamnväsendet hörande uppbörd, att ombesörja förandet av nödiga räkenskaper över den styrelsen anförtrodda förvaltningen ävensom att handlägga övriga ärenden av ekonomisk art samt att öva inseende över stadens till tullverket upplåtna byggnader och handhåva förvaltningen av till hamnen hörande byggnader, områden och annan egendom, i den mån detta ej åligger annan avdelning. Uppbördsinspektören har att utöva kontroll över till hamnen inflytande medel. Hamnfogdarna hava att, var inom sitt område, debitera, uppbära och redovisa staden tillkommande hamnavgifter för fartyg och varor från inrikes ort; uppbörden av motsvarande avgifter för den utrikes trafiken ombesörjes av tullverket.

Författningar. Taxa å hamnavgifter i Stockholm för tiden t. o. m. år 1928, fastställd av kungl. maj:t den 12 sept. 1924. Överståthållarämbetets kungörelse ang. uppbörd av hamnavgifter i Stockholms tullhamn den 23 dec. 1924. Instruktion för hamnkamreraren, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923. Instruktion för hamnfogdarna i Stockholm den 6 febr. 1877. Reglemente för Stockholms stads mätare och vägare, fastställt av överståthållarämbetet den 25 april 1885. Taxa för Stockholms stads vägare, fastställd av överståthållarämbetet den 4 dec. 1924.

Stat år 1925. Utgifter: 439,190 kr.

Hamnkamrerare (21).

Gellerstedt, E. H. A.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 319 92 (övr. tider); mottagningstid: 1—3.

Expeditionen och räkenskapsavdelningen.

Tel.: »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 02 (övr. tider).

Bokhållare.

Sundmark, N. W. A. (17); **Berggren, C. G. E.** (13).

Kontorsskrivare och registrator (11).

Lundahl, f. Ekholm, G. E. V. (Gerd).

En *amanuens* (3,900 kr.), ett *kontorsbiträde* (5), två *extra kontorsbiträden* (1,980—1,860 kr.), en *telefonist* (1,860 kr.).

Förste vaktmästare (7).

Bäckman, G. O.

Två *vaktmästarbiträden* (1,860—1,020 kr.).

Hamnkassakontoret.

Stadsgården 14—16, 3 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen»; expeditionstid: 9,30—3, lördagar och helgdagsaftnar 9,30—2.

Uppbördsinspektör (19).

Lind, J. T.; träffas säkrast 1—3.

Kassör (15).

Åberg, P.

Hamnfogdar (14)

(dessutom provision å uppburna hamnavgifter).

Expeditionstid: under seglationstiden 8—6 (lördagar och helgdagsaftnar 8—5), vintertiden 9—3.

Bruzellius, A. G., hamnfogdekontoret Riddarholmshamnen 15, *St.;* t. Norr 25 14; **Österdahl, O. V.**, hamnfogdekontoret Klara strand, tillhuset för järnvägs gods, *C.;* t. Norr 94 32; **Heilman, J. A.**, hamnfogdekontoret Blasieholmshamnen, Hovslagaregatan 4, *C.;* t. Norr 40 55; **Anderson, K. A.**, hamnfogdekontoret Stadsgården 14—16, 3 tr.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 135 97 (övr. tider).

Bokhållare (13).

Hedlund, W.; **Ericsson, K. A.**

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *kassakontrollant* (5), ett *kontorsbiträde* (5), ett *extra kontorsbiträde* (1,680 kr.), en *vaktmästare* (6), sju *hamnfogdebiträden* (8; dessutom provision å av dem kontrollerad uppbörd), tre *hamninkasserare* (9), en *extra hamninkasserare* (3,540 kr.).

Hamnbyggnadsavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 4 tr., Sö.; t. »hamnstyrelsen» (9—5); expeditionstid: 9—4.

Hamnbyggnadsavdelningen, som förestås av överingenjören för hamnbyggnaderna, handhar hamnens samt under hamnstyrelsens förvaltning ställda slussars, kanalers och andra vattenbyggnaders samt broars och varvs nybygg-

nad och underhåll. Även i fråga om de färdigbyggda delarna av frihamnen åligger det avdelningen att verkställa underhållsarbeten.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 25 maj 1914 påbörjades år 1915 arbetet med anläggande av en ny farled från Saltsjön till Mälaren genom Hammarbysjön och Årstaviken med sluss vid Skanstull (den s. k. Hammarbyleden). T. o. m. år 1924 har av stadsfullmäktige för arbetena med Hammarbyledens utförande anvisats inalles 24,425,000 kr.

Instruktion. Instruktion för överingenjören vid hamnbyggnaderna, fastställd av hamnstyrelsen den 11 maj 1923.

Stat år 1925. Utgifter (utom arbetsanslagen): 206,100 kr.; inkomster: 990 kr.

Överingenjör (26).

Lundberg, K. A. (förordnad t. o. m. 1925); t. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 31 (övr. tider); mottagningstid: 1—4.

Förste ingenjör (23).

Sjödin, J.; t. »hamnstyrelsen» (9—5); 207 32 (övr. tider); mottagningstid: 2—4.

Arbetschef för Hammarbyleden
(13,200 kr.).

Åberg, E. M.; mottagningstid: 2—4.

Ingenjörer (21).

Nilsson, E. J., tjl., tjf. Lidberg, D.; Semler, C.

Maskiningenjör (21).

Davidsson, O. W.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), Söder 348 13 (övr. tider).

Ingenjörer (18).

Adler, B. F.; **Ekelöf, G. S.;** **Eriksson, E. E.**

Extra ingenjörer
(9,600—5,100 kr.).

Anger, D. V. E.; **Karlsson, A. A.;** **Wickert, K. A.;** **Hedström, E. A.;** **Bernell, S. M.;** **Bartoli, E. J. C.;** **Garberg, E. V.;** **Gustafson-Grale, G. J.;** **Borgardt, K. A. A.;** **Nilsson, K. O. Hj.;** **Ideström, S. A. M.;** **Arvidsson, H. F.**

Fyra *ritare* (4,800—3,000 kr.).

Varvsingenjör
(8,100 kr.).

Bley, W. N.

Varvsbokhållare (15).

Stahre, G. A.

Ett *ritbiträde* (7), ett *extra ritbiträde* (1,980 kr.), ett *kontorsbiträde* (5), tre *extra kontorsbiträden* (2,580—2,340 kr.), en *vaktmästare* (6).

HS.

Hamnbyggmästare (16).

Tall, J. A.; Andersson, A. T.; Andersson, A. O.

Kranverkmästare (16).

Nicklasson, A. V. E.; t. »hamnstyrelsen» (9—5),
Söder 348 13 (övr. tider).

Fyra verkmästare (14), en maskinist-
förmän (14), en verkmästare (12), sju verk-
mästare (5,100—3,840 kr.), en förråds-
mästare (5,100 kr.), tre ångbåtsbefälhavare (ej
å stat) samt 730 arbetare (vid 1925 års början).

Hamnkontoret.

Stadsgården 14—16, 2 tr., Sö.; t. »hamn-
styrelsen» (9—5), 207 36 (övriga tider);
expeditionstid: 8—6, lördagar och helg-
dagsaftnar 8—5, sön- och helgdagar 9—11.

Hamnkontoret, vars huvudsakliga uppgift är
att handhåva hamnrörelsens drift och därmed
sammanhängande förhållanden, förestås av hamn-
kaptenen. Denne åligger sålunda i främsta
rummet att ordna och öva tillsyn över trafik-
förhållandena i hamnen samt övervaka efterlev-
naden av för hamnen gällande föreskrifter.
Hamnmästarna handhåva med biträde av
hamnförmännen under hamnkaptenens sköt-
seln av hamnens drift, en var inom sitt distrikt.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa be-
stämd avgift, lotsa fartyg inom hamnområdet,
föra fartyg till av hamnkaptenen anvisad an-
karplats eller kaj och biträda med fartygs för-
läggning och förtöjning. Hamnlots åligger jäm-
väl att, i vad på honom ankommer, vaka över
efterlevnaden av hamnordningens föreskrifter och
till hamnkaptenen anmäla iakttagna överträdelser.
Av de hamnlotsar, som icke äro av tjänstegö-
rsmål upptagna, skall åtminstone en vara att anträffa
å hamnkontoret de tider på dagen, då detta hål-
les öppet.

För allmänna ordningen och säkerheten i
hamnen svarar polisverket, av vilket en särskild
avdelning, hamnpolisen, är inrättad för tjänst-
göring inom till hamnen hörande områden på
land och vatten (se ovan sid. 10). Hamnkapte-
nen och den honom underställda personalen åligger
att biträda hamnpolisen vid utförandet av
dess uppgifter.

Författningar. Hamnordning för Stock-
holm, fastställd av överståthållarämbetet den 15
juni 1921, med ändringar den 28 okt. 1922, 25 aug.
1923 och 1 febr. 1924. Instruktion för hamnkapte-
nen, fastställd av överståthållarämbetet den 18
febr. 1924. Instruktion för hamnmästarna, fast-
ställd av hamnstyrelsen den 3 juli 1923. Instruk-
tion för hamnförmännen, fastställd av hamnsty-
relsen den 22 dec. 1924. Instruktion för
hamnlotsarna, fastställd av hamnstyrelsen den
14 mars 1923. Taxa å hamnlotsavgifter inom
Stockholms hamnområde, fastställd av överstätt-
hållarämbetet den 24 febr. 1923, med ändring
den 4 nov. 1924. Taxa för gods, som efter viss
tid kvarligger å stadens kajer m. m., fastställd

av överståthållarämbetet den 31 dec. 1924. Sär-
skilda taxor för uppläggning av gods i Stock-
holms hamn, fastställda av hamnstyrelsen den
26 nov. 1924.

Stat år 1925. Utgifter (utom driftkostna-
der): 177,240 kr.

Hamnkapten (21).

Holmer, C. O.; t. »hamnstyrelsen» (9—5), 59 48
(övr. tider); träffas säkrast 1—3.

Hamnmästare (17).

Synerholm, C. J. B. (hamnkontoret, Värtan, t.
740 24, Norr 94 60), träffas säkrast 9,30
—11 och 3—5; Jäderholm, J. O., träffas
säkrast 9,30—11 och 3—5; Hilding, G. L. E.,
träffas säkrast 10—12 och 3—5; t. (för de
båda sistnämnda) »hamnstyrelsen» (9—5), Sö-
der 304 02 (övr. tider).

Bokhållare (13).

Nilsson, B. A.

Hamnlotsar

(800 kr. jämte sportler).

T. »hamnstyrelsen» (9—5), 207 57 (övr. tider).

Petterson, G.; Åberg, G. M.; Wahlgren, G. E.;
Westerberg, A. P. E.; Nordström, K. E.; Blom-
quist, S. A.

Ett extra kontorsbiträde (2,100 kr.),
sexton hamnförmän (7), en extra hamnför-
man (2,670 kr.) (samtliga hamnförmän åtnjuta
dessutom provision å vissa influtna avgifter).

Isbrytarfartygen.

T. 726 13.

Stockholms stad äger två isbrytarfartyg, »Is-
brytaren I», som varit i verksamhet sedan år 1897,
och »Isbrytaren II», som togs i bruk år 1915.

Enligt den 18 juni 1924 mellan staten och
staden ingånget avtal i samband med anskaffan-
det av ett statens isbrytarfartyg äger staten bl. a.
att — i likhet med vad även förut varit fallet — i
fredstid, efter för varje gång mellan kungl. maj:t och
hamnstyrelsen träffad överenskommelse, disponera
Isbrytaren II, mot bestridande av kostnaderna
för förbrukade materialier. För i avtalet gjorda
åtaganden uppbär staten årligen under åren 1925
—1944 från statsverket en ersättning av 26,500 kr.

Befälhavare.

Hilding, G. L. E. (se ovan).

Övermaskinist (16).

Björklund, C. G.

Tre maskinister (bruttolön 4,800—4,200
kr.). Övrig personal tillfälligt anställd.

Varuhallarna.

Varuhallarna i stora tullhusbyggnaden i
Stadsgården; t. Söder 347 12; expedi-
tionstid: 7—6.

Författningar. Hamnordning för Stock-
holm den 15 juni 1921, § 11. Instruktion för

varuhallsföreståndaren i stora tullhuset i Stads-
gården, fastställd av hamnstyrelsen den 26 nov.
1924. Ordningsföreskrifter för begagnande av
varuhallar, källare samt varuskjul i Stockholms
hamn, fastställda av hamnstyrelsen den 26 nov.
1924. Taxa för gods, som efter viss tid kvar-
ligger å stadens kajer, i varuhallar och varu-
skjul eller källare i magasins- och tullbyggnader,
fastställd av överståthållarämbetet den 31 dec.
1924.

Varuhallsföreståndare (11).

Milton, J. E.

Slusskontoret.

Nedre Slussgatan 3, Sö.; t. Söder 338 89;
expeditionstider: jan. 7—6, febr. 8—5,
mars 7—6, april—december hela dygnet
(å söndagar dock ej under tiden 12 midn.
—6 f. m. samt 12 midd.—10 e. m.).¹⁾

¹⁾ Hamnstyrelsen äger dessutom rätt att, då
särskilda förhållanden därtill föranleda, inställa
slussningen under viss tid av dygnet. Enligt

Instruktion m. m. Taxa å avgifter för
passerande av Stockholms sluss, gällande intill
utgången av år 1926, fastställd av kungl. maj:t
den 1 febr. 1924. Ordningsföreskrifter för
Stockholms sluss, fastställda av överståthållar-
ämbetet den 14 febr. 1924.

Stat år 1925. Utgifter: 150,490 kr.; in-
komster: 158,290 kr.

Slussförman (8).

Haglund, G. E.

Två *biträden* å slusskontoret (7), sju *sluss-*
vakter (6), av vilka två tjänstgöra såsom *för-*
män; åtta *extra slussvakter* (3,210—2,610
kr.), en *befälhavare* å slussfärjan (3,240 kr.),
en *maskinist* (3,000 kr.) och en *besättnings-*
karl tjänstgöra under nio månader av året.

av överståthållarämbetet den 15 nov. 1923 ut-
färdad kungörelse hållas slussbroarna tillsvidare
stängda å vardagar utom lördagar 4,15—5,30
e. m., å lördagar 1—2,15 e. m. samt å sön-
och helgdagar 1,15—2,45 e. m.

Stockholms stads frihamnsnämnd.

Frihamnsnämnden.

*Postadress: Stockholms frihamn; t. 744 78,
744 79; expeditionstid: 9—4,30.*

I en skrivelse till stadsfullmäktige hemställdes handelskammaren 1909 — med överlämnande av en utredning i frågan — om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en frihamnsanläggning vid Lindarängsområdet, söder om Värtahamnen. I en 1914 hos stadsfullmäktige väckt motion hemställdes om utredning angående lämpligheten av en frihamnsanläggning i Stockholm och särskilt vid Hammarby sjö. Med anledning av dessa initiativ beslöt stadsfullmäktige 1916 uppdraga åt beredningsutskottet att låta utreda frågan och framlägga de förslag, vartill sådan utredning kunde giva anledning. Sedan en tillsatt kommitté 1916 avgivit sitt betänkande, beslöt stadsfullmäktige den 28 juni 1917, att vid Lindarängen skulle anläggas en frihamn, till en början av provisorisk karaktär. Verkställandet av arbetena uppdrogs åt en särskild nämnd, Stockholms stads frihamnsnämnd. Den 31 jan. 1919 beviljade kungl. maj:t koncession å den provisoriska frihamnen för en tid av fem år från dess öppnande. Genom kungl. resolution den 3 okt. 1924 har koncessionen förlängts att gälla tillsvidare. En första del av den provisoriska frihamnen öppnades för trafik den 10 okt. 1919. Det för frihamnstrafik upplåtna området har sedermera successivt utvidgats, allt eftersom arbetena fortskridit. De av frihamnsnämnden färdigbyggda delarna av frihamnen överlämnas efter hand till hamnstyrelsen, som har att ombesörja underhållet av desamma.

Frihamnens drift handhades t. o. m. år 1924 av ett enskilt bolag, Stockholms frihamnsaktiebolag, vari stadsfullmäktige ägde utse två styrelseledamöter. Fr. o. m. år 1925 har, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 10 nov. 1924, frihamnens drift överlåtits å ett nytt för ändamålet bildat bolag, kalleades benämnt Stockholms frihamnsaktiebolag, i vilket staden innehar aktiemajoriteten. (Ang. frihamnsaktiebolaget se vidare under avd. 4.)

Till arbetena vid frihamnsanläggningen — inklusive husbyggnader, krananordningar m. m. — hava stadsfullmäktige intill den 1 jan. 1925 anvisat inalles 29,519,231 kr.

Frihamnsnämnden består av fem ledamöter med två suppleanter, valda av stadsfullmäktige för

två år i sänder. Nämnden äger antaga erforderlig tjänstepersonal ävensom att för utförande av åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade sakkunniga biträden och, på sätt nämnden bestämmer, anställa arbetspersonal. Nämnden äger att hos vederbörande stadsmyndigheter rekvidrera för hamnanläggningens utförande erforderliga kartor och ritningar, förhyra disponibel arbetsmateriel samt, om den så finner nödigt, för särskilda arbetsuppgifter påkalla särskilt biträde. Vid nämndens sammanträden äger det borgarråd, under vars föredragningskyldighet nämndens arbetsområde faller, att närvara samt därvid deltaga i överläggningarna med rätt att framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

För den årliga revisionen av nämndens förvaltning utse stadsfullmäktige tvenne revisorer med två suppleanter. När nämndens arbeten slutförts och revisionsberättelse för senaste verksamhetsår prövats av stadsfullmäktige, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t göres anmälan.

Författningar m. m. Kungl. förordningen om frihamn den 15 nov. 1907, med ändringar den 20 dec. 1912, 4 juni 1913, 18 sept. 1916, 25 juni 1917, 16 juli 1919, 14 maj 1920, 19 aug. 1921 och 8 juni 1923. K. frihamnsstadga den 23 sept. 1919, med ändringar den 22 juni 1923 och 20 juni 1924. Instruktion för Stockholms stads frihamnsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920. Tillstånd till inrättande av en provisorisk frihamn i Stockholm, kungl. resolution den 31 jan. 1919. Fortsatt tillstånd för Stockholms stad att driva frihamn vid Lindarängen m. m., kungl. resolution den 3 okt. 1924. Reglemente för Stockholms frihamn, fastställt av kungl. maj:t den 23 sept. 1919.

Stat år 1925. Utgifter: 5,487,000 kr. (däruv att täckas med låneemedel 5,387,000 kr.).

Frihamnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Stendahl, S., grosshandlare.

Vice ordförande.

Johnson, A. Ax:son, generalkonsul.

Övriga ledamöter.

Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm.

*Josephson, J., grosshandlare.

*Nylander, O. E., direktör.

Suppleanter.

Rissén, Hj. R., tullkassör.
*Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.

Frihamnsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1924 års räkenskaper och förvaltning).

Hagelquist, K. F. P., sjökapten, stadsfullm.

Hüttner, M. S., grosshandlare.

Suppleanter:

Erikson, G. O., kassör, stadsfullm.

Zetterlund, C. R., kontorschef.

Arbetschef
(12,000 kr.).

Ekwall, P. G.

Bokhållare och protokollsförare
(4,200 kr.).

Johansson, K. II.

En *kontorsskrivare* (2,700 kr.), två *verkmästare* (4,800—4,200 kr.), en *schaktmästare* (4,800 kr.) samt 224 *arbetare* (vid 1925 års början).

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

*Börshuset, St.; t. 56 38; expeditionstid:
10—2.*

Stadsfullmäktige beslöt den 1 augusti 1866 att tillsätta en särskild nämnd med kännedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmälda stadens handelsförening eller deras fullmäktige förut tillhörande åligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 sept. 1867, och ny sådan utfärdades den 8 febr. 1901. I samband med den kommunala omorganisationen 1920 har ny instruktion (med i huvudsak formella ändringar av den föregående) fastställts för nämnden den 19 mars 1920.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser inom sig för ett år ordförande och vice ordförande. Det borgarråd, under vars föredragningskyldighet nämndens arbetsområde faller, äger närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd har att pröva behov av och antaga mäklare, skeppsklarerare och notarii publici, anmäla vikarie för dem, återkalla mäklares och skeppsklarerares uppdrag samt uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen, vid tillsättande av dispasschör och dispasschörsassistent tytra sig om sökandes lämplighet, avgiva yttrande, där sådant av kungl. maj:t eller annan offentlig myndighet från nämnden infordras, ej mindre i frågor angående handel och sjöfart, än även i frågor angående handelsbruk, hos stadsfullmäktige och stadskollegiet samt stadens vederbörande förvaltningsmyndigheter göra framställningar, som i dylika frågor kunna av nämnden finnas behöfliga, samt vaka över gällande författningars efterlevnad i avseende å mäklares, skeppsklarerares, notarii publici och dispasschörs tjänsteutövning samt i övrigt ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart och göra de framställningar, som kunna därav föranledas.

Stockholms handelskammare har den 10 febr. 1920 ingått till kungl. maj:t med hemställan om vidtagande av åtgärder för indragning av handels- och sjöfartsnämnden och överflyttande

till andra lämpliga institutioner av de uppgifter, som ännu åligga nämnden. Stadsfullmäktige hava den 18 okt. 1920 i avgivet utlåtande förklarat sig ej hava något att erinra mot en sådan indragning.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920.

Stat år 1925. Utgifter: 2,600 kr.

Handels- och sjöfartsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Lamm, H. F., grosshandlare.

Vice ordförande.

*Johnson, A. Ax:son, generalkonsul.

Övriga ledamöter.

Edkvist, C. J., inspektör, stadsfullm.

*Ericson, H. H. K., kommandör.

*Johansson, A., direktör.

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm.

*Lovén, S. A., försäkringsdirektör.

*Rissén, H. J. R., tullkassör.

*Roberg, T., konsul.

Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.

Rundquist, C. A., rådmän.

Stendahl, S., grosshandlare.

Sekreterare

(500 kr.).

Belfrage, J. K. E., börschef; t. 206 56; träffas 10—11.

En vaktmästare (450 kr.).

Nämndens revisorer.

Handels- och sjöfartsnämndens räkenskaper och förvaltning granskas av drätselnämndens revisorer (se sid. 54).

Stadsmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten, som också på mäklares

begäran förordnar vikarie att vid förfall för mäklaren bestrida dennes göromål.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de vara därom anlitade, biträda vid köp och försäljning av varor, fastigheter, fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring även som av andra likartade avtal. Det åligger mäklare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträckningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skola för varje dag införas i en särskild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbjudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara sysselman (prokurist), handelsombud eller handelsbiträde åt köpman.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. K. mäklareordningen den 9 juni 1893 med tillägg och ändringar den 8 febr. 1901, 20 nov. 1908 och 14 mars 1919.

Mäklare.

Berg, C. M. (spannmål, mjöl m. m.), Bredgränd 2, *St.*; t. 72 50, Norr 142 74.

Jonsson, A. V. (spannmål, foder m. m.), Katarina västra kyrkogata 8, *Sö.*; t. 87 99, 88 00.

Klingbom, J. A. (spannmål, mjöl m. m.), Brunnsgränd 6, *St.*; t. 13 86.

Winge, J. E. (spannmål, frö och foderämnen), Brunnsgränd 2, *St.*; t. 85 00, 107 00, Norr 142 35.

Skeppsklarerare.

Skeppsklarerare antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter magistraten utfärdar förordnande. Skeppsklarerarna ombesörja, då de därom anmodas, fartygs klarering och vad därmed äger sammanhang, förmedla avtal om befraktningar, om försäljning av fartyg eller andelar däri, ombyggnad, reparation och utrustning av fartyg samt om sjöförsäkringar och biträda vid haveriuppgörelser. Skeppsklarerare, som därom av vederbörande anmodas, åligger att underrätta skeppare om vad i avseende å fartyg, besättning, passagerare och last bör iakttagas enligt gällande författningar och de till efterrättelse för sjöfarande utfärdade tillkännagivanden, att besörja om ingivande till tullkammaren av de för fartygs visitation och inkalering erforderliga handlingar, om föreskrivna avgifters erläggande och om fartygs uppmätning, då sådan bör äga rum, att söka anskaffa laster och avsluta befraktningar, att, när fartyg skall avgå, föranstalta, dels att detsamma förses med alla de handlingar, som för lastens intagande och fartygets utklarering äro av nöden, ävensom med sådana handlingar, som för resan och för fartygets inkalering å destinationorten skola från avgångsorten medföras, dels ock att påbudna umgälder betalas och

lots, då sådan erfordras, varder skaffad, samt att i övrigt noggrant och redligt meddela redare, ägare av gods och skeppare de råd och det biträde, som kan lända till bevarande av deras rätt och fördel.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. Kungl. skeppsklarerareordningen den 9 juni 1893, med ändringar den 2 dec. 1921, 29 juni 1923 och 20 juni 1924.

Skeppsklarerare.

Roberg, T. (firma: *AB. Olson & Wright*), Skeppsbron 18, *St.*; t. 6 73; expeditionstid: 9—5.

de Perre, O. J. B. P. (firma: *Emil R. Boman*), Skeppsbron 44, *St.*; t. 1 52; expeditionstid: 9—5.

Thulin, P. G. N. (firma: *Nordström & Thulin*), Skeppsbron 34, *St.*; t. 4 23; expeditionstid: 9—5.

Hellsten, O. G. (firma: *Otto Hellsten, AB.*), Skeppsbron 20, *St.*; t. 61 95; expeditionstid: 9—5.

Notarii publici.

Notarii publici antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten. Notarius publicus verkställer, då han därom anlitas, sådana inom hans tjänstgöringsområde förekommande protester och andra förrättningar, vilka enligt allmän lag eller särskilda författningar kunna eller böra av notarius publicus utföras; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan handling. Notarius publicus åligger ock att, då han ej har hinder av andra ämbetsgöromål, på anmodan bevitna underskrifter, bestyrka riktigheten av översättningar och avskrifter samt övertvara utlottningar av obligationer ävensom besiktningar, varom i sjölagen säges. I övrigt äger han att efter anmodan övertvara jämväl andra förrättningar samt att lämna allmänheten biträde med upprättande av handlingar, som det icke enligt lag eller författningar tillkommer annan myndighet att utfärda.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Stadga. K. stadga angående notarii publici-befattningen den 6 okt. 1882 med ändringar den 10 juli 1899, 13 dec. 1912, 30 sept. 1921 och 30 jan. 1925.

Notarii publici.

Oldenburg, U.; Drottninggatan 4, *C.*; t. 14 06, Norr 29 36 (expeditionen), 14 07 (personligen); expeditionstid: 9—3.

Nissen, B. J. H.; Gustav Adolfs torg 18, *C.*, t. 17 71 (expeditionen), 16 81 (personligen); expeditionstid: 9—3.

von Hedenberg, A. R. A.; Jakobsgatan 26, *C.*; t. 233 04; expeditionstid: 9—3 (personligen 11—12).

Hasselgren, C. L. L.; Drottninggatan 4, *C.*; t. 307 09, Norr 55 24 (expeditionen), Kungsh. 50 47 (personligen); expeditionstid: 9—5.

H & S.

Kompromissrätten.

Skiljaktiga meningar i avseende å tillämpning-
en av handelsbruk samt andra tvister, grun-
dande sig å merkantila förhållanden, må hän-
skjutas till avgörande av en kompromissrätt, be-
stående av fem ojäviga och sakkunniga män,
varav en lagkunnig. Denne sistnämnde jämte
tvenne andra ledamöter och trenne suppleanter
utses för varje år av Stockholms stads handels-
och sjöfartsnämnd samt Stockholms stads köp-
mannaförenings styrelse. Parterna utse för varje
mål var sin kompromissarie.

Kompromissrätten har ännu icke behövt sam-
manträda. Handels- och sjöfartsnämnden beslöt
därför år 1912 att t. v. icke utse några ledamöter
i kompromissrätten.

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa
utredning och fördelning av gemensamt haveri,
varmed enligt § 187 sjölagen förstås skada,
som till räddning ur en fartyg och last gemen-
samt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg
eller last, ävensom all annan uppoftning, som
göres för sådant ändamål, samt skada och kost-
nad, som vållas eller uppkommer till följd af
dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt
vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas
av fartyg, frakt och last i förhållande till var-
deras värde. Enligt sjölagens § 218 skall
även utredning och fördelning av i nämnda lag-
rum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas
av dispaschör, om någon, som har del i have-
riet, påfordrar detta. Slutligen har dispaschör
att, om tvist uppstår angående ersättningskyl-
dighet, som på grund av försäkringsavtal enligt

sjölagens bestämmelser må åligga försäkrings-
givare, härom avgiva yttrande. Dispaschörens
å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dis-
pasch, och, om detta utlåtande ej inom viss
tid överklagas, vinner det laga kraft och blir
för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsen-
det den 10 november 1911 skall i vardera
av städerna Stockholm och Göteborg finnas
anställd en dispaschör med visst bestämt tjänst-
göringsområde. Som biträde åt vardera av
dispaschörerna skall anställas en dispaschörs-
assistent. Dispaschör tillsättes av konungen
och dispaschörsassistent förordnas för en tid
av två år i sänder av magistraten i staden.
För behörighet att söka dispaschörs- eller dis-
paschörsassistentbefattning erfordras bl. a. att
hava fullgjort vad för behörighet att utöva
domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i sta-
den är den myndighet, under vilken dispaschör
och dispaschörsassistent lyda i och för tjänsten,
varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att
övervaka dispaschörs tjänsteutövning. Dispaschör
åtnjuter arvode för de av honom upprättade
dispascher enligt kungl. maj:ts den 19 jan. 1883
utfärdade taxa. Dispaschörsassistenten åtnjuter
arvode (2,000 kr. om året) av statsmedel.

Dispaschör.

Hasselrot, P. A.; träffas å ämbetsrummet, Stads-
gården 10, Sö., 10—2; t. 10 76.

Dispaschörsassistent.

Linders, E. A. A.

Kamrerare.

Sterne, P. V.

Stockholms stads löneavtalsnämnd.

Löneavtalsnämnden.

*Stadshuset, 3 tr., C.; t. »stadshuset»
(sekreteraren se nedan).*

Frågan om arbets- och lönevillkor för kommunens fasta arbetare har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för behandling av stadsfullmäktige och stadens myndigheter. Förslag om utredning därav framlades i motioner hos stadsfullmäktige bl. a. 1905 och 1908. I olika motioner 1909 och 1910 föreslogs, att en särskild nämnd skulle inrättas för handläggning av arbets- och löneförhållanden för arbetare och med dem likställd personal vid stadens arbeten. 1910 framlades även ett av stadens arbetschefer och stadskamreraren utarbetat förslag till »stamanställning» av arbetare i stadens tjänst. Stadsfullmäktige beslöt emellertid 1913 att avslå detta förslag och hänsköt i stället hela frågan för utredning till en kommitté. Denna framlade 1918 förslag om inrättande av en »Stockholms stads arbetarlöne-nämnd» samt rörande formerna för ordnande vid stadens arbetsföretag av drifts- och arbetspersonalens arbets- och lönevillkor. Detta förslag blev med vissa ändringar antaget av stadsfullmäktige, som den 27 juni 1918 beslöt tillsätta-
det av *Stockholms stads löneavtalsnämnd*.

Enligt nu gällande instruktion åligger det löneavtalsnämnden att å stadens vägnar handlägga och avgöra ärenden rörande arbets- och lönevillkor för den vid stadens arbetsföretag anställda drifts- och arbetspersonalen, dock ej i fråga om personal, upptagen på stadens lönestat, eller i fråga om ämne, varom stadsfullmäktige förbehållit sig att besluta. Nämnden handhaver därjämte de övriga hithörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Innan beslut fattas i något ärende, skall den nämnd eller styrelse, som ärendet rör, lämnas tillfälle att meddela upplysningar och uttala sin mening; nämnder och styrelser äro skyldiga att härtutinnan tillhandagå löneavtalsnämnden. Arbetschef, som icke är ledamot av nämnden (se nedan), eller, vid förfall för honom, hans ställföreträdare i tjänsten skall kallas till sammanträde, där ärende, som rör honom underlydande personal, skall handläggas, samt äger därvid deltaga i nämndens överläggning och få sin mening, där den avviker från nämndens beslut, antecknad till protokollet. Nämnden är berättigad att för utövandet av sin verksamhet anlita utomstående sakkunniga, ävensom att utse en eller flera per-

soner inom eller utom nämnden att å dess vägnar föra förhandling eller vidtaga andra förberedande åtgärder.

Löneavtalsnämnden består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för nämndens ledamöter väljas av stadsfullmäktige, samt en av stadens arbetschefer jämte suppleant för denne. Den sistnämnda ledamoten jämte dennes suppleant utses vid sammanträde, utlyst av nämndens ordförande, av de högsta cheferna vid sådana stadens verk, där minst 100 arbetare sysselsätts. De fem av stadsfullmäktige valda ledamöterna och suppleanterna för dem utses bland personer, vilka tillhöra sådana nämnder eller styrelser, under vilka lyder arbetarpersonal, som enligt vad ovan nämnts beröres av löneavtalsnämndens verksamhet. Tjänstgöringstiden för av verkscheferna utsedd ledamot samt dennes suppleant liksom även för av stadsfullmäktige valda ledamöter och suppleanter är två år. Nämnden har inom sig utsett en delegerad för handläggning av vissa förvaltningsärenden.

Nämndens förvaltning granskas årligen av tre av stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads löneavtalsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändring den 24 nov. 1922. Allmänna bestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid Stockholms stads arbeten, antagna av löneavtalsnämnden och svenska kommunalarbetsreförbundet den 23 okt. 1923. Specialbestämmelser angående arbets- och löneförhållanden vid [stadens särskilda verk], gällande från den 1 jan. 1925. Förhandlingsregler mellan svenska städernas förhandlingsorganisation och svenska kommunalarbetsreförbundet, gällande från den 1 jan. 1923.

Stat år 1925. Utgifter: 17,850 kr.

Löneavtalsnämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Åkerman, G. R. J., borgarråd, stadsfullm.

Vice ordförande.

Ahlström, W., handlande, stadsfullm.

LaN.

Övriga ledamöter.

- Berndtson**, C. F., verkmästare, stadsfullm.
***Forsberg**, E. V., direktör, stadsfullm.
Rissén, H. R., tullkassör.
***Åkerlindh**, J. G., direktör, stadsfullm.
Dahlander, R., direktör för gas- och elektricitets-
verken (vald av stadens arbetschefer).

Suppleanter.

- ***Almström**, O. H., disponent, stadsfullm.
Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm.
***Persson**, P. G., faktor, stadsfullm.
Ståhl, A. E., filare, stadsfullm.
Törnberg, A. O. O:son, förste reparatör.
Tingsten, K. A., tf. gatudirektör (vald av sta-
dens arbetschefer).

Sekreterare

(2,400 kr.).

Wallin, K. H. A.; t. 241 33.

Löneavtalsnämndens delegerade.

Åkerman, G. R. J.

Löneavtalsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1924 års förvaltning).

Holmblad, D. G. A., grosshandlare.

Pettersson, K. G. A., föreståndare, stadsfullm.

Styrman, G. A., direktör.

Rörande *svenska städernas förhand-
lingsorganisation* se sid. 346.

Stockholms stads gatunämnd och i samband därmed stående institutioner.

Gatunämnden.

Riddarhustorget 8 (gamla rådhuset), 1 tr., St.; t. »gatunämnden». Nämnden sammanträder vanligen varannan onsdag kl. 3 e. m.

I samband med drätselnämndens ombildning till stadens centrala finansmyndighet (jfr ovan sid. 53) överflyttades flertalet av de icke direkt finansiella angelägenheter, vilka förut handhafs av drätselnämnden, till en nyinrättad nämnd, gatunämnden, vilken trädde i verksamhet den 10 april 1920. Den nya nämnden utgör sålunda väsentligen en fortsättning av den förutvarande drätselnämndens andra avdelning; dock med den skillnaden att till gatunämnden överförs jämväl brandväsendet, vilket förut sorterade under drätselnämndens första avdelning, samt vidare att byggnadskontorets arkitektur- och hamnavdelningar samt vattenledningsverket överflyttats till resp. fastighetsnämnden, hamnstyrelsen och industriverksstyrelsen.

Gatunämnden handhaver förvaltningen av stadens gator, torg och andra allmänna platser med därtill hörande anläggningar, såsom viadukter, trappor, hissar, avlopp, bekvämlighetsinrättningar, planteringar m. m., samt av stadens förråd även som av stadens renhållningsväsen och brandväsen. Nämnden handlägger vidare gatuväsendet rörande frågor om broar över vattendrag, om gatutrafiken, gatuledningar, den allmänna belysningen (utom å hamnområdena) samt de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas.

Nämnden består av, förutom ordförande och vice ordförande, som utses av stadskollegiet, fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter väljas av stadsfullmäktige. Ordförande skall vara ett av borgarråden och vice ordförande en av stadskollegiets övriga ledamöter. När överståthållaren är tillstädes, föres ordet av honom.

Under gatunämnden lyda gatukontoret, för vilket chefskapet f. n. utövas av en tf. gatudirektör (jfr nedan), renhållningsverket, vars chef är renhållningsdirektören, och brandväsendet, vars chef är brandchefen. Vid nämndens sammanträden äga cheferna för under nämnden lydande verk närvara och var för sitt förvaltningsområde deltaga i överläggningarna, med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet.

Nämndens årliga räkenskaper och förvaltning granskas av revisorerna, vilka till ett antal av

tre, jämte två suppleanter, utses av stadsfullmäktige.

Instruktion. K. instruktion för Stockholms stads gatunämnd den 19 mars 1920 med ändringar den 30 juni 1922.

Stat år 1925. Utgifter: 17,300,600 kr. (däraf att täckas med lånemedel 900,000 kr.); inkomster: 2,894,300 kr.

Gatunämndens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Yngve G. R., borgarråd.

Vice ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Berndtson, C. F., verkställare, stadsfullm.

*Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm.

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.

*Pehrsson, J. P., förtroendeman, stadsfullm.

Persson, P. G., faktor, stadsfullm.

Suppleanter.¹⁾

*En vakant.

*Hernlund, C. A. V., byrådirektör, stadsfullm.

*Elméus, C. K. J., arkitekt, stadsfullm.

Nyström, C. O. A., överstelöjtnant, stadsfullm.

Nordgren, F. L., förtroendeman.

Sekreterare.

Karlsson, E. A., tf. (se nedan).

Gatunämndens delegerade.

Gatunämnden äger mellan sina ledamöter fördela göromålen på sätt lämpligast synes, även som uppdraga åt en eller flera av sina ledamöter, såsom särskilda delegerade, eller åt under nämnden lydande förvaltningschefer, var för sitt område, att handhava vissa förvaltningsärenden.

Renhållningsdelegerade.

Larsson, Y. G. R.; Magnusson, A. E.; Pehrsson, J. P.

Delegerade för frågor rörande understöd.

Larsson, Y. G. R.; Forssberg, E. V.; en vakant.

¹⁾ Suppleanterna äro upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter, vilkas resp. ersättare de, enligt nämndens beslut, i första hand skola vara.

GN.

Delegerade för frågor rörande tillsättning av befattningar.

Larsson, Y. G. R.; Hultman, G. H.; en vakant.

Delegerade för upphandlingsfrågor.

Larsson, Y. G. R.; Magnusson, A. E.

Delegerade för utredning ang. ändrad organisation av gatukontoret.

Larsson, Y. G. R.; Hultman, G. H.; Magnusson, A. E.; Nordgren, F. L.

Gatunämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Carlsson, O., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm.

Falk, S. G., direktör, stadsfullm.

Sjöholm, G. E., grosshandlare.

Suppleanter:

Bengtsson, A., kassör.

Ericson, T., grosshandlare.

Gatunämndens expedition.

Riddarhustorget 8 (gamla rådhuset), 1 tr., St.; t. »gatunämnden»; expeditionstid: 12—3.

Stat år 1925: Utgifter: 22,650 kr.

Sekreterare

(3,300 kr.).

Karlsson, E. A., *tf.*

Kontorsskrivare och registrator (11).

Tunell, Signe E. M.

Stockholms stads gatukontor.

Riddarhustorget 8 (gamla rådhuset), St.; t. »gatunämnden». (Se för övrigt nedan under de olika avdelningarna.)

Nödvändigheten av att på ett håll koncentrera handläggningen av byggnadsfrågor, tidigare splittrad på olika håll, medförde 1874 tillsättande av en byggnadschef och utarbetande av en plan för ett byggnadskontor. Byggnadskontoret, som till en början sorterade under drätsel-nämndens andra avdelning, överflyttades fr. o. m. april 1920 till gatunämndens förvaltning. I samband med indragning av byggnadscheff-befattningen ändrades år 1922 kontorets benämning till Stockholms stads gatukontor.

Gatukontoret är gatunämndens organ för verkställande av nämndens beslut och uppdrag i ärenden rörande stadens gator, torg och andra allmänna platser med därtill hörande anläggningar samt för handläggning av övriga angelägenheter, vilka av nämnden åt detsamma överlämnas. Dessutom åligger det gatukontoret att efter anmodan lämna annan stadsmyndighet nö-

digt biträde i till kontorets arbetsområden hörande frågor. Gatukontoret äger att av stadens tjänstemän och kontor begära det biträde, som dessa äro skyldiga att vid behov lämna gatunämnden.

Som chef för gatukontoret fungerar t. v. en av gatunämnden förordnad gatudirektör. Honom åligger särskilt att fördela och hava överinseendet över kontorets arbete samt utfärda de detaljföreskrifter, som härför äro nödiga; att antaga och entlediga den personal, som ej antages av gatunämnden, samt bestämma dess avlönings- och arbetsförhållanden, i den mån dessa ej bestämmas av annan myndighet; att till tjänstgöring på olika avdelningar placera den personal, som ej är förordnad å viss befattning, samt att hos gatunämnden göra framställningar i ämnen, som ligga inom hans verksamhetsområde.

Kontoret, som tidigare bestått av sex avdelningar, omfattar numera, sedan dels under år 1920 en utbrytning av arkitekturavdelningen, hamnavdelningen och vattenledningsverket ägt rum, dels under år 1924 gatu- och avloppsavdelningarna sammanslagits, förutom expedition, tre avdelningar: gatu- och avloppsavdelningen, parkavdelningen och förrådsavdelningen, var och en under sin avdelningschef.

Instruktion. Instruktion för [byggnads-] kontoret, fastställt av gatunämnden den 3 nov. 1920.

Stat år 1925. Utgifter: 11,294,488 kr. (däraf att täckas med lånemedel 900,000 kr.); inkomster: 576,900 kr.

Tf. gatudirektör

(arvode 3,500 kr.).

Tingsten, K. A., renhållningsdirektör (se sid. 216); t. »gatunämnden» och 145 08; mottagningstid: 10—11.

Gatukontorets expedition.

Adress och telefon: se ovan; expeditionstid: 10—2,30, lördagar och helgdagsaftnar 10—2.

Gatukontorets expedition, som förestås av gatudirektören, handhaver dels kontorets in- och utgående skriftväxling, statistikföring samt arkiv och bibliotek, dels, genom räkenskapsavdelningen, gatukontorets bokföring och vad därmed äger sammanhang.

Stat år 1925. Utgifter: 399,020 kr.; inkomster: 690 kr.

Chef.

Gatudirektören (se ovan).

Registrator (17).

Olbers, G. E.

Förste vaktmästare (7).

Dahlberg, K. J.

Två telefonister (2,520—1,860 kr.), en extra vaktmästare (3,060 kr.).

Räkenskapsavdelningen.*Kamrerare* (20).

Jäderlund, E. R. G.

Bokhållare.

Elmquist, H. S. O. (18); Lind, A. E., tjl., *tj.*
von Krusenstjerna, C. G. A., Runnqvist, H. F.
(17); Björkman, A. B., Jonsson, Märta (13).

Kontorsskrivare (11).

Schöldström, H. M. (Greta).

Tre *kontorsskrivare* (7), ett *kontorsbiträde* (5), ett *skrivbiträde* (4), åtta *extra kontorsbiträden* (2,340—1,980 kr.), en *vaktmästare* (6).

Gatu- och avloppsavdelningen.

*Adress och telefon: se ovan; expeditions-
tid: 9—12, 12,50—4,50, lördagar och helg-
dagsaftnar 9—12, 12,50—2,50.*

I äldre tider ålåg det fastighetsägarna att var och en framför sin tomt förse gatan med beläggning. Uppsikten över »gators och gränders stenläggning och jämnande» påvilade enligt en kungl. förordning av år 1725 magistraten, särskilt dess byggnads- och ämbetskollegium, vilket i sin ordning skulle tillse, att stadsingenjören uppfyllde sin skyldighet att bl. a. övervaka fastighetsägarnas fullgörande av hithörande åligganden. Först år 1845 övertog staden genom en särskild styrelse, »förvaltningen av gatulägningsarbeten i Stockholm», för en tid av 15 år arbetet med gatornas underhåll och omläggning, mot det att fastighetsägarna genom en särskild skatt (vilken utgick intill år 1888) lämnade det huvudsakliga bidraget till kostnaden. Då den nyssnämnda förvaltningen år 1861 uppgick i en »gatulägnings- och lyshållningsstyrelse», tillsattes en särskild arbetschef för »gatu- och trumbyggnadsarbeten». År 1864 sammanslogs nämnda styrelse med vattenledningsdirektionen till drätselnämndens tredje avdelning (jfr sid. 53).

Den första underjordiska avloppsledningen anlades år 1864, och år 1868 påbörjades utbyggandet av stadens avloppsnät i huvudsaklig överensstämmelse med ett för stadsfullmäktige två år tidigare framlagt förslag.

Fr. o. m. år 1875 hava stadens gatu- och avloppsarbeten utförts av en särskild avdelning under gatu- (byggnads-)kontoret.

Gatu- och avloppsavdelningen bygger och underhåller dels stadens gator och vägar, torg och andra allmänna platser (med undantag av hamnområden, parker och planteringar) jämte därtill hörande beläggning, viadukter, trappor m. m., dels stadens ledningstunnlar, avloppsledningar och bekvämlighetsinrättningar. Avdelningen underhåller vidare stadens statyer, vattenkonster m. m. och gatanordningar samt handlägger frågor rörande belysning av gator och allmänna platser (jfr sid. 197), broar över vattendrag (jfr sid. 201), samtliga andra gatuleddingar, gatutrafiken m. m.

Stat år 1925. Utgifter: 10,101,968 kr.; inkomster: 526,560 kr. (därav stadens andel i automobilskattemedel 350,000 kr.).

Överingenjör (26).

Berger, E. J.

Byråingenjör (19).

Lidvall, N. A. F.

En *ritare* (14), ett *kontorsbiträde* (5), ett *extra kontorsbiträde* (2,340 kr.), en *vaktmästare* (6).

Konstruktionsbyrån.*Förste ingenjör* (23).

Hallberg, C. O. (chef för konstruktionsbyrån);
Hedström, E.

Ingenjörer.

Bjurelius, W. E. (20); Ingwall, A. T., Brolin, S. J. F. (18); Kempe, E. H. (5,400 kr.).

Konstruktörer (16).

Bergström, A. A. (förestår ledningskartverket);
Eriksson, C. E.

Två *ritare*, (14), fyra *extra ritare* (4,500 kr.), fyra *ritbiträden* (7), ett *extra ritbiträde* (2,760 kr.).

Arbetsdistrikten.*Distriktsingenjörer* (20).

af Klercker, K. A. (Östermalm, östra Norrmalm och staden inom broarna); Bergman, C. G. (västra Norrmalm och Kungsholmen); Wi-
beck, N. G. (tjänstgör t. v. som distriktsingenjör i Bromma), *tj.* Pehrson, K. C. P. (se nedan) (Södermalm och del av nordvästra Brännkyrka); Lindahl, J. O. E. (Brännkyrka).

Ingenjörer.

Lundvik, K. F., Andersson, C. J., Pehrson, K. C. P. (se ovan) (18); Dahlberg, A. B. C. (6,300 kr.).

Två *extra ritare* (5,400—4,500 kr.), två *verkmästare* (15), två *verkmästare* (14), tio *verkmästare* (12), fjorton *extra verkmästare* (5,400—3,840 kr.) samt (vid 1925 års början) 741 *arbetare*, varav 85 hos entreprenörer.

Stenhuggerier, grustag och sjötransporter.*Biträdande ingenjör.*Stenberg, G. W., *ritare* (14).*Bokhållare* (17).

Nylén, A. G.

En *extra bokhållare* (4,200 kr.), en *extra transportmästare* (4,440 kr.), en *verkmästare* (12), en *extra bogserbåtsbefälhavare* (4,440 kr.), två *extra verkmästare* (4,140—3,540 kr.) samt (vid 1925 års början) 162 *arbetare*.

GN.

Parkavdelningen.

Kontor: Götgatan 92 & 94, Sö.; t. Söder 348 15, Söder 364 58.

Växthus och trädskolor: Götgatan 109 A och Enskede. Växthusen tillgängliga för allmänheten vardagar 9—1, sön- och helgdagar 11—4.

Parkavdelningen anlägger och underhåller parker och planteringar med därtill hörande anordningar, såsom stängsel och lekplatser ävensom idrottsanordningar. Avdelningen handlägger vidare frågor om parkernas konstverk, belysning och förseende med vattenanordningar, bekvämlighetsinrättningar m. m. samt upplåtande av parkmark till enskilda.

Stat år 1925. Utgifter: 715,000 kr.; inkomster: 49,650 kr.

Stadsträdgårdsmästare (22).

Hammarberg, L. M. F.; t. Söder 348 15; mottagningstid: 10—11.

Trädgårdstekniker (18).

Johansson, A.

Förste trädgårdsmästare (15).

Johansson, G. F.

En kontorsskrivare (7), tre trädgårdsmästare (14), tre trädgårdsmästare (12), en extra trädgårdsmästare (4,440 kr.), en extra verkmästare (3,840 kr.) samt (vid 1925 års början) 120 arbetare (därav 4 hos entreprenörer).

Förrådsavdelningen.

Gamla Brogatan 53, C.; t. 14 36, 96 01, Norr 14 39, Norr 14 74, Norr 43 47.

Förrådsavdelningen handhar gatukontorets gemensamma upphandlingsväsende, förråd med tillhörande verkstäder samt transportmedel. Avdelningen ombesörjer därjämte flaggning på allmänna platser samt biträder efter rekvisition stadens övriga verk och inrättningar med inköp av materialier och inventarier.

Stat år 1925. Förrådsavdelningens utgifter, 208,580 kr., och inkomster, 7,830 kr., föras i staten delvis inom linjen, enär sådana utgifter, som avse anskaffnings- och förräntningskostnader för inventarier m. m., skola bestridas med av drätselnämnden tillhandahållna förlagsmedel och övriga utgifter fördelas på vederbörliga arbets- m. fl. anslag.

Förrådsintendent och chef (23).

Låftman, K. J. T.; telefoner: se ovan; mottagningstid: 10—12.

Förrådsintendentens expedition och inköpsbyrån.

Gamla Brogatan 53, C.; telefoner: se ovan.

Assistent för inköpsärenden (6,300 kr.).

Gillberg, E. A.

Bokhållare (17).

Johansson, A. E., huvudbokförare, tjl., tlf. Hedman, T. E. (se nedan).

En vaktmästare (2,880 kr.).

Förråden.

Huvudförrådet: Gamla Brogatan 53, C.; telefoner: se ovan. Södra förrådet: Timmermansgatan 49, Sö.; t. Söder 336 38. Brädgårdarna: Inedal, t. Norr 69 07; Timmermansgatan 54, t. Söder 336 38.

Förrådsförvaltare (19).

Warnecke, F. W. F.; mottagningstid: 9—11.

Bokhållare (18).

Ljungström, G. I. N., inventariebokhållare.

Bokhållare (17).

Hydbom, T. H., tjl.

Bokhållare (13).

Hedman, T. E., tjl. (se ovan); **Curth, K. E. Eson; Zetterlund, C. E.**

En kontorsskrivare (7), ett kontorsbiträde (5), en telefonist (2,340 kr.).

Förrådsmästare (15).

Karlsson, A. W., huvudförrådet; före och efter ordinarie kontorstid: t. Norr 43 47.

En brädgårdsförman (4,500 kr.) samt 10 arbetare (vid 1925 års början).

Verkstäderna och transportväsendet.

Gamla Brogatan 53, C.; telefoner: se ovan.

Bokhållare (17).

Seilitz, G. E.

Ett kontorsbiträde (5).

Verkmästare (14).

Hansson, C. O. (smidesverkstaden).

En extra verkmästare (3,900 kr.), en transportmästare (4,440 kr.) samt 41 arbetare (vid 1925 års början).

Avloppsledningsentreprenörer.

För utförande och reparation av enskilda avloppsledningar har gatunämnden till entreprenörer antagit vissa personer och firmor; ingen annan äger befatta sig med dylika ledningar, avsedda att förbindas med stadens rörnät.

De av gatunämnden antagna avloppsledningsentreprenörerna äro f. n. desamma, som av industriverksstyrelsen antagits till entreprenörer

för vattenledningsarbeten (se sid. 189) (med undantag av Jonsson, J. A., Korsners rörlednings-ab. och Pehrson, K.) samt dessutom följande: **Holmström, O.;** Prästgårdsgatan 5, Sö.; t. 213 47 (endast mindre arbeten inom Brännkyrka och Bromma);

Johansson, J. L. & C:o; Birgerjarlgatan 106, Va.; t. 56 75, Norr 56 75.

Pettersson, C. F.; Tallvägen 3, Gröndal; t. Gröndal 18 (endast inom Liljeholmens f. d. municipalsamhälle och Gröndal).

Stockholms stads renhållningsverk.

Avdelningen i Stockholm: Riddarhustorget 8 B (gamla rådhuset), St.; t. gatunämnden; expeditionstid: 10—2,30.

Avdelningen vid Lövsta, se nedan.

Renhållningen var i äldsta tider en fastighetsägarnas privatsak. Redan i medeltida författningar återfinnas emellertid straffbestämmelser för försummad renhållning och under Gustaf I:s regering utfärdades detaljerade bestämmelser, som sedan upprepades och skärptes av efterföljande regenter. Dessa föreskrifter synas dock mest hava avsett gaturenhållning, medan ringa uppmärksamhet ägnades gårds- och avträdesrenhållning. Det första steget till stadens övertagande av gaturenhållningen togs år 1661, då staden mot avgift började tillhandahålla hästar, kärror och prämar för bortförande av gatuorenlighet. År 1774 anställdes en entreprenör för all slags renhållning i den inre staden; betalningen utkrävdes av husägarna. Denna »tvångs-entreprenad» upphörde emellertid år 1798 och ersattes efter hand av ett flertal olika entreprenörer utom beträffande avträdesrenhållningen, för vilken år 1792 utfärdades ett reglemente, som bland annat föreskrev inrättande av trenne »auvisningskontor», å vilka allmänheten hade att anmäla ombyte av avträdeskärl.

Systemet med entreprenörer visade sig emellertid mindre fördelaktigt, och renhållningsförhållandena i huvudstaden lämnade mycket övrigt att önska, vilket ledde tanken på kommunens övertagande av renhållningen, och skedde detta genom drätselkommissionens beslut om upprättande av ett renhållningsverk, som började sin verksamhet den 1 maj 1859.

Renhållningsverket övertog nu avträdesrenhållningen, varemot gatu- och gårdsrenhållningen fortfarande utfördes genom entreprenörer. Till upplags- och omlastningsplats för såväl latrinerna som de vid lastningsstationerna av entreprenörerna avlämnade soporna användes till en början Fjäderholmarna, tills staden för ett ändamålsenligare utnyttjande av renhållningsprodukterna år 1885 inköpte Riddarsvik och Lövsta i Järfälla socken (se vidare nedan sid. 217). För avträdesrenhållningen gälla föreskrifter, utfärdade den 31 mars 1892; för verkets hithörande skyldigheter är renhållningsverkets direktör ansvarig. Beträffande lokaler för mottagande av budning, deras

antal och adress, tiden då de hållas öppna för allmänheten samt andra därmed sammanhängande anordningar utfärdar överståthållarämbetet på gatunämndens framställning särskilda kungörelser. Hämtning betalas enligt av stadsfullmäktige beslutad, av överståthållarämbetet fastställd taxa (se nedan).

Efter långvariga förhandlingar beslöt stadsfullmäktige i november 1895, att staden skulle övertaga även renhållningen av gator och allmänna platser, däri inbegripet även bortförande av snö och is m. m. Fastighetsägarna skulle befrias från detta bestyr på så sätt, att för varje fastighet årligen erlades en till beloppet en gång för alla bestämd avgift, därav 85 % användes till bestridande av årskostnaden för gaturenhållningen och 15 % avsattes till en fond för avlösning av husägarnas omförmälda gaturenhållningsskyldighet, tills denna fond uppgått till sådant belopp, att räntan motsvarade det belopp, som beräknats som stadens årskostnad för renhållningen, vid den tid, staden övertog densamma, dock att inbetalning ej skulle ske längre än 50 år. Detta stadsfullmäktiges beslut fastställdes den 22 januari 1898 av kungl. maj:t, som därvid föreskrev vissa villkor och förbehåll för sagda övertagande av renhållningen. Gaturenhållningsavgiften bestämdes av uppskattningsnämnden, en för varje territoriell församling. Allteftersom nya gator utläggas och öppnas för trafik, äger uppskattning av renhållningsavgift för vid dem belägna fastigheter rum. Den sålunda övertagna gaturenhållningen ombesörjdes till en början dels av renhållningsverket självt, dels av utav verket antagna entreprenörer. Renhållningsverket utför emellertid från den 1 oktober 1910 helt i egen regi den från fastighetsägarna övertagna renhållningsskyldigheten. Genom avtal med kronan av den 4 oktober 1901 övertog staden även dess renhållningsskyldighet med undantag för gatorna vid kungl. slottet, Skepps- och Kastellholmarna samt vissa regementens kaserner. Kommunen ombesörjer, där fastighetsägare så önskar, även gårdsrenhållning efter särskild taxa (se nedan), men besörjes gårdsrenhållningen huvudsakligen av entreprenörer och av fastighetsägarna själva.

Tvenne viktiga förbättringar i huvudstadens renhållningsväsen hava genomförts under de senare åren dels genom stadsfullmäktiges beslut angående tillåtelse att med vissa undantag använda vattenledningsvatten för spolning av vattenklosetter (enligt beslut år 1904 för vattenklosetter med septic tank, enligt beslut 1909 även för sådana utan septic tank), dels genom fullmäktiges beslut den 19 november 1906 angående tvådelning av hussoporna i gödselsopor och skräpsopor (angående den tredelning av hussoporna, som kommit till stånd genom de från och med år 1919 för hela staden gällande bestämmelserna om särskild uppsamling av köksavfallet se sid. 225), varigenom blivit sörjt för att avfallet på ett naturligt sätt kan undanröjas dels

GN. genom försäljning till gödsel och dels genom förbränning. Den del, som kan användas som gödningsämne, försäljes genom huvudkontoret; angående fördelningen av skräpsoporna, se nedan under avdelningen vid Lövsta.

Renhållningsverket sorterade förut under drätselnämndens andra avdelning men lyder fr. o. m. april 1920 under gatunämnden. I spetsen för verket står en direktör, som chef för de båda avdelningarna, den i Stockholm och den vid Lövsta. Under direktören står en kamrerare för ekonomen och räkenskapsväsendet samt såsom arbetsledare en inspektör för avdelningen i Stockholm och en föreståndare för avdelningen vid Lövsta.

Författningar. Ordningsstadgan för rikets städer, fastställd av kungl. maj:t den 24 mars 1868, med senare ändringar. Särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm utöver vad ordningsstadgan för rikets städer innehåller, överståthållarämbetets kung. den 11 jan. 1869, med senare ändringar. Hälsovårdsstadgan för riket, fastställd av kungl. maj:t den 19 juni 1919, med ändringar den 19 mars 1920 och 26 sept. 1921. Överståthållarämbetets kungörelse ang. särskilda föreskrifter om renhållningen inom egendomarna i huvudstaden den 31 mars 1892 (»renhållningsstadgan»), med senare ändringar. Kungl. brev ang. kommunens övertagande av fastighetsägarnas bestyr med gaturenhålningen den 22 jan. 1898, med ändring den 24 juli 1919. Kungl. brev ang. kommunens övertagande av kronans gaturenhålningsskyldighet för sina fastigheter den 4 okt. 1901. Överståthållarämbetets kungörelse den 22 april 1904, med ändrade bestämmelser i anledning av kommunens övertagande av gaturenhålningen. Överståthållarämbetets kungörelse angående sopstationerna den 20 juni 1904, angående transport av avträdesorenlighet den 5 april 1905 och angående fördelningen av soporna den 15 jan. 1907, 15 juli 1912, 23 dec. 1916, 21 april och 22 dec. 1917 samt 3 juli och 27 dec. 1918. Taxa å avgift för hämtning av latrin, fastställd av överståthållarämbetet den 18 juni 1892, med ändring den 5 okt. 1922. Taxa för gårdsrenhållning, fastställd av drätselnämndens andra avdelning den 1 maj 1918. Överståthållarämbetets kungörelse den 17 maj 1919 ang. förbud mot lumpinsamling ur hus-sopor. Överståthållarämbetets kungörelse den 12 maj 1924 ang. huvudstadens indelning i budningsdistrikt. (Jfr karta i kalenderns statistiska avdelning.)

Stat år 1925. Utgifter: 4,149,357 kr.; inkomster: 2,106,700 kr.

Renhållningsverkets avdelning i Stockholm.

Adress m. m., se ovan.

Direktör (26).

Tingsten, K. A. (förordnad t. o. m. 1925),

tillika tf. gatudirektör (jfr ovan sid. 212); t. »gatunämnden»; mottagningstid: 10—11.

Kamrerare (20).

Odhner, G. V.; mottagningstid: 10—11.

Inspektör (20).

Hellgren, S. A.; mottagningstid: 12—1.

Bokhållare.

Almström, K. H. (17); Ekhult, T. R. J:son (13).

En *extra bokhållare* (4,200 kr.).

Kontorsskrivare och kassör (11).

Medin, Anna M.

Kontorsskrivare (11).

Berglund, f. Blomquist, Sigrid A.

Två *kontorsskrivare* (7), ett *kontorsbiträde* (5), en *extra vaktmästare* (2,340 kr.).

Renhållningsstationen för Östermalm och Djurgården.

Valhallavägen (i närheten av östra järnvägsstationen), *Va.*; t. 128 23, *Norr* 86 76; *kontorstid*: 9—4.

Distriktsföreståndare (15).

Björckebaum, O. W.

En *kontorsskrivare* (9), fyra *tillsyningsmän* (11), en *extra sopstationsförförman* (3,000 kr.), en *extra stallförförman* (3,060 kr.).

Renhållningsstationen för Norrmalm och Kungsholmen.

Norrbackagatan 17, Va.; t. 128 22, *Norr* 82 01; *kontorstid*: 9—4.

Distriktsföreståndare (15).

Sandberg, A. M. J:son.

En *kontorsskrivare* (9), fyra *tillsyningsmän* (11), en *tillsyningsman* (8), en *extra verkstadsförförman* (3,840 kr.), en *extra stallförförman* (3,060 kr.).

Renhållningsstationen för Södermalm och staden inom broarna.

Åsögatan 2, Sö.; t. *Söder* 345 43, *Söder* 338 19; *kontorstid*: 9—4.

Distriktsföreståndare (15).

Nilsson, J. O.

En *kontorsskrivare* (9), en *tillsyningsman* (11), tre *extra tillsyningsmän* (4,140 kr.), en *extra sopstationsförförman* (3,180 kr.), en *extra stallförförman* (3,060 kr.).

1:a distriktets budningskontor

(för Östermalm, Djurgårdsstaden och östra delen av Norrmalm jämte Skepps- och Kastellholmarna, begränsat i väster av Srevägen, söderut till Ox-torgsgatan, denna gata till Malmskillnadsgatan

samt Malmskillnadsgatan och Malmtorgsgatan, fortsatt till Norrström).

*Lästmakaregatan 20, C.; t. Norr 9 33;
9—3.*

En *budningsbokhållare* (5).

2:a distriktets budningskontor

(för staden inom broarna, västra delen av nedre Normalm och östra delen av Kungsholmen, begränsat i öster av 1:a distriktet samt i norr och väster av Kungstengatan, Dalagatan, Tegnérsgatan, fortsatt till Klaraviken, samt Polhemsgatan).

Klara norra kyrkogatan 36, C.; t. Norr 9 08; 9—3.

En *budningsbokhållare* (5).

3:e distriktets budningskontor

(för västra delen av övre Normalm och västra delen av Kungsholmen, begränsat i öster av 1:a och 2:a distrikten).

*Hälsingegatan 1, Va.; t. Norr 86 92;
9—3.*

En *budningsbokhållare* (5).

4:e distriktets budningskontor

(för västra delen av Södermalm, begränsat i öster av Västra Slussgatan, Södermalmstorg, Götgatan, Folkungagatan och Helgagatan, fortsatt söderut).

*S:t Paulsgatan 37, Sö.; t. Söder 332 47;
9—3.*

En *budningsbokhållare* (5).

5:e distriktets budningskontor

(för östra delen av Södermalm, begränsat i väster av 5:e distriktet).

Renstjärnasgatan 28, Sö.; t. Söder 332 39; 9—3.

En *budningsbokhållare* (5).

Renhållningsverkets avdelning vid Lövsta.

Hässelby villastad; t. Hässelby villastad 4 och 3 03; kontorstid: 9—4.

För att möjliggöra sopors och latrins snabba bortförande anlade staden under åren 1886—89 dels inom staden tre järnvägsstationer, vilka genom statens och Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar stå i direkt förbindelse med Spånga station, dels ock en 7 kilometer lång järnväg, som från sistnämnda station sträcker sig till den vid Mälaren belägna egendomen Lövsta, vilken samtidigt inköptes och på vilken anordnades en station för emottagande och utskIPPING av avfallet samt för latrinkärlens

rengöring. Under årens lopp hava här utförts betydande utvidgningar för att enligt moderna metoder behandla och utnyttja de olika slagen av avfall. Latrinet rensas först med maskinkraft, varefter det antingen försäljes såsom råvara eller fabriksmässigt uppblandas med torv till torvmullspudrett. Soporna uppdelas — frånsett köksavfallet, som uppsamlas särskilt genom slakthus- och saluhallstyrelsens försorg (se här om sid. 225) — fr. o. m. den 1 juli 1907 i staden i gödselsopor och skräpsopor, och anlända dessa i skilda vagnar. Gödselsoporna uppläggas vid stranden, varjämte i undantagsfall utskIPPING förekommer. Latrin och torvmullspudrett äro starkt efterfrågade gödningsämnen och försäljas till lantbrukare, huvudsakligen i Mälardalen och Stockholms skärgård. Ur skräpsoporna utlockas säljbara beståndsdelar såsom papper, lump, järnskrot, glas m. m., och resten förbrännes i ugnar, varvid värmet tillgodogöres för verkets olika behov av drivkraft och elektriskt ljus. Antalet ugnar är sex, av vilka två uppförts år 1909. På detta sätt alstrad ånga och elektrisk kraft försäljes även till slakthus- och saluhallstyrelsens därstädes belägna destruktionsanstalt (se sid. 223). Renhållningsverket använder för utskIPPING av latrin, pudrett och sopor två bogserbåtar samt 38 öppna och 7 däckade pråmar om tillsammans 2,575 registerton. För prämarernas reparation äger renhållningsverket därstädes ett mindre varv.

Instruktion. Instruktion för föreståndaren för renhållningsverkets station vid Lövsta, fastställd av drätselnämndens första avdelning den 6 sept. 1892.

Föreståndare (20).

Forssman, E. Hj.

Bokhållare (15).

Smedin, Hj. I.

En *kontorsskrivare* (9), en *verkmästare* (14), en *extra förman* (3,660 kr.), en *ångbåtsbefälhavare* (4,140 kr.), en *förste rorgångare* (2,400 kr.).

Stockholms stads brandväsen.

Johannes brandstation: Malmskillnadsgatan 64, C.; t. »brandkären» (växel för anmälan om eldsvådor, sjukdoms- och olycksfall samt för tjänstemeddelanden). *Katarina brandstation: Tjörhovsgatan 11, Sö.; Liljeholmens brandstation: Grönbrink nr 3, Liljeholmen; Kungsholmens brandstation: Fleminggatan 24, C.; Östermalms brandstation: Skepparegatan 34, Ö.Dj.; Bromma brandstation: Ulvsundavägen 30, Ulvsunda; Djurgårdens brandstation: Allmänna gränd, Ö.Dj.; Värtans brandstation: Värtahamnen.*

Av ovanstående brandstationer äro förutom Johannes brandstation Katarina, Liljeholmens och

GN. Bromma brandstationer i förbindelse med brandkårens telefonväxel, övriga brandstationer hava endast brandkårens egna telefoner.

Redan de medeltida författningarna innehöllo stadganden rörande fastighetsägares skyldighet att hålla viss brandredskap, förbud mot vårdslöst handskande med eld ävensom stadganden angående skyldighet att biträda med eldsläckning. Till följd av dessa föreskrifters primitiva natur ävensom framför allt det eldfarliga byggnadsmaterialet, trähus med näver- och torvtak, härjades huvudstaden emellertid av många och omfattande eldsvåder, som stundom lade hela stadsdelar i aska. Enligt en den 10 maj 1661 utfärdad brandordning indelades staden inom broarna i olika distrikt med var sin brandmästare; varje husvärd skulle hålla förutom annan brandattiralj en spruta, varjämte hela distriktet var skyldigt anskaffa en större spruta, som underhölls av staden; stadens äkare voro pliktiga köra vatten. Nya brandordningar utfärdades 1675 och 1728; den senare innehåller uppgift om olika signaler (flaggor, skott, klämtslag etc.), varmed eldsvåder i de olika stadsdelarna signalerades. Den 1 oktober 1828 fick Stockholm åter ett nytt brandreglemente. Staden delades nu i sexton distrikt; överstyrelsen över brandväsendet fördes av överståthållaren med biträde av polismästaren, och en särskild brandadjutant, avlönad av Stockholms stads brandförsäkringskontor, ställdes till överståthållarens förfogande. Detta reglemente gällde med några ändringar, till dess staden fick en brandkår.

Sedan brandstadga för rikets städer utfärdats den 8 maj 1874, lades grunden till huvudstadens nuvarande brandväsen, efter att frågan här om stätt på dagordningen alltsedan 1858. Den 1 dec. 1874 beslöto nämligen stadsfullmäktige, dels under förutsättning av anslag från Stockholms stads brandförsäkringskontor och Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring av lösegendom och dels med beräkning av garnisonens och flottans biträde såsom reserv, att 7 brandstationer, därav två huvudstationer, skulle upprättas, att högsta befälet vid eldsvåder skulle föras av en brandchef, att för elds dämpande under vanliga förhållanden och räddningsarbetets verkställande skulle bildas en särskild, under eget befäl ställd och för ändamålet övad kär, bestående av, förutom brandchef, 2 löjtnanter, 4 underofficerare och 150 man, att för uttryckning skulle begagnas hästar och en brandtelegraf anordnas, så att klämtning endast komme att äga rum vid utomordentliga tillfällen, samt slutligen att bevilja medel till inköp av en ångspruta och 4 handkraftsprutor. Av de båda huvudstationerna bestämdes, att den norra skulle förläggas till stadens egendom nr 64 Malmkillnålagsgatan och den södra till nr 11 Tjärhovsgatan.

Den gamla brandstadgan för rikets städer av år 1874 har fr. o. m. år 1924 ersatts med en ny, den 15 juni 1923 utfärdad brandstadga, inne-

hållande bestämmelser för såväl städer som landsbygd. Nu gällande brandordning för Stockholm är utfärdad den 19 juli 1924.

Brandkårens personal utgjordes vid början av år 1925 av, förutom brandchefen, en vice brandchef, en förste brandkapten, fyra andre brandkapten, en telegrafföreståndare, en överbrandmästare och verkstadsföreståndare, en överbrandmästare och redogörare, sju brandmästare, varav två tillika äro maskinister, 41 brandförmän, 187 brandmän och 18 extra brandmän; tillsammans 7 officerare, 9 underofficerare och 246 tillhörande manskapsskassen samt dessutom en telegrafföreståndare.

Brandchefen tillsättes av gatunämnden; där ej stadsfullmäktige annorledes besluta, sker tillsättningen å viss tid, högst tio år, alltefter nämndens beprövande. Övrigt befäl vid brandkåren tillsättes av nämnden medelst förordnande tillsvidare. Befattningarna som brandman och brandförmän tillsätts av brandchefen medelst förordnande tillsvidare. Extra brandman antages av brandchefen medelst kontrakt.

Brandchefen är i första hand ansvarig därför, att stadens brandväsen är i överensstämmelse med brandordningen till alla delar ändamålsenligt ordnat. Han är därjämte skyldig att iakttaga, vad brandstadgan rörande hans befattning innehåller. Brandchefen är brandkårens befälhavare och såsom sådan berättigad till ovillkorlig lydnad från övriga befälets och manskapets sida.

För tillkännagivande av eldsvåda finnes en brandtelegraf med å lämpliga ställen inrättade brandskåp, traktvis förbundna med brandstationerna, polisstationerna, högvakten och den tjänstemans bostad, som har närmaste inseende över stadens vattenledning. Överståthållarämbetet kungör två gånger om året, varest brandskåpen finnas uppsatta.

Brandkåren har sin personal fördelad på åtta stationer, nämligen Johannes, Katarina, Liljeholmen, Kungsholmen, Östermalm, Djurgården, Värtan och Bromma. Här till komma sjöångsprutorna St Erik och Phoenix. Dessutom finnas redskapsskjul uppförda å följande platser: utom den egentliga staden, nämligen Orby, Södertörns villastad, Fridhem och Stora Essingen. I vart och ett av de tre förstnämnda samhälle är därjämte en brandförmän stationerad. Med Sundbybergs kommun har avtal träffats om biträde vid eldsvåda inom Mariehalls och Bällsta samhälle, varjämte en brandförmän förlagts och ett redskapsskjul uppförts därstädes.

Huruvida brandkåren må användas till släckning av eldsvåda, som utbrutit utanför stadens område, prövas och avgöres av brandchefen.

Automobilisering av brandkårens redskap beslutades år 1914 och slutfördes under år 1916, varvid samtliga hästar uttrangerades.

För övervakande av att vad i byggnads- och brandordningarna eller eljest till förekommande av eldfara eller till lättnad för elds

släckande finnes föreskrivet vederbörligen iakttagas ävensom att föreskriven brandredskap finnes och i gott skick underhålls, förrättas under brandchefens inseende brandsyn av vid brandkåren anställd officer. Där fråga är om rivning av eldstad, äger icke förrättningsmannen meddela beslut, innan han hört två sakkunniga av stadsfullmäktige utsedda personer (jfr nedan). Vid brandsyn äger brandchefen påkalla biträde av stadsarkitekten, med rätt för denne att därvid sätta annan i sitt ställe. Brandchefen bestämmer, vilka byggnader, lägenheter m. m., som skola synas, ävensom tiden härför. Det åligger honom att därom förut underrätta vederbörande husägare eller lägenhetsinnehavare. Tiden för efterbesiktning bestämmes vid brandsyn av syneman.

Rörande sotning se sid. 24.

Sjuk- och djurtransportväsendet utgör sedan i mars år 1902 en del av brandkårens verksamhet. För verkställande av sjuktransporter finnas numera 6 sjuktransportautomobiler. För djurtransporter (sjuka och döda djur) finnas från och med år 1916 tvenne kombinerade djurtransport- och olycksfallsautomobiler, uppställda å Johannes och Katarina brandstationer, å vilka stationer jämväl i och för uthyrning (utan dragare) äro placerade de tvenne, år 1905 till brandkåren överlämnade, svenska allmänna djurskyddsföreningen tillhöriga vagnarna. (Se vidare under hälsovårdsnämnden sid. 115.)

Författningar. K. brandstadgan den 15 juni 1923. Brandordning för Stockholm den 19 juli 1924. Instruktion för manskapet vid Stockholms brandkår 1893. Bestämmelser ang. uniformspersedlar för brandkåren, fastställda av drätselnämndens första avdelning den 7 dec. 1915, med ändringar den 8 juni 1916 och 2 jan. 1920. Överståthållarämbetets kungörelser ang. sotningen i huvudstaden: den 20 febr. 1925 (indelning i sötningstrakter), den 3 juli 1918, 4 juli 1919 och 2 jan. 1925 (taxa för sotning), den 9 febr. 1920 (sötningstaxans giltighet även för stadens icke planlagda område) samt den 16 mars 1923 (grundavgifter för sotning av värmeledningsapparater m. m.).

Stat år 1925. Utgifter: 1,799,006 kr.; inkomster: 210,700 kr.

Brandchef (26).

Svinhufvud, A. A. S. (förordnad t. o. m. $\frac{30}{100}$ 1926); träffas å expeditionen, Malmsskillnadsgatan 64,

C. (Johannes brandstation): vardagar (utom onsdagar) 1—3; t. »brandkåren».

Vice brandchef (23).

Gyllenhammar, C. A. M.

Förste brandkapten (20).

Sellén, H.

Andre brandkapten (19).

Arve, E. A. M.; Mohlin, K. A. T.; Grill, C. P.
A.; en vakant, *tjfr.* **Ekelund, K. R.**

Telegraföreståndare (18).

Ekman, O. I. H.

Överbrandmästare och verkstadsföreståndare (17).

Johansson, E. S.

Överbrandmästare och redogörare (16).

Svenson, A. L.

Sju *brandmästare* (13), 41 *brandförmän* (10), 187 *brandmän* (8), 18 *extra brandmän* (2,400—1,920 kr.).¹⁾

Sakkunniga vid brandsyn.

Enligt brandstadgan den 15 juni 1923 äger i stad, där brandsyn förrättas av endast en person, förrättningsmannen icke meddela beslut om rivning av eldstad, innan han hört två sakkunniga personer, vilka jämte två suppleanter för dem årligen skola utses av stadsfullmäktige att vid dylika tillfällen närvara (jfr ovan).

Sakkunniga.

Landewall, G. E., byggnadsinspektör; **Sjösteen, B. F. O.**, byggnadsinspektör.
Suppleanter: **Bobeck, P. E.**, byggnadsinspektör; **Sundström, K. V.**, byggnadsinspektör.

¹⁾ Till personalen vid brandkårens verkstäder ävensom linjepersonalen utgår ett särskilt tilläggsarvode av 330 kr. per år och till automobilförare vid brandkåren ett tilläggsarvode av 210 kr. per år.

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner: se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel första tisdagen i varje månad kl. 3,15 e. m.

År 1905 beslöt stadsfullmäktige uppdraga åt en kommitté att utarbeta förslag till ett stadens slakthus i förening med kreatursmarknadsplats å Enskede. Sedan denna kommitté 1907 framlagt sitt förslag, beslöt stadsfullmäktige den 1 juni 1907 att med godkännande av det samma bevilja medel till anläggningen ävensom att inrätta en särskild slakthus- och saluhallsstyrelse.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens slakthus och marknadsplatser för kreaturshandel, för genomförande av köttbesiktning- och slakthusväg nödiga byråer och destruktionsanstalt, stadens saluhallar, platser för torghandel och svingårdar, ävensom att söka främja och organisera tillförseln av och handeln med livsförnödenheter samt vidare att omhändervärd de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas.

Styrelsen åligger att, enligt stadsfullmäktiges beslut, ombesörja utförande och handhåva värden av de byggnader och andra anläggningar, som erfordras för de under styrelsens förvaltning stående inrättningar, samt att uppgöra och framlägga förslag till erforderliga nybyggnads- och underhållsarbeten, ävensom till den utveckling av slakthus-, köttbesiktning-, saluhalls- och torghandelsväsendet, som från huvudstadens sida kan anses påkallad; att vidtaga de åtgärder, som enligt gällande lag angående köttbesiktning och slakthus kunna tillkomma styrelsen; att jämlikt nämnda lag yttra sig i fråga om taxor för köttbesiktning samt för begagnande av slakthus och marknadsplats för kreaturshandel, ävensom avgiva förslag till taxor för begagnande av destruktionsanstalt, saluhallar och saluplatser samt reglementen för begagnande av samtliga under styrelsens stående anstalter och inrättningar; att utfärda de ordningsföreskrifter, som utöver nämnda reglementens bestämmelser kunna finnas erforderliga; att till medicinalstyrelsen avgiva förslag å de i lagen angående köttbesiktning och slakthus omförmälda besiktningsmän; samt att uthyra försäljningsplatser jämte andra för uthyrning avsedda lokaler i saluhallar samt å torg och allmänna platser, med iakttagande av att försäljningsplatser å torg och allmänna platser

ej må upplåtas förr, än överståthållarämbetet därtill lämnat tillstånd.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Till sitt biträde äger styrelsen antaga en direktör för slakthuset och saluhallarna. Denne samt förste stadsveterinären äga vid behandlingen av till deras handläggning hörande ärenden närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten, med rätt att få avvika mening antecknad i protokollet.

För revision av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med två suppleanter.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920.

Stat år 1925. Utgifter: 1,788,550 kr.; inkomster: 1,629,750 kr. (jfr nedan lantgården Mossen).

Styrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Yngve G. R., borgarråd.

Vice ordförande.

Larsson, L. R., handlande.

Övriga ledamöter.

Ahlström, W., handlande, stadsfullm.

*Sjöström, Chr., kontorschef, stadsfullm.

*Stendahl, O., direktör, stadsfullm.

Suppleanter.

Cederlöf, P. A., handlande.

*Grönvall, J. K. (Hanna), hembiträde, stadsfullm.

*Östman-Sundstrand, L. Elisabeth, fru, stadsfullm.

Törnell, f. Weber, Gertrud, fru, stadsfullm.

Sekreterare

(1,980 kr.).

Silén, K. G., tf.

Styrelsens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Falk, H. A., handlande.

von Schultz, f. Wedin, Sigrid E., fru, stadsfullm.

Tinggren, G. A., tillsyningsman.

Suppleanter:

Frösell, f. Lindman, Amanda C., fru.

Widtskiöld, f. Peterson, Jenny, fru.

Huvudkontoret.

*Centralsaluhallen, Kungsgatan 67, C.; t. 41 93, Norr 12 18, Norr 71 66; expediti-
ons-tid: 9—3.*

Slakthus- och saluhallsdirektör (27).

Sandeborg, M. O.; träffas: *vid slakthuset* alla dagar utom måndagar och torsdagar 12—1, *i centralsaluhallen* måndagar och torsdagar 12—1. (Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar.)

Kamrerare (20).

Vakant, t. j. f. Porne, G. E. (se sid. 190); träffas *vid slakthuset* 9—11. (Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar.)

Kontorsskrivare (11).

Nordwall, Hild A. T. (tjänstgör vid slakthuset).

Slakthuset med tillhörande anstalter.**Slakthuset med kreatursmarknad.**

Enskede. Postadress: Stockholm 4. Expeditionstid å kontoret 9,30—3,30, lördagar 9—1; slakthallarerna hållas öppna 7 f. m.—2,30 e. m.; kyl- och fryshusen 6,30—9, 11—12 f. m., 1—4,30 e. m., lördagar 6,30—9 f. m., 11 f. m.—3 e. m.; övriga lokaler 6,30 f. m.—5 e. m., lördagar 6,30 f. m.—2 e. m. Tel.: kontoret 105 92; resp. tjänstemän se nedan; se i övrigt telefonkatalogen.

Lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus stadgar, att för stad eller område därav på framställning av stadsfullmäktige köttbesiktning- och slakttvång må av konungens befallningshavande stadgas, under förutsättning att på stadens bekostnad och genom dess försorg slakthus blivit efter av medicinalstyrelsen fastställd plan uppfört och efter av samma myndighet föranstaltad avsyning godkänt, ävensom att nödigt antal köttbesiktningsmän anställas.

Sedan efter framställning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskede i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad. Arbetets utförande uppdrogs år 1907 åt en särskild styrelse, slakthus- och saluhallsstyrelsen. 1908 beviljades koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., i början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt be-

gagnande den 5 februari 1912. Slakttvång inträdde för Stockholm fr. o. m. den 8 februari 1912. Detta slakttvång innefattar förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar anordnades än vid slakthuset. S. k. »nödslakt», föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckshändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret ostyckat föras dit. Betalningen för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställd taxa, likaså avgifter för disponerandet av platser i det s. k. kylhuset, där kött får förvaras. Kött efter å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkänts, åsättes oval stämpel med St Eriks bild.

Å kreatursmarknaden vid slakthuset, äger handel rum med sådana djur, som äro avsedda att slaktas i slakthuset eller annorstädes eller äro s. k. livdjur. Handel med sistnämnda djur, särskilt kalvkor, försiggår alla dagar i ett särskilt handelsstall. Marknadsnoteringar sätts varje vecka genom en särskild noteringskommission och allmängöras (se sid. 225). Till tjänst för djurägare, som önska sända djur utan att själva ombesörja deras försäljning, äro antagna tvänne stadskommissionärer, som enligt taxa åtaga sig försäljningsuppdrag under stadens kontroll. Tillförsel av djur sker över Liljeholmens station (varifrån boskapsvagnar genom statens järnvägars försorg överföras på slakthusets järnväg till Enskede) eller från Söder Mälarstrand med spårväg. Varje anlant djur besiktigas före införandet å marknaden. Lossning, skötsel och fodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Rörande den vid slakthuset belägna svin-gården, se nedan sid. 225.

Författningar m. m. Lag den 10 okt. 1913 angående köttbesiktning och slakthus, med ändringar den 1 juni 1923. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 31 dec. 1913 ang. tillägg för Stockholm till bestämmelserna om besiktning och stämpling av kött enligt lagen om köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 30 aug. 1907 ang. inrättande av offentligt slakthus för Stockholms stadt utom stadens område m. m. Taxa för Stockholms stads offentliga slakthus och köttbesiktningen m. m. inom staden under år 1925, fastställd av kungl. maj:t den 19 dec. 1924. Taxa å avgifter vid Stockholms stads frys- och kylhus, godkänd av stadsfullmäktige den 15 okt. 1917, med tillägg den 17 okt. 1922 och 30 okt. 1923. Taxa å vägavgifter för kött vid Stockholms stads slakthus, fastställd av överståthållarämbetet den 15 juli 1918, med tillägg den 10 okt. 1918. Taxa å avgifter för transporter å järnvägen Enskede—västra stambanan, fastställd av kungl. maj:t den 31 dec. 1919 och 29 juni 1923. Taxa å avgifter för kreaturstransporter å slakthusspårvägen, fastställd av överståthållarämbetet den 7 febr. 1919. Ordningsstadga för Stockholms stads

SIS.

offentliga slakthus, fastställt av överståthållar-
ämbetet den 23 jan. 1912, med ändr. den 31
dec. 1924. Ordningsstadga för Stockholms stads
kreatursmarknad, fastställt av överståthållar-
ämbetet den 23 jan. 1912, med ändr. den
31 dec. 1924. Instruktion för slakthusdirek-
tören i Stockholm, instruktion för sanitets-
veterinären vid Stockholms stads slakthus samt
instruktion för förste besiktningsveterinären vid
Stockholms stads slakthus; samtliga antagna av
slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 okt. 1911
och godkända av medicinalstyrelsen den 22 nov.
s. å. Instruktion för stadskommissionärerna vid
Stockholms stads kreatursmarknad, antagen av
slakthus- och saluhallsstyrelsen den 19 okt. 1911,
med ändr. den 4 sept. 1923. Stadga för
slakthusets salubod samt bestämmelser ang. utfod-
ring av kreatur å Stockholms stads kreatursmark-
nad och Stockholms stads slakthus, antagna av
slakthus- och saluhallsstyrelsen den 21 dec. 1911.
Instruktion för hjälpslaktare i Stockholms stads
slakthus, antagen av styrelsen den 2 nov. 1917.

Stat år 1925. Utgifter: 803,000 kr.;
inkomster: 593,000 kr.

Slakthus- och saluhallsdirektör (27).

Sandeborg, M. O. (se ovan under huvudkontoret);
t. 105 92; träffas vid slakthuset alla dagar
utom måndagar och torsdagar 12—1.

Sanitetsveterinär (23).

Brandt, J. O.; t. Enskede 53; mottagningstid:
1,30—2,30 (lördagar 1—1,30).

Förste besiktningsveterinär (21).

Englesson, P. R.; t. Enskede 2 42.

Besiktningsveterinär (19).

Vakant, t.jf. Larsson, R.

Kamrerare (20).

Vakant, t.jf. Porne, G. E. (se ovan under huvud-
kontoret); t. Enskede 2 44; träffas vid slakt-
huset 9—11.

Bokhållare och kassör (17).

Ekström, G. W.; t. Enskede 1 18.

Ett extra kontorsbiträde (3,000 kr.), ett
laboratoriebiträde (6), en första mikro-
skopist (6), två mikroskopister (4).

Inspektör (15).

Zetterqvist, O., tjl., tf. torginspektör (se nedan),
t.jf. Dahlin, J. F. Lson; t. Enskede 54.

En hallmästare (11), tjl.

Maskiningenjör

(6,900 kr.).

Ågren, G. R.; t. Enskede 58.

Två maskinister (14), en portvakt (3,060
kr.). Dessutom fem hallförmän, tjugutvå hall-
biträden, en kusk, en lokomotivförare, en
snickare, fyra eldare, fem reparatörer, fyra
kvinnliga biträden.

Stadskommissionärer.

(arvode: 2 % av försäljningspriset).

Andersson, J. G. H.; Sjöstedt, K. J. E.

Köttbesiktningsbyråerna.

Adresser och telefoner: se nedan.

Samtidigt med det den 8 februari 1912 ikraft-
trädande slakttvånget inträdde för huvudstaden
köttbesiktningsväng, innebärande att allt till
människoföda avsett fårsäkt, rått kött, som här-
rör från utom staden slaktade djur, måste, innan
det utbjödes till salu eller försäljes, företes för
undersökning och stämpling å någon av stadens
köttbesiktningsbyråer. Fr. o. m. denna dag över-
flyttades således köttbesiktningen från hälso-
vårdsnämnden till slakthus- och saluhallsstyrel-
sen. Hälsovårdsnämnden övervakar dock fortfa-
rande enligt hälsovårdsstadgan den sanitära
beskaffenheten av importerat kött samt allt i
staden tillsaluhållet kött (se vidare sid. 111). Av-
gift för besiktningen vid köttbesiktningsbyråerna
utgår enligt av kungl. maj:t fastställt taxa. Det
till staden i uppslaktat tillstånd införda, å kött-
besiktningsbyrå undersökta och godkända köttet
åsattes rektangulär stämpel med St. Eriks bild.

Verksamheten har sedan år 1912 varit för-
lagd till tvänne köttbesiktningsbyråer, den ena
belägen vid Gamla Brogatan och den andra vid
Södra Bantorget. I samband med överflyttandet
av fraktdogsdrörelsen från norra station till Norr-
tulls station inrättades år 1924 en ny köttbe-
siktningsbyrå vid sistnämnda station. Denna
nya byrå trädde i verksamhet den 24 nov. 1924.

Instruktioner m. m. Ordningsstadga för
Stockholms stads köttbesiktningsbyråer, godkänd
av stadsfullmäktige den 4 december 1911, med
ändring den 7 januari 1913. Instruktion för före-
ståndare för köttbesiktningsbyrå, antagen av
slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 oktober
1911 och godkänd av medicinalstyrelsen den 22
november s. å. Se vidare ovan under slakthuset
med kreatursmarknad.

Stat år 1925. Utgifter: 206,400 kr.; in-
komster 177,000 kr.

Norra byrån.

Gamla Brogatan 47, C.; t. 98 14, Norr
197 52, Norr 218 44; expeditionstid:
7—3,30 (torsdagar 7—4; lördagar
7—12,30).

Föreståndare (21).

Petreluis, K. A. O.

Besiktningsveterinär (19).

Dallmer, Hj. W. A.

Kontorsskrivare (11).

Sandström, A. F.

En hallmästare (8), en första mikroskopist (6), två mikroskopister (4).

Norrullsbyrån.

Adress: statens järnvägars magasin för ankommande gods, Solnavägen; t. 806 76, 806 77; expeditionstid: 7—1 (lödragar 7—12,30).

Besiktningsveterinär (19).

Thorsell, J. G.

En första mikroskopist (3,180 kr.), en mikroskopist (4).

Södra byrån.

Södra Bantorget, Sö.; t. 66 56, Söder 313 83; expeditionstid 8—2 (lördagar 8—12,30).

Föreståndare (21).

Severin, K. O.

En kontorsskrivare (9), tjl., en första mikroskopist (6), en mikroskopist (4).

Stockholms stads destruktionsanstalt.

Lövsta; postadress och järnvägsstation: Hässelby villastad; t. Hässelby 4 och 3 03; kontorstid: 9—4.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar därav och kasserade, till föda otjänliga födoämnen av animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter såsom talg och fett samt köttmjöl, varav fettämnen försäljas som råvara till stearinljus-, tvål- och såpfabrikation samt mjölet såsom kraftfoder för svin, fjäderfän och fiskyngel.

Den för destruktionsprocessen erforderliga ångan erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från vilken även lämnas för driften behövlig elektrisk kraft samt ljus.

Anstalten övertogs den 8 februari 1912 av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Reglemente. Stadga för Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta, godkänd av stadsfullmäktige den 12 februari 1912.

Föreståndare.

Forssman, E. Hj., föreståndare för renhållningsverkets avdelning vid Lövsta.

Saluhallar och salutorg.

Expedition m. m.: se ovan under huvudkontoret.

Stat år 1925. Utgifter: 446,000 kr.; inkomster: 547,000 kr.

Slakthus- och saluhallsdirektör (27).

Sandeborg, M. O. (se vidare under huvudkontoret); träffas i centralsaluhallen måndagar och torsdagar 12—1.

Kamrerare (20).

Vakant, t.jf. Porne, G. E. (se vidare under huvudkontoret).

Saluhallsinspektör (19).

Petsäus, M. P.; träffas säkrast 10,30—11,30.

Kontorsskrivare och kassör (11).

Rutensköld, Svea M.

Ett extra kontorsbiträde (3,000 kr.).

Maskiningenjör

(6,900 kr.).

Ågren, G. R. (se vidare under slakthuset).

Stockholms stads centralsaluhall.

Kungsgatan 67, C.; t. 41 93, Norr 12 18, Norr 71 66; centralsaluhallen hålles öppen 8 f. m.—7 e. m.; se vidare under huvudkontoret.

Den år 1907 av Stockholms stadsfullmäktige beslutade centralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Brogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren, som med sin godsstation står i direkt förbindelse med statens järnvägsnät, innehåller förvaringskällare för olika slag av livsmedel ävensom kylrum och frysrum med tillhörande maskineri samt lokal för livsmedelsauktioners hållande. Bottenvåningen upptages av dels fasta, inredda salustånd (157 till antalet) för försäljning av livsmedel och blommor såväl i engros som minut, dels tillfälliga, öppna saluplatser. Dessutom finnes till hyresgästernas förfogande en charkuteriavdelning för köttmalning och korvberedning samt ett rökeri.

Ett av hörnpartierna upptages av styrelsens expeditioner jämte sessionsrum och i de övriga äro inredda affärskontor. Utefter fasaden åt Kungsgatan äro inrymda butiker för olika ändamål.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där anställer erforderlig personal.

Inom hallen hållas auktioner å livsmedel å tider, som av styrelsen bestämmas, och har styrelsen för underlättande av livsmedelstillförseln till huvudstaden och för att biträda allmänheten vid köp och försäljning vid hallen anställt tvenne under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionärer.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse, den 16 juli 1910. Stadga för Stock-

SIS.

holms stads centralsaluhall, fastställd av överståthållarämbetet den 14 dec. 1912, med ändr. den 29 maj 1924. Instruktion för stadskommisionärer vid Stockholms stads centralsaluhall den 5 juli 1912. Taxa å avgifter, som uppbäras inom Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 4 okt. 1912, med ändringar och kompletteringar den 2 nov. 1917 och 14 sept. 1920.

Maskinist (14).

Hamrén, L. J. A.

En hallmästare och auktionsförrättare (15), tjl., en auktionsförrättare (4,500 kr.), en hallmästare (4,500 kr.), ett kassabitråde (1,200 kr.): desutom fyra hallförmän, fyra hallbiträden, en maskinskötare, en reparatör, två kvinnliga biträden.

Stadskommisionärer

För handel med kött m. m.

(arvode: högst 4 % av försäljningspriset vid försäljning av kött, vilt och fågel, högst 5 % vid försäljning av smör, ost och ägg).

Vakant.

För handel med frukt m. m.

(arvode: högst 5 % av försäljningspriset vid försäljning av frukt, rotfrukter och grönsaker).

Olsson, J. W.; t. Norr 84 35, Norr 241 05.

Stockholms stads provisoriska fiskhall.

Bryggaregatan 28, C.; t. 60 56, Norr 80 28; hallen hålles öppen 6,30 f. m.—3 e. m.

Den 15 aug. 1910 öppnades för allmänheten en staden tillhörig provisorisk fiskhall avsedd för partiförsäljning av fisk, fiskvaror och skaldjur.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där tillsätter personal. För att biträda allmänheten vid försäljning finnes vid hallen anställd en under styrelsens kontroll arbetande stadskommisionär.

Då på grund av den under de senaste åren starkt ökade omsättningen fiskhallens lokaler visat sig otillräckliga, har under år 1920 i det närbelägna kv. Gösen uppförts ett *fiskförsäljningsskjul*.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse, den 16 juli 1910. Slakthus- och saluhallsstyrelsens stadga för Stockholms stads provisoriska fiskhall den 10 juni 1910 med ändringar den 30 juli 1911 och 22 dec. 1914. Instruktion för stadskommisionär vid Stockholms stads provisoriska fiskhall den 10 juni 1910.

Ett hallbitråde.

Stadskommisionär

(arvode: högst 5 % av försäljningspriset vid försäljning av fisk, fiskvaror och skaldjur).

Molin, A. E. E.; t. 71 04, 97 57.

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar.

Saluhallarna hållas i regel öppna för allmänheten alla vardagar 8 f. m.—7 e. m.

Saluhallen å Hötorget med 132 förs.-platser.
» » Köttorget » 64 » »
» » Nedre Munkbron med 42 förs.-platser.

Maria saluhall	med 63 förs.-platser.
Östermalms saluhall	» 108 » »

Fiskarbryggan vid Mälartorget med 30 förs.-platser.

Fyra hallförmän, två eldare.

Salutorg.

Den 15 okt. 1917 beslöt stadsfullmäktige att fr. o. m. den 1 juli 1918 samtliga salutorg skulle ställas under slakthus- och saluhallsstyrelsens förvaltning, och bemyndigades därjämte styrelsen att bestämma och uppbära dagavgifterna å desamma. Likaledes beslöt att fr. o. m. samma dag, med undantag för saluplatserna å Södra Bantorget samt norr om Observatoriet vid Odengatan, vilka skola vara fasta, allenast tillfälliga försäljningsplatser skola upplåtas å salutorgen. Bestämmelser ang. upplåtande av dylika tillfälliga försäljningsplatser återfinnas i de särskilda ordningsföreskrifterna för Stockholm (ändrad lydelse av § 1, fastställd av överståthållarämbetet den 21 juni 1918, 19 juli 1920 och 9 jan. 1922) samt i av styrelsen den 6 aug. 1918 utfärdad stadga för försäljningsplatser å salutorg i Stockholm.

Angående tiden för torghandelns bedrivande stadgas i överståthållarämbetets kungörelse den 9 jan. 1921 att handeln å de tillfälliga torgplatserna må äga rum under tiden 1 mars—31 oktober till kl. 6 e. m. samt under den övriga delen av året till kl. 4 e. m. Beträffande tiden för handel å de fasta försäljningsplatserna gäller i likhet med vad som är stadgat för handel i bod, att handel får äga rum kl. 8 f. m.—7 e. m.

Salutorg

med fasta försäljningsplatser:

Södra Bantorget, östra delen, med 24 förs.-platser;

Odentorget med 31 förs.-platser;

med tillfälliga försäljningsplatser:

Hötorget
Östermalmsgata
Kornhamnstorg
Mälartorget
Munkbron och
Sandplan å Riddarholmen,

samtliga avsedda för försäljning av livsmedel; samt

Roslagsgatan, del av, norr om Ynglingagatan och

Södra Bantorget, västra delen,
för försäljning av hö och halm.

Tf. torginspektör
(6,180 kr.).

Zetterqvist, O. (se ovan); träffas säkrast 10,30—11,30.

Sex torgmästare.

Stadens svingård.

Enskede, Stockholm 4; t. Enskede 10 03.

Invid slakthuset anordnades år 1913 en mindre svingård i avsikt att utröna möjligheten av ett rationellt utnyttjande av slaktavfallet genom svinuppfödning.

Den 19 juni 1916 beslöt stadsfullmäktige att köksavfallet i 14 och 25 rotarna i Katarina församling tillsvidade skulle på försök uppsamlas skilt från övriga hussopor och användas till foder i en utvidgad svingård (vid Sundsborg). Beslutet, som överklagades, vann kungl. maj:ts fastställelse s. å., varefter uppförandet av kokhus och svingårdsbyggnad omedelbart påbörjades; uppsamlingen av köksavfallet i enlighet med det uppgjorda programmet tog sin början den 1 jan. 1917.

Försöket utföll synnerligen lyckligt och i anledning härav utsträcktes under åren 1917 och 1918 den särskilda uppsamlingen av köksavfallet till allt större delar av staden. Fr. o. m. den 1 jan. 1919 gälla bestämmelserna härom för staden i dess helhet. För tillvaratagande av köksavfallet utvidgades i samband härmed svingården vid Sundsborg väsentligt, varjämte ett nytt svinstall inrättats å egendomen Mossen (se nedan).

Stat år 1925. Utgifter: 322,400 kr.; inkomster: 302,000 kr.

Föreståndare.

Sandeborg, M. O., slakthus- och saluhallsdirektör (se ovan under huvudkontoret).

Förvaltare

(4,500 kr. jämte tantiem).

Ernhoff, P. M.; t. Ersta 22.

Trä uppsyningsmän vid köksavfallsuppsamlingen (3,600 kr.) samt en uppsyningsman vid svingården (3,200 kr.); dessutom tretton *kuskar*, *chaufförer* och *svinmatshämtare*, två *kokare*, elva *svinskötare*.

Lantgården Mossen.

Enskede, Stockholm 4; t. Enskede 278.

Den 3 december 1917 beslöt stadsfullmäktige på förslag av slakthus- och saluhallsstyrelsen att från den 14 mars 1918 under eget bruk övertaga den förut utarrenderade lantgården Mossen i närheten av Enskede; detta särskilt med hänsyn till vikten av att säkerställa fodertillgången för den kommunala svingårdens hästar samt rotfruktsbehovet för svinbesättningen. Å egendomen har därjämte anordnats ett svinstall (jfr ovan).

Stat för tiden 1/1—24/3 1925. Utgifter: 10,750 kr.; inkomster: 10,750 kr. Tilläggsanslag för tiden 25/3—31/12 1925. Utgifter: 52,950 kr.; inkomster: 52,950 kr.

Föreståndare.

Sandeborg, M. O., slakthus- och saluhallsdirektör (se ovan under huvudkontoret).

Befallningsman

(4,500 kr. jämte tantiem).

Kristoffersson, J.; t. Enskede 278.

En *ladugårdsförmän*, tre *körkarlar*, tre *mjölkerskor*.

Noteringskommissioner

(för engrosprisnoteringar).

Som ovan framhållits, sätts och offentliggöres noteringar varje vecka å levande kreatur av en särskild kommission. Dessutom finnes en kommission för upprättande av prisnoteringar å fiskvaror. Ledamöter i dessa kommissioner hava utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher. (Ledamöterna äro icke i denna egenskap upptagna i kalenderns personalavdelning.) Noteringskommissionen för levande djur fungerar t. v. även som exportnämnd för Stockholm och handlägger som sådan alla ärenden rörande exportlicenser för levande nötkreatur och fårskt kött.

I. För levande kreatur.

Sandeborg, M. O., slakthus- och saluhallsdirektör, ordf.; **Andersson**, J. G. H., stadskommissionär, slakthuset; **Sjöstedt**, K. J. E., stadskommissionär, slakthuset; **Mellin**, A. H., agronom, Tegnérsgatan 15, *Va.*; **Karlsson**, W., direktör, Blekingegatan 63, *Sö.*

II. För fisk, fiskvaror och skaldjur.

Sandeborg, M. O., slakthus- och saluhallsdirektör, ordf.; **Molin**, A. E. E., stadskommissionär, prov. fiskhallen, *C.*

Stockholms stads kyrkogårdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Kyrkogårdsnämnden.

Stora Nygatan 2 B, St.; t. 50 33, Norr 28 66. Sessionstid: i regel sista fredagen i varje månad.

I äldre tider hade de olika församlingarna sina särskilda begravningsplatser under och omkring kyrkorna. De gamla kyrkogårdarna inom staden blevo emellertid i mån av befolkningens tillväxt otillräckliga och denna omständighet i förening med insikten om de hygieniska vådorna av begravingar inom städerna åstadkom en framställning till kungl. maj:t, att åt staden finge »till evärdeligt bruk och nyttjande» upplåtas från Karlbergs kungsgård ett område till allmän begravningsplats för Stockholms församlingar. Denna begäran bifölls 1815, men kom den s. k. »äldre kyrkogården utanför Norrtull» (5.68 har) först att begagnas endast av Storkyrkoförsamlingen; i den mån övriga församlingars kyrkogårdar befunnos för dem otillräckliga blevo emellertid även dessa församlingar delaktiga i begravningsplatsen, som också därför efter hand, i synnerhet på 1860- och 1870-talen, huvudsakligen genom av Stockholms stadsfullmäktige gjorda markförvärf, utvidgades till att omfatta 62 har, utgörande den nuvarande norra begravningsplatsen. År 1890 inköptes från Enskede ett område om 14.80 har, vilket 1895 invigdes till kyrkogård och benämndes »södra begravningsplatsen». Denna plats utvidgades år 1912 med 77.90 har, dels genom inköp, dels genom övertagande av under däv. lantegendomsnämndens förvaltning stående mark. Denna nya del av södra begravningsplatsen (den s. k. skogskyrkogården) invigdes år 1920.

Förvaltningen av den utanför Norrtull belägna begravningsplatsen ombesörjdes först av Storkyrkoförsamlingen, sedermera av dess och Klara församlings kommitterade, vilka fr. o. m. 1861 kallade sig »förvaltningen av huvudstadens utom norra tullen belägna begravningsplats». Efter många års förhandlingar fick frågan om huvudstadens begravningsplatsers förvaltning sin lösning genom inrättandet jämlikt kungl. förordning den 29 april 1886 av en kyrkogårdsnämnd, bestående av fyra av stadsfullmäktige samt fyra genom kyrkostämmornas i de territoriella församlingarna elektor utsedda ledamöter jämte lika många i enahanda ordning utsedda suppleanter. Denna nämnd övertog enligt kungl. brev s. å. även vårderna av den äldre kyrkogården utanför Norrtull.

Efter framställning från stadsfullmäktige den 15 okt. 1923 har genom kungl. förordning den 16 maj 1924 vårderna av de Stockholms stad tillhöriga eller åt staden upplåtna kyrkogårdarna förklarats utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att besörja. Samtidigt upphävdes förordningen den 29 april 1886 om kyrkogårdsnämnd i Stockholm fr. o. m. den 1 juni 1924.

Enligt den av kungl. maj:t den 23 maj 1924 fastställda instruktionen för *Stockholms stads kyrkogårdsnämnd* består nämnden fr. o. m. den 1 juli 1924 av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, av vilka en utses av Stockholms stads konsistorium samt fem av stadsfullmäktige. För ledamot, utsedd av konsistorium, tillsättes i enahanda ordning suppleant; för övriga ledamöter väljas fem suppleanter av stadsfullmäktige. Nämnden utser årligen inom sig en vice ordförande. När överståthållaren är tillstades, föres ordet av honom. Nämndens kamrerare äger närvara vid nämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Kyrkogårdsnämnden har till uppgift att handhava förvaltningen av de staden tillhöriga eller åt staden upplåtna begravningsplatser med allt vad därtill hörer, ävensom övriga begravningsväsendet rörande angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Plan för ordnande av kyrkogård eller del därav antages av stadsfullmäktige för att härefter i därom stadgad ordning prövas av vederbörande ämbetsmyndighet. De pris och övriga villkor, som skola ligga till grund för upplåtelse av gravställen åt enskilda, skola av stadsfullmäktige bestämmas.

Nämndens förvaltning och räkenskaper granskas för varje år av tre revisorer, vilka jämte två suppleanter utses av stadsfullmäktige.

Förordningar m. m. K. förordning om vårderna av vissa kyrkogårdar i Stockholm den 16 maj 1924. Instruktion för Stockholms stads kyrkogårdsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 23 maj 1924. K. brev den 27 aug. 1886 ang. den gamla kyrkogårdens utanför Norrtull överlämnande till kyrkogårdsnämndens vård och förvaltning. Instruktion för den hos kyrkogårdsnämnden anställda syssломannen (kamreraren), av nämnden antagen den 17 juli 1908. Bestämmelser rörande Stockholms stads begravningsplatser den 30 jan. 1925. Taxa å avgifter för

begagnande av de under kyrkogårdsnämndens förvaltning ställda begravningsplatser den 19 dec. 1924, omfattande av kyrkogårdsnämnden samma dag och av stadsfullmäktige den 19 dec. 1918 fastställda avgifter. Taxa å avgifter för underhåll m. m. av gravar å begravningsplatserna, antagen av kyrkogårdsnämnden den 19 dec. 1924.

Stat år 1925. Utgifter: 1,360,000 kr.; inkomster: 1,260,000 kr. (dessutom överskott från föregående år och i anspråk tagna kapitaltillgångar 100,000 kr.).

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Larsson, Yngve G. R., borgarråd.

Vice ordförande.

Lind, G. H., trädgårdsdirektör.

Övriga ledamöter

(utsedda en av Stockholms stads konsistorium, se nedan, och övriga av stadsfullmäktige).

Andræ, S. E. J., kyrkoherde (utsedd av konsistorium).

***Elméus**, C. K. J., arkitekt, stadsfullm.

***Johansson-Visborg**, Anna S., fru, stadsfullm.

Magnusson, G. G., direktör.

***Pålsson**, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm.

Suppleanter

(utsedda en av Stockholms stads konsistorium, se nedan, och övriga av stadsfullmäktige).

Bokander, H. G. E., kyrkoherde (utsedd av konsistorium).

***Curman**, J. S., riksantikvarie.

Ericson, C. W., huvudredaktör.

Milles, E. J. A. V., arkitekt.

***Tengelin**, K. A. H., tjänsteman, stadsfullm.

***Weideman**, C. O., åkerföreståndare, stadsfullm.

Sekreterare

(1,700 kr.).

Guståv, O. E. G., förste sekreterare hos telegrafstyrelsen, *tf.*

Kyrkogårdsnämndens revisorer

(utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1924 års räkenskaper och förvaltning).

Forsberg, E. V., direktör, stadsfullm.

Löfgren, A., sekreterare.

Piehl, C. G. F., direktör.

Suppleanter:

Andersson, B. T. A., handlande.

Ståhlberg, M. E. (Lisa), handelsidkarska.

Kyrkogårdsnämndens expedition.

Stora Nygatan 2 B, St.; t. 50 33, Norr 28 66; expeditionstid: helgfria dagar 10—2, april även 4—6 e. m.

Upplysningsbyrån för begravningsärenden¹⁾; Stora Nygatan 2 A, St.; tel. se ovan; expeditionstid: helgfria dagar 9—2.

Stat år 1925. Utgifter: 104,650 kr.; inkomster 12,250 kr.

Kamrerare (21).

Hellström, K. G.; Stora Nygatan 2 A, St.; träffas 9—10, 1—2.

Inspektör (19).

Nohlgård, E.; Stora Nygatan 2 A, St.; träffas 9—10.

Kassör (17).

Eklom, H. M.

Bokhållare (17).

Ramgren, E. G.

Kassakontrollant (13).

Dahlholm, D. E. E.

Arkitekt för granskning av gravvårdsritningar m. m.

(1,500 kr., dessutom arvode för året 2,400 kr.).

Markelius, S. G.; Stora Nygatan 2 A, St.; träffas helgfria tisdagar 5,30—7 e. m. och fredagar 10—11,30 f. m. samt under tiden april—juni även helgfria måndagar, onsdagar och torsdagar 10—11,30 f. m.

En bokhållare och ritare (13), en kontorsskrivare (7), ett kontorsbiträde (5), en vaktmästare (6).

Stockholms stads norra begravningsplats.

Utanför Norrtull; t. Norr 5 88; expeditionstid: helgfria dagar 10—5.

Stat år 1925. Utgifter: 640,100 kr.; inkomster: 845,700 kr.

¹⁾ För att bidra till lägre begravningskostnader har kyrkogårdsnämnden inrättat en upplysningsbyrå, varest allmänheten kostnadsfritt kan erhålla råd och upplysningar om vad som är att iakttaga för ordnande av begravning.

KN.

Trädgårdsmästare (15).

Joëlsson, J. G.

Ett *extra expeditiönsbiträde* (3,540 kr.),
en *dödgrävarförman* (12), fyra *gravskötar-
förmän* (12), en *orangör* (4,200 kr.).

Dessutom *arbetare* (vintern 54, sommaren
85) och *arbeterskor* (vintern 5, sommaren
211).

**Stockholms stads södra begravnings-
plats.**

Utanför Skanstull; t. Enskede 10 14.

Stat år 1925. Utgifter: 615,250 kr.; in-
komster: 402,050 kr.

Förman (14).

Almroth, P. F.

En *förman* (12), en *extra förman* (3,540
kr.).

Dessutom *arbetare* (vintern 36, sommaren 42)
och *arbeterskor* (vintern 2, sommaren 55).

Viktigare kommunala kommittéer och delegationer.

(Beträffande viktigare kommittéer, tillsatta av nämnder och styrelser, se under dessa.)

Valkommittén.

Se under stadsfullmäktige (sid. 45).

Utskärningskommittén.

Se under stadsfullmäktige (sid. 45).

Industrimonumentskommittén.

(Kommitté för resande i huvudstaden av ett monumentalt konstverk över industrien.)

Sedan en person, som tillsvidare önskade bliva onämnd (enligt vad senare blivit känt, bokbindarmästaren J. A. W. Lindmansson), erbjöd sig att till stadsfullmäktige överlämna en summa av 105,000 kr. att användas till uppställande på lämplig allmän plats i huvudstaden av en staty eller grupp som sinnebild för industrien, beslöt stadsfullmäktige den 18 maj 1908 att med tacksamhet mottaga donationen samt överlämna åt beredningsutskottet att utse ett lämpligt antal personer med uppdrag att mottaga de donerade medlen, anordna pristävlan rörande förslag till det avsedda konstverket samt i övrigt bringa beslutet om dess uppställande till verkställighet. Sedan kommittén anordnat en pristävlan, beslöt den i mars 1911 i princip godkänna konstnären Carl Milles' förslag »Naturkraft», under villkor att monumentet kunde utföras för det belopp, som står till kommitténs förfogande. Kommittén avgav den 25 jan. 1915 till stadsfullmäktige utredning och förslag. På grund av inträdda prisstegringar och andra mellankommande hinder kunde emellertid förslaget ej komma till utförande. Kommittén framlade på grund därav den 27 jan. 1919 ett nytt förslag till industrimonument, likaledes utarbetat av herr Milles (se Bih. nr 62 för 1919), vilket av stadsfullmäktige den 2 juni 1919 antogs till utförande. Avtäckningen av monumentet, som skall placeras på den öppna platsen framför tekniska högskolan vid Valhallavägen, beräknas kunna ske under år 1925.

Val av ledamöter i kommittén skedde den 21 maj 1908 (fyllnadsval den 2 mars 1914).

Ledamöter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; Cederborg, A., direktör, stadsfullm:s ordf., ordf.; Clason, I. G., f. d. byggnadsråd; Lallierstedt, E. J., professor; en vakant.

Stockholms arbetslöshetskommitté.

(Kommitté för förebyggande av arbetslöshet och lindrande av dess verkningar.)

Då den av världskriget framkallade ekonomiska krisen kunde väntas medföra en omfattande arbetslöshet, anbefallde kungl. maj:t i ett cirkulär den 18 aug. 1914 tillsättande av arbetslöshetskommittéer i de olika kommunerna, varjämte riksdagen anvisade medel att utgå som bidrag till kommunerna vid understödjande av arbetslösa.

På förslag av en kommitté, tillsatt av stadsfullmäktiges beredningsutskott och en frivillig sammanslutning med närmaste uppgift att hjälpa mobiliserades familjer, den s. k. »centrala understödskommittén», fastställde stadsfullmäktige den 4 nov. 1914 grunderna för arbetslöshetsunderstöds utdelande och uppdrag åt den så sammansatta kommittén att fungera som kommunal arbetslöshetskommitté.

Sedermåra har av kungl. maj:t utfärdats särskilda bestämmelser rörande arbetslöshetskommittéernas verksamhet, senast i kungörelse den 7 juli 1922 ang. statsbidrag till arbetslöshets-hjälp. Enligt nämnda kungörelse skall arbetslöshetskommitté bestå av en av konungens befallningshavande utsedd ordförande jämte suppleant för denna samt minst fyra och högst tio av stadsfullmäktige valda ledamöter med minst hälften så många suppleanter. Kommittén bör vara sammansatt på sådant sätt, att den inrymmer representanter dels för de kommunala myndigheter, vilka äga särskild sakkunskap på ifrågavarande område, dels för den frivilliga hjälpverksamheten, dels ock för arbetsgivarnas och arbetarnas intressen. Arbetslöshetskommitténs verksamhet granskas av särskilda revisorer, av vilka en utses av överståthållarämbetet och två av stadsfullmäktige. Den centrala ledningen av understödsverksamheten utövas av statens arbetslöshetskommision.

Beträffande arbetslöshetskommitténs verksamhet under åren 1914—1920, vilken omfattade dels utdelning av understöd till arbetslösa inom vissa yrkeskategorier, dels ock (ehuru i mindre omfattning) anordnande av nödhjälpsarbeten, hänvisas till 1921 års kommunalkalender, där en redogörelse härför återfinnes.

Med anledning av den i slutet av år 1920 inträdande starka depressionen inom näringslivet och å arbetsmarknaden, vilken blev särskilt utpräglad under vintern 1921—1922 men därefter något lättad, visade det sig nödvändigt att vid-

Kommittéer. taga kraftiga åtgärder för motverkande av den omfattande arbetslösheten och till lindrande av dess följder. Med hänsyn härtill hava stadsfullmäktige anslagit avsevärda belopp härför, nämligen till nödhjälpsarbeten under år 1921 2,050,000 kr., under år 1922 1,600,000 kr., under år 1923 910,000 kr., under år 1924 700,000 kr. och under år 1925 (den 19 jan. och 16 mars) 700,000 kr. samt till arbetslöshetsunderstöd under år 1921 1,480,000 kr., under år 1922 2,000,000 kr. och under år 1923 550,000 kr. Dessutom har under åren 1921—1923 anslagits inalles 427,000 kr. som bidrag till vissa av södra Sveriges statsarbeten omhänderhavda nödhjälpsarbeten, under villkor att uteslutande arbetslösa från Stockholm skulle sysselsättas vid ifrågasvarande företag.

A de belopp, som av staden utbetalats till arbetslöshets hjälp har enligt k. kung. den 7 juli 1922 statsbidrag erhållits, beträffande arbetslöshetsunderstöd och hyreshjälp med lika stort belopp som kommunens bidrag och beträffande vissa nödhjälpsarbeten med högst det belopp för varje dag och arbetslös, som, därest arbetslöshetsunderstöd utgått, kan antagas hava tillkommit kommunen såsom statsbidrag till sådant understöd åt de vid nödhjälpsarbetena anställda arbetslösa.

Verksamheten till arbetslöshetens bekämpande bedrives efter de riktlinjer, som angivas i ovannämnda kungörelse samt de ytterligare föreskrifter, som meddelats av arbetslöshetskommissionen och stadsfullmäktige.

Enligt direktiv från arbetslöshetskommissionen har den kontanta understödsverksamheten numera helt upphört.

Efter förslag av arbetslöshetskommittén utväljer stadskollegiet de arbetsföretag, som skola utföras som nödhjälpsarbeten. Ledningen av nödhjälpsarbetena handhaves av kommittén.

Jämlikt stadsfullmäktiges särskilda bemyndigande har arbetslöshetskommittén fr. o. m. den 27 aug. 1919 anordnat den enligt kungörelsen den 2 aug. 1919 påbjudna understödsverksamheten för arbetslös tobakspersonal m. fl. Denna verksamhet regleras numera av en kungl. kungörelse den 7 juli 1921. För behandling av hithörande frågor har tillsatts en särskild nämnd (se nedan).

Beredningsutskottets val av ledamöter i arbetslöshetskommittén skedde den 4 nov. 1914. Den 3 juni 1918 beslöt emellertid stadsfullmäktige, att kommittén skulle utses genom val av fullmäktige. Nyvalet ägde rum samma dag och gällde för tiden till utgången av juni månad s. å. Sedermera hava nyval ägt rum årligen, det sista den 16 juni 1924, för tiden t. o. m. juni 1925. Stadsfullmäktiges val av revisorer för samma tid ägde rum samma dag.

Ordförande.

Masreliez, K. V., rådman.

Vice ordförande.

Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm. (se nedan).

Ledamöter.

Andersson, E. T., bryggeriarbetare, stadsfullm.; Hagelquist, K. F. P., sjökaptan, stadsfullm.; af Klintberg, Gertrud M. K., fröken; Kämpe, K. A., byggnadssnickare; Lagergren, D. G., kassör; Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm. (se ovan); Paues, E. W., direktör; Ståhl, A. E., filare, stadsfullm.; Tinggren, G. A., tillsyningsman; Wiberg, G. E. platsexpeditör. *Suppleanter:* Falk, S. G., direktör, stadsfullm.; Gard, A. F., advokat; Styrman, G. A., direktör; Söderberg, P., ombudsman; Thunell, P., redaktör, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare (1,200 kr.).

Anderberg, G. H. A., notarie hos tjänstenämnden; t. »stadshuset».

Kassaförvaltare.

Anderberg, G. H. A.; Liander, M. E. (ställföretr.).

Revisorer.

Fellenius, K. G. G., tf. taxeringskommissarie (utsedd av överståthållarämbetet); Forsell, J. A. Sson, expeditionsförare, Wall, S. D., professor, stadsfullm. (utsedda av stadsfullmäktige).

Tobaksarbetarenämnden.

Ledamöter.

Andersson, f. Krantz, K. Lovisa, fru; Berg, Clary L., fröken; Hennings, E., statssekreterare; Kindstrand, K. A., förtroendeman; Liander, M. E., grosshandlare, stadsfullm., ordf.

Expedition och nödhjälpsavdelning.

Munkbrogatan 2, 1 tr., St.; t. 139 13, Norr 63 51; expeditionstid: 9—12.

Föreståndare

(7,020 kr.).

Valdén, G. F.

En kontorsskrivare (2,700 kr.), ett tillfälligt biträde (bruttolön 3,000 kr.), ett skrivbiträde (1,200 kr.); en assistent (3,900 kr.), fyra verkmästare (bruttolön 4,500—3,900 kr.).

Poliskommittén.

(Kommitté för utredning ang. möjligheterna till förenklingar och besparingar inom polistjänsten.)

I en hos stadsfullmäktige den 29 juni 1914 väckt motion hemställdes om en ingående och allsidig utredning ang. möjligheterna till förenklingar och besparingar inom polistjänsten. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 22 mars 1915 tillsätta en kommitté om fem personer för att verkställa en dylik utredning. Tre av kommitténs ledamöter skulle tillsättas av fullmäktige, varefter överståthållarämbetet skulle inbjudas utse de två återstående.

Kommittén avgav den 4 dec. 1916 första delen av sitt betänkande (Bih. nr 222 för 1916) omfattande förslag till polisskola och ny organisation av kriminalpolisen samt den 31 dec. 1918 andra delen (Bih. nr 88 för 1918), vilket huvudsakligen berörde ordningspolisen, dess organisation och göromål. Ett tredje och sista betänkande, avseende jämväl en till kommittén remitterad motion (M:n nr 58 för 1923), är under utarbetande. Dessutom har kommittén avgivit yttranden i mindre frågor (se Bih. nr 126 för 1917 samt 26 och 60 för 1918).

Val av stadsfullmäktiges ledamöter ägde rum den 22 mars 1915; kompletteringsval skedde den 7 febr. 1916, 5 febr. 1917 och 27 juni 1918.

Av stadsfullmäktige utsedda ledamöter.

Lidman, C., andre folkskolinspektör, stadsfullm.; **Tengdahl, K. A.**, ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm.; 1:e vice ordf., ordf.; en vakant.

Av överståthållarämbetet utsedda ledamöter.

Ekström, G. L. V., poliskommissarie; en vakant.

Av kommittén antagen sekreterare.

Lundberg, J. B. Y., polisassessor.

Fattigvårdskommittén.

(Kommitté för utredning ang. omorganisation av Stockholms fattigvård m.m.)

Vid sammanträde den 20 jan. 1921 beslöt stadskollegiet tillsätta en kommitté av sju personer med uppdrag att, i anslutning till närmare angivna grunder, utreda frågan om den vidare utvecklingen av Stockholms fattigvård med särskild hänsyn till den nyare lagstiftningen å fattigvårdens och angränsande områden, samt att framlägga de förslag, vartill utredningen i fråga kunde föranleda. Kommittén har den 5 nov. 1923 avgivit ett första betänkande med förslag till omläggning av anstaltsvården för äldre behövande (Bih. nr 63 för 1923). Detta förslag godkändes i princip av stadsfullmäktige den 16 juni 1924.

I anledning av ett av borgarrådet för socialroteln väckt förslag om inrättande bl. a. av en »social nämnd» uppdrog stadskollegiet den 1 maj 1924 åt fattigvårdskommittén att i samråd med delegerade från barnavårdsnämnden, hälsovårdsnämnden och pensionsnämnderna verkställa utredning rörande eventuellt sammanförande av fattigvård, barnavård och det allmänna pensionsväsendet under en central myndighet eller de andra former för samarbete mellan nämnda verksamhetsgrenar, som med anledning av den nya barnavårdslagen eller eljest kunde befinnas lämpliga och nödvändiga, samt inkomma med det förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning. Det av särskilda kommittéer framlagda förslaget om inrättande av en pensionsnämndernas upplysningsbyrå (se 1924 års kalender, sid. 230) skulle även hänskjutas till denna utredning.

Stadskollegiets val av ledamöter i fattigvårdskommittén ägde rum den 20 jan. 1921 (fyllnadsval den 13 nov. 1924). Övan oförmälda delegerade hava utsetts först under hösten 1924.

Ledamöter i kommittén.

Hedenius, P. A. I., professor, överläkare, stadsfullm.; **Karlsson, W. E.**, borgarråd, stadsfullm., ordf.; **af Klintberg, Gertrud M. K.**, fröken; **Lindbergh, N. E.**, disponent, stadsfullm.; **Lindhagen, Anna J. J.**, barnavårdsinspektör; **Lindqvist, F. L.**, föreståndare, vice ordf.; **Wedberg, Ebba Ch.**, fröken.

Av stadskollegiet utsedd sekreterare i kommittén.

Karlson, G. H., sekreterare hos svenska stadsförbundet.

Delegerade för frågan om social samorganisation
(se ovan).

Karlsson, W. E., borgarråd, stadsfullm., **Nordfeldt, A. G.**, fattigvårdsinspektör, **Wedberg, Ebba Ch.**, fröken (utsedda av fattigvårdskommittén); **Lindhagen, Anna J. J.**, barnavårdsinspektör, **Molin, E. W.**, justitieråd (utsedda av barnavårdsnämnden); **Herrlin, K. M.**, fosterbarnsinspektör (utsedd av hälsovårdsnämnden); **Högnér, E. F. R.**, byrådirektör (utsedd av pensionsnämnderna).

Av delegerade antagen sekreterare.

Tham, K. G. K. M., sekreterare.

Industriverkskommissionen.

(Kommission för utredning angående förändrad organisation av stadens industriella verk.)

Med anledning av framställning från styrelsen över stadens industriella verk beslöt stadskollegiet den 23 febr. 1922 tillsätta en kom-

Kommittéer. mission av fem personer för utredning av frågan, huruvida de industriella verken (gas- och elektricitetsverken, eventuellt vattenledningsverket) lämpligen böra erhålla en ändrad organisation och ställning inom kommunalförvaltningen, samt att, om så anses böra bliva fallet, avgiva förslag härtill, ävensom förslag till de andra åtgärder, vilka av utredningen kunna betingas.

Stadskollegiets val av ledamöter i kommissionen ägde rum den 23 febr. 1922. Dessutom har kommissionen bemyndigats att, om så anses erforderligt, med sig som ledamöter adjungera ytterligare högst två personer, varjämte vederbörande borgarråd och chefstjänstemän äga rätt att deltaga i kommissionens förhandlingar.

Ledamöter.

Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.; Johansson, A., direktör; Thelander, C. T. F., ingenjör; Åkerlindh, J. G., direktör, stadsfullm., ordf.; en vakant.

Av kommissionen antagen sekreterare.

Lindholm, H., direktör.

Levnadskostnadsdelegerade.

(Delegerade för granskning av levnadskostnadsuppgifter för Stockholm.)

Stadskollegiet beslöt den 16 mars 1922 tillsätta tre delegerade för att granska de primäruppgifter, som från Stockholms stad lämnas till socialstyrelsen i och för uträknande av levnadskostnadsindex. Kollegiets val av delegerade ägde rum samma dag.

Delegerade.

Falk, H. A., handlande; Johansson, A., direktör; Östman-Sundstrand, L. Elisabeth, fru, stadsfullm.

Revisionskommittén.

(Kommitté för utredning angående ändrad organisation av stadens revisionsväsen.)

Kommittén, rörande väsen uppdrag och sammansättning hänvisas till 1924 års kommunalkalender, avgav sitt betänkande den 18 dec. 1924 (Bih. nr 72 för 1924).

Sinnessjukvårdsdelegerade.

(Delegerade för förhandlingar med staten rörande stadens övertagande av sinnessjukvården i Stockholm.)

Sinnessjukvårdsdelegerade, rörande vilkas uppdrag och sammansättning hänvisas till 1924 års kommunalkalender, avgävo den 2 dec. 1924 sitt betänkande med förslag till avtal med staten rörande sinnessjukvården i Stockholm (Bih. nr 6 för 1925).

Spårvägsdelegerade.

(Delegerade för underhandlingar med styrelsen för ab. Stockholms spårvägar angående revision av gällande koncession för bolaget m. m.)

I anledning av en den 15 okt. 1923 hos stadsfullmäktige väckt motion angående uppdrag åt stadskollegiet att företaga utredning i fråga om möjligheterna för en fullständig kommunalisering av spårvägsväsendet i Stockholm (M:n nr 52 för 1923) beslöt stadskollegiet den 6 dec. 1923 tillsätta en delegation av tre personer för att upptaga underhandlingar med styrelsen för ab. Stockholms spårvägar ifråga om revision av gällande koncession för bolaget m. m., med rätt för delegationen att anlita erforderligt biträde. Stadskollegiets val av delegerade ägde rum samma dag (fyllnadsval den 12 juni 1924).

Styrelsen för ab. Stockholms spårvägar, som förklarat sig villig att upptaga dylika förhandlingar, har för ändamålet utsett tre delegerade.

I samband med ifrågavarande underhandlingar skall även den ovannämnda motionen om utredning angående spårvägarnas kommunalisering upptagas till behandling.

Av stadskollegiet utsedda delegerade.

Juhlin Dannfelt, C. G., borgarråd, stadsfullm.; Larsson, Yngve G. R., borgarråd; Sandberg, H. K. A., borgarråd, stadsfullm.

Av styrelsen för ab. Stockholms spårvägar utsedda delegerade.

Erikson, G. O., kassör, stadsfullm.; Hallberg, I., direktör; Heltgren, A. G., direktör.

Kanslihusdelegerade.

(Delegerade för underhandlingar med representanter för kronan rörande i samband med frågan om nybyggnad för kungl. maj:ts kansli stående spörsmål.)

Sedan kungl. maj:t den 16 nov. 1923 bemyndigat chefen för kommunikationsdepartementet att utse högst tre delegerade för att med representanter för staden förhandla rörande vissa i samband med frågan om ny byggnad för kungl. maj:ts kansli stående stadsplane- och tomtfrågor och överståthållarämbetet, på kungl. maj:ts befallning, anmodat stadsfullmäktige att för motsvarande ändamål utse representanter för staden, beslöt stadsfullmäktige den 21 jan. 1924 utse tre delegerade för ifrågavarande underhandlingar. Stadsfullmäktiges val av delegerade ägde rum samma dag (fyllnadsval den 16 juni 1924).

Av stadsfullmäktige utsedda delegerade.

Hernlund, C. A. V., byrådirektör, stadsfullm.; Larsson, Yngve G. R., borgarråd; Sandberg, H. K. A., borgarråd, stadsfullm.

Av chefen för kommunikationsdepartementet utsedda delegerade.

Fehr, M. N., professor; Möller, C. O., f. d. generaldirektör, ordf.; Wohlin, T. H., kammarråd.

Delegerade för Norr Mälarstrand.

(Delegerade för förhandlingar med staden angående ändringar i stadsplanen för Norr Mälarstrand.)

Sedan kungl. maj:t den 3 okt. 1924 bemyndigat chefen för kommunikationsdepartementet att utse tre delegerade för att med representanter för Stockholms stad förhandla angående ifrågasatta ändringar i stadsplanen för Stockholm beträffande västra delen av Norr Mälarstrand m. m., beslöt stadskollegiet den 16 okt. 1924 att utse tre delegerade såsom representanter för staden vid ifrågavarande förhandlingar. Kollegiets val av delegerade ägde rum samma dag.

Av stadskollegiet utsedda delegerade.

Hernlund, C. A. V., byrådirektör, stadsfullm.; Larsson, Yngve G. R., borgarråd; Sandberg, H. K. A., borgarråd, stadsfullm.

Av chefen för kommunikationsdepartementet utsedda delegerade.

Clason, I. G., f. d. byggnadsråd; Hasselrot, B. C., revisionssekreterare, ordf.; Wohlin, T. H., kammarråd.

Djursholmsbanedelegerade.

(Delegerade för förhandlingar angående en lämplig permanent infartslinje till Stockholm för Stockholm—Rimbo järnvägs förortstrafik.)

Sedan stadsfullmäktige den 17 nov. 1924 avslagit en framställning från Stockholm—Rimbo

järnvägsab. om förlängd koncession å spåranläggningen i Engelbrektsgatan, hemställde Djursholms stadsfullmäktige, Stocksunds kommunalfullmäktige, Danderyds kommunalfullmäktige samt tjänstemannasällskapet i Mörby egnahemsförening, m. b. p. a., hos Stockholms stadsfullmäktige, att dessa ville utse delegerade att med representanter för förutnämnda samhällen och eventuellt andra intressenter förhandla angående anordnande av lämplig infartslinje till Stockholm för Rimbobanans förortstrafik.

Med bifall härtill beslöt stadsfullmäktige den 19 jan. 1925 utse tre delegerade att med representanter för de nordöstra förorterna förhandla angående frågan om lämpligaste infartslinje till Stockholm för förortstrafiken mellan Stockholm och dessa förorter, med bemyndigande för delegerade att jämte förorternas vederbörande representanter göra framställning hos kungl. maj:t om förordnande av ordförande vid förhandlingarna.

Stadsfullmäktiges val av delegerade ägde rum samma dag.

Av kungl. maj:t utsedd ordförande.

Meurling, C. H. F., överdirektör.

Av stadsfullmäktige utsedda delegerade.

Hultman, G. H., civilingenjör, stadsfullm.; Larsson, Yngve G. R., borgarråd; Sandberg, H. K. A., borgarråd, stadsfullm.

Av förorterna utsedda delegerade.

Berglöf, E. A., f. d. justitieråd, Bäckström, H. M., f. d. professor, Dahlberg, K., bankdirektör, von Heideken, G. G., vice häradsöverding, Ljungberg, C., kapten, Rydbeck, J. O. E., bankdirektör (utsedda av Djursholms stadsfullmäktige); Langborg, E. G., bankosekreterare, Morton, M., krigsråd, Törjeson, T. A., byrådirektör (utsedda av Stocksunds kommunalfullmäktige); Falk, G. E., grundläggare (utsedd av Danderyds kommunalfullmäktige).

Kommittéer.

